

Степан Вусатий

ЕМІГРАЦІЯ В ПОХОДІ

Stepan Vusatey

Степан Вусатий

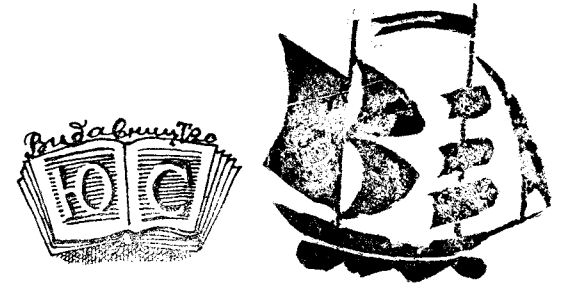
La Emigración en la marcha

(Cuentos humorísticos)

*Проект зі збереження
видавничої спадщини
української еміграції*
bohuslavskyj@i.ua

Е М І Г Р А Ц І Я В П О Х О Д І

Г у м о р е с к и

EDITORIAL JULIAN SEREDIAK

Buenos Aires 1958

ВИДАВНИЦТВО ЮЛІАНА СЕРЕДЯКА

Буенос-Айрес 1958

С Л О В О Д О Ч И Т А Ч А

Тираж 1,500 примірників.

Обкладинка роботи Бориса Крюкова

Хоч ми і славимось тим, що гумор це характеристична риса української вдачі, проте мало в нас письменників-гумористів. Можливо, що на такий стан впливає химерність і трагедія нашого життя, які не завжди дозволяють виявляти його у веселому настрої, а навпаки, змушують нас до майже постійного смутку. Тому й вирватись із такого оточення досить важко; його можуть перемогти лише характери без меланхолії і «серцещипательного» сантименту, які якслід помічають брак гумору і сатири в нашій новішій літературі.

Серед незвичайно важких умовин знайшлися українські працівники пера під час другої світової війни та після неї. Все ж таки кількох із них працює у жанрі гумору. В обставинах, в яких часто не до сміху було їм зафіксувати вони на папері гідні уваги моменти чи події з життя на сміх одним і для науки іншим. І до таких саме працівників пера слід зарахувати автора книжки «Еміграція в поході» — Степана Вусатого, уродженця Великих Мостів, недалеко Львова.

Степан Вусатий, попавши полоненим польської армії в Німеччину, не кидає пера, але у вільних хвилинах співпрацює у «Віснику», який друкувався заходом «Українського Національного Об'єднання» в Берліні, в «Голосі», що його видавав у Берліні поет Богдан Кравців та в «Пробоем», який появлявся у Празі за редакцією Степана Росохи. Маючи за собою пройдений шлях

Всі права застережені.

Copyright 1958 by the Publisher.

початківця, — друкувався автор «Еміграції в поході» ще до вибуху другої світової війни у «Дзвіночку», «Народній Справі», «Неділі», «Ділі» та в інших львівських українських виданнях, — Вусатий влучно характеризує у своїх гуморесках той стан, в якому прийшлося побувати й жити українцям на терені третього райху. І треба сказати, що його гуморески з того часу, як «Про один козацький звичай», «Чому Петро Іванович так рідко на рідних імпрезах буває?», «Працюємо» та інші, хоч і виникли більш ніж п'ятнадцять років тому, не втратили своєї актуальності й до нинішнього дня.

Нові життєві умовини теж попали під гострий обстріл пера Степана Вусатого. Приїхавши до обіцяної землі Вашингтона, не радіє він ні автами, ні телевізіями; його душа боліє над упадком зацікавлення української людини своїм рідним, національним. Він шукає шляхів рятунку на загрозливий стан політичної і розполітикованої еміграції, влучно відмічуючи болячки нашого суспільного й громадського життя.

Як це часто буває у того роду авторів, як Степан Вусатий, його зацікавлення не обмежується вузьким колом праці в жанрі гумору. Автор «Еміграції в поході» друкується в цілому ряді українських видань в ЗДА, Канаді, Аргентині, Німеччині. Такі поважні видання українського друкованого слова, як «Свобода», «Америка», «Шлях Перемоги» та інші друкують часто на своїх сторінках гуморески і статті Степана Вусатого на політичні та культурно-освітні теми. Додати б до того ще й те, що Вусатий — постійник співробітник видань «Мітли». Крім того, автор «Еміграції в поході», працюючи до вибуху другої світової війни на Лемківщині, полюбив цю прекрасну частину української землі й тепер, перебуваючи далеко від люб'язних гір, віддає чимало своїх вільних хвилин у праці серед емігрантів-

лемків в ЗДА і Канаді. Він має теж готову до друку збірку оповідань з лемківського життя п. н. «Гори мстяться», яка жде на друк.

У своїх гуморесках Вусатий — часом у різкій, але не злобній формі — дає вияв своєму невдоволенні, що через «гавзи» і «кари» відходить на задній плян справжня ціль тих, які на знак протесту проти окупанта України пішли в чужину, і тут серед добробуту, ніким не переслідувані, забули про поневолений Рідний Край. І це, так би сказати, головна тематика збірки «Еміграція в поході», що її віддаємо під увагу прихильникам українського гумору на чужині.

В и д а в н и ц т в о

ЯК Я СТАВ ГУМОРИСТОМ?

Так уже водиться у тому письменницькому світі, що як тільки дещо людина напише й надрукує — давай зараз писати автобіографію.

Чому я про це згадую?

Хіба ж не здогадуєтесь?

Я, як бачите, теж написав декілька гуморесок, я теж уже письменник і теж уже писати хочу автобіографію...

Тільки не лякайтеся: не писатиму довгої біографії, тобто коли, як і де я народився — ні. Я лише коротенько розкажу, як я гумористом став.

Писати гуморески я ніколи й не думав. «Нащо, — гадаю — тобі, Степане, псувати папір, редакторам нищити нерви, а читачам угроблювати терпеливість? Хай інакше собі на хліб заробляй...»

Та й письменницька кон'юктура у той час не зовсім рожевою була: за вірш платили тридцять копійок, за новелю півтора золотого, а за двотомову повість лише п'ятдесят марок.

А письменників було тоді — тьма! Деякі навіть доплачували, щоб їх твори надрукувати...

І як тут було братися за перо?

Ні, — думаю, — нехай воно, це перо, зломиться!
Треба іншого хліба шукати!

А тоді лунали у нас гасла:

— Лицем до міста!

— Здобуваймо давно ворогом здобуті міста!

— Українізуймо наші міста!

Як лицем до міста? Як його здобувати і як його українізувати?

Цілком просто:

Братись до ремесла, до торгівлі, творити вартатися праці, закладати крамниці...

Вибрався і я здобувати місто. Поїхав я у Львів і заклав собі ресторан. Наперед гадаю, наймся, а тоді буду здобувати!

І саме тут почав я писати. Не гуморески, ні, а карти страв.

Написав я першого дня, все до ладу: і суп, і котлетку, і все що в ресторані буває.

Люди читали, вибирали. Їли, платили і відходили. Ніхто нічого не говорив. Аж над вечір приходить професор Усезнайко. Читає карту й до мене:

— Ви власник ресторану?

— Я, — кажу.

— Ви писали карту страв?

— Я, — кажу.

— Отож ви, — говорить, — повинні знати, що м'ясо пишеться з апострофом: м'ясо. Не можна ж писати, як хто хоче... Треба, щоб був один соборний правопис.

Що ж гадаю, раз ти кажеш, що з апострофом, то

мабуть з апострофом. Ти ж краще знаєш, ніж я; ти професор, а я собі — комерсант.

На другий день написав я м'ясо з апострофом.

Гості читали, вибирали, їли, платили й відходили. Нічого не говорили. А професор Усезнайко ще й похвалив мене: — Всюди, — каже, — треба дбати про соборний правопис...

Аж тут над самий вечір приходить професор Щеліпсезнайко. Читає карту й до мене:

— Ви власник ресторану?

— Я, — кажу.

— Ви писали карту страв?

— Я, — кажу.

— Отож ви, — каже він, — повинні знати, що м'ясо пишеться без апострофа! Годі якісь чудасії заводити. Годі засмічувати рідний правопис якимось там непотрібними апострофами.

Що ж, думаю, раз ти говориш, що без апострофа, так без апострофа! Ти ж краще знаєш, ніж я: ти ж професор, а я собі — комерсант.

На другий день знову написав м'ясо без апострофа.

Аж приходить професор Усезнайко:

— Ви що, — каже, — знов м'ясо без апострофа написали? Щоб мені зараз з апострофом було, а то їсти у вас перестану!

Чергового дня знов пишу з апострофом.

Гості їдять і нічого. Аж професор Щеліпсезнайко:

— Ви що, з апострофом? Щоб мені більше не було з апострофом, а то харчуватись у вас не буду!

Агій, думаю, з професорами... Одному пиши з апострофом, іншому без апострофа... З глузду зійшли, чи що? І що мені з вами робити? Ще розгориться апострофна війна, професори почнуть агітувати поміж гостями, щоб їсти до мене не ходили. Ще, до лиха, збанкротую...

Треба щось придумати. Треба якось зарадити біді...

Думав-думав і таки придумав. Щоденно писав дві карти страв: одну з апострофом, другу без апострофа. Як прийде професор Усезнайко, — я тиць йому карту з апострофом.

А він:

— От, бачите... Гаразд! Так і треба.

Прийде професор Щеліпшезнайко, а я тиць — карту без апострофа.

А він:

— От, бачите... Так і треба.

Посміявся я з отого непорозуміння через апостроф, а далі думаю собі: чекайте ще й пропаганду матиме мій ресторан через цю історію.

Списав я те все, та й у редакцію:

— Надрукуйте, — кажу, — це оголошення, — будете тиждень їсти даром!

Прочитали редактори та й до мене:

— Е, голубчику, — говорять мені, — це ж не оголошення, а гарна гумореска. У тебе талант, брате... Пиши...

Надрукували, ще й гонорар заплатили.

З того часу я й почав писати.

ЕМІГРАЦІЯ В ПОХОДІ

Ще будши в Рідному Краю, не раз чув я, як на різних наших маніфестаціях чи демонстраціях говорили, що ми НАЦІЯ В ПОХОДІ.

Це правда, я не перечу! Були ми в поході, тільки похід цей був дуже повільний. Тоді походжали ми волами, кіньми, а найчастіше власними ногами... Ось вам, хочби й я сам у власній особі гумориста:

На повітовий з'їзд «Лугу» в Жовкві мандрував я пішки цілісіньку нічку.

На кооперативний з'їзд у Львові їхав возом півтори доби.

На «Свято пісні» пішечком чимчикував аж дві позних доби...

А хіба це, питаю вас, велике досягнення в техніці походів?

Не велике!

Ніби в останній час почали були вже й у нас роверами їздити на всенародні здвиги, але й це справи не приспішало.

Дуже повільні були тоді наші походи. Чумацькі...

Цілком інше діло на еміграції. Тут і кажуть, що ми ЕМІГРАЦІЯ В ПОХОДІ.

Може, таки-так і правда в цьому. Походи свої поча-

ла наша еміграція ще на початках нашого таборування в Німеччині. Тітка наша УНРРА, а пізніше дядько ІРО давали безплатні квитки й наша славна еміграція в «похід вирушала» то в американську, то в англійську, то у французьку зони...

Одні з'їздилися з цілої Німеччини до Мюнхену — закладати ЦПУЕ. Інші з'їздилися з усіх зон західної Німеччини до Мюнхену — закладати СУН.

Потім одні й другі з'їздилися до Мюнхену консолідувати ЦПУЕ з СУН і творити ЦПУЕН.

А скільки то наїздилося нашого еміграційного брата за ті дарові квитки на різні партійні, організаційні і ще там які з'їзди? Та ж у той час:

зорганізувалась і на двоє розкололась УРДП;

відскочили від бандерівців — лебедівці, ребетівці, двійкарі;

виникло соціалістичне об'єднання, в якому Феденко-батько з Феденком-сином об'єдналися;

відбувся великий з'їзд УНДО, на якому було присутніх троє членів партії;

настала й розбилась УНРадівська консолідація...

А скільки відбулось менших політично-групово-партійних зборів, нарад, відправ, сходин?

Маса-масенна!..

Не перечислити й не перелічити. Оце воно було й те, що називається ЕМІГРАЦІЯ В ПОХОДІ!

А згадати б ще інші походи наших славних емігрантів-торговельників, тобто чорнориночників рідних:

з американської зони — вивозили каву й цигарки,

з англійської зони — імпортували віскі й скач, а з французької — на розраду еміграційного горя — вина чудові привозили...

Виїхавши з Німеччини, наша славна еміграція ще більше посилила темпи своїх походів. Ви ось гляньте на тих, хто осів на нових землях, на прибраних батьківщинах.

Го-го-го! Тут вже мало сказати ЕМІГРАЦІЯ В ПОХОДІ. Тут треба вже говорити не інакше, як ЕМІГРАЦІЯ НА КОЛЕСАХ!

Тут, брате, у кожного кара. У кожного «Шеві», «Форд», «Бюік», а в декого «Лінкольн» чи «Каделяк»!

Тепер, як тільки яка зустріч українців Америки й Канади — сів у «Форда», д-р-р — і поїхав... Будь-яка маніфестація — розсівся у «Шеві», д-р-р — і поїхав, якийсь товариський з'їзд — сів у «Лінка» — і поїхав, якась демонстрація — сів у «Бюіка», д-р-р — і поїхав, якісь партійні збори, сів у «Каделяка», д-р-р, і — поїхав.

Скажете: всі мають кари, всі їздять, а чому щораз менше людей на рідних імпрезах буває?

Ой, які ж бо ви! Хто має кару, той їде на Флориду, до Канади, до Каліфорнії. Не поїде ж він на вашу імпрезу, бо паркувати немає де. Буває, вибереться наш еміграційний патріот на рідну імпрезу, об'їде кілька разів довкола будинку, в якому зала приміщується, погляне знехотя на тих, хто пішком прийшов рідну маніфестацію звеличати, і — їде до кіна... або прямує додому й вацює несплачений ще телевіжен...

А, може, ви спитаєте: коли ми ЕМІГРАЦІЯ В ПО-

ХОДІ, а чи навіть на КОЛЕСАХ, то чому пожертви на УНФонд так змаліли?

Про це самісіньке питав я недавно одного еміграційного патріота.

— Національний друже, — кажу, — чому це так, що відколи ви купили кару, то не бачу вас у списку жертводавців на УНФонд?

А він вам як вигаркне на мене:

— Не можу ж я, — каже, — і кару сплачувати, і національний даток платити! Ще й додав: — А раз ми ЕМІГРАЦІЯ В ПОХОДІ, — то кара перша. УНФонд хай вибачає!..

Бо й справді: хай вибачає! Кара перша. Бо ми — ЕМІГРАЦІЯ В ПОХОДІ!

ПРО ОДИН КОЗАЦЬКИЙ ЗВИЧАЙ

Нераз я, бувало, дуже дивувався, коли читаючи про козаків, читав про один чудний звичай наших чубатих запорожців: чому вони, при виборі кошового, коли кандидат з надмірної скромності відмовлявся від вибору, майже силоміццю його примушували. Притому вилаяли його найперше, назвали сяким-таким, ще й намазали болотом лоба, опісля давали йому в руки булаву.

Дехто пояснює цей звичай тим, що, мовляв, кандидатів тому мазали лоба болотом, щоб він не згордів після вибору, та щоб йому кожен міг до очей сказати: а ти чого носа дреш? Забув, як тобі недавно козаки голуву болотом мазали?

Знов же ж Юрій Липа пояснював одного разу, що цей козацький звичай — незаперечний доказ, що українці — найбільш расові арійські арійці; вони перейняли цей звичай від старовинних арійців першого ступня: від індоарійців, індогерманів, індобраманив, брамапутрів, чи як там вони ще до біса звуться.

Та хоч це перше пояснення навіть дуже правдоподібне, а друге ще більше вчене, проте я не годжуся ні з одним, ні з другим. На цей козацький звичай я маю, так би сказати, свою власну — вибачте за мудре слово! — теорію. А до цієї моєї теорії дійшов я аж на еміграції.

В який спосіб і як — зараз розкажу.

Було це так:

В одному німецькому, доволі великому місті, над невеличкою річкою, живе-проживає дуже багато українців. Усі вони покищо блудять одинцем, але всі мають дуже велику охоту об'єднатися в товаристві «Громада — великий чоловік». Де лише двох-трьох зійдеться, то ні про що інше не говорять, як про те, що «конечно мусимо заснувати в нашому місті гурток, або навіть філію «Громади».

Вислідом цієї великої охоти до об'єднання було те, що якось нарешті за пів року всі умовилися зійтись одної неділі й заложити гурток, або навіть філію.

І таки зійшлися одної неділі. Всі майже зійшлися: пан доктор, пан меценас, пан радник, пан інженер, та й ще з десять людей, ну й розуміється, і я — скромний гуморист.

Зійшлися ми всі з одною і тою ж самою думкою: кожен надіявся, що його виберуть, як не головою, то заступником, або бодай «чимось». Так думав пан доктор, пан меценас, пан інженер, а правду сказавши, то навіть й я грішний йшов з тою задньою думкою, що, може, й мене бодай «чимось» виберуть...

Почались наради вголос і промови шепотом. Стало на тому, що організуємо гурток, або навіть філію. Отже, вибираємо управу гуртка. Насамперед, розуміється, голову. Хтось там з кута відозвався:

— Я пропоную на голову пана доктора.

Пан доктор дуже скромно, але задоволено всміхнув-

ся й дуже милим-премилим голосом почав відмовлятися:

— Дуже дякую за честь, але я не можу... Навал праці! Може б так когось іншого?..

Про себе ж пан доктор думав: через скромність треба відмовитися кілька разів, а потім треба вибір прийняти.

Хтось з другого кутка:

— А леж, пане докторе, ви найповажніший, найвідповідальніший... Ви...

Пан доктор ще скромніше й ще більш вдоволено всміхнувся та вирішив нишком так: тим разом ще відмовлюсь, але як ще й третій раз попросять, тоді вибір прийму, бо ануж ще кого іншого зголосять...

Тим часом третій раз не просили пана дооктора, бо хтось з третього кутка відозвався:

— Коли не може пан доктор, то може ви, пане меценасе?

Пан меценас так само думав, як пан доктор: прийняти вибір аж за третім разом. Та пана меценаса теж третій раз не просили, а запропонували пана інженера. З паном інженером і з рештою кандидатів така сама історія, як з паном доктором: за двома разами вони не погодилися, а третій раз їх не просили.

І було б не відомо на чому стало з тим зачарованим колом загального відмовлювання, якби не моя наречена, яка поставила мою кандидатуру. Я правдоподібно не в чистим арійцем, бо я відмовився лише раз, а коли мене попросили щераз, я з великим задоволенням вибір на голову прийняв.

Розуміється, що я був дуже засліплений вибором, проте добре зауважив, як майже всі попередні кандидати заздрісно споглядали на мене, коли моя наречена мене гратулювала.

Та я не звертав на це багато уваги. Найперше подякував усім за вибір, пізніше розгорнув плян діяльності, а на прикінці назначив сходи на найближчу неділю. На тому вибори закінчилися і всі порозходилися додому.

Вдома ж розпочалися жваві розмови в усіх невибраних кандидатів. Пан доктор казав до своєї дружини:

— І ти лише подумай, кохана: головою вибрали того дурня Вусатого.

— Що? Того дурня? А тебе чому не вибрали?

— Мене хотіли теж, навіть першого поставили кандидатом, тільки я зробив так, як велить звичай: не хотів відразу прийняти, думав щойно за третім разом... А цей дурень за другим погодився.

При кінці розмови обое рішили:

— Не буде більше там наша нога!

Такі самі розмови були також у всіх інших кандидатів на голову і також кінчалися тим самим:

— Не буде там більше наша нога!

І не була!

Гурток того самого дня, коли виник, перестав існувати, бо ніхто не вписувався членом, ніхто не платив членських вкладок і ніхто не приходив на сходи.

— — — —

Аж тут щойно зрозумів я цей козацький звичай.

Коли б кошового не примушували лайкою з болотом приймати булаву, то зараз на другий день після виборів у Січі вибухнула б була напевно революція: бо кожен, через завелику скромність невибраний кандидат, підняв би був свій курінь до бунту проти нововибраного кошового...

— — — —

На прикінці тієї історичної студії пропоную наново ввести цей козацький звичай і до наших теперішніх виборів, тільки з деякою зміною, згідно з нашими культурними, воєнними, тотальними і т. п. часами — без мазання голови болотом.

Такі новомодні вибори із змінемим козацьким звичаєм мали б виглядати так: коли зійдеться відповідне число охочих до організації людей, то найперше вибирають з-поміж себе не голову зборів, ані навіть голову організації, тільки двох людей з найсильнішими кулаками. Тоді хтось пропонує якогось кандидата. Кандидат іде за стіл і сідає між тими двома. І коли кандидат почне відмовлятися: нанове... я не можу... дуже дякую... і т. п. — так тоді той, що сидить з правого боку, підносить лівого кулака і — хлясть! кандидата в скромну пику. І при тому повчає:

— Приймай, сякий-такий, не відмовляйся, — не будеш пізніше киринити.

А коли кандидат щераз відмовлятиметься, тоді той, що сидить з лівого боку, підносить правого кулака й знову: хлясть! — кандидата в скромну пику. І знову поучка:

— Приймай, щоб пізніше не киринив...

Треба так довго хлястати скромного кандидата, доки він не згодиться прийняти вибору.

Таким чином напевно усунемо заздрість, під'юджування і кириню.

А я, за свою теорію і свій новий спосіб виборів, хто-зна, чи ще якого диплому, або хреста заслуги не одержу від товариства «Громада — великий чоловік».

ЧОМУ ПЕТРО ІВАНОВИЧ ТАК РІДКО БУВАЄ НА РІДНИХ ІМПРЕЗАХ?

Дивуєтесь, чому Петро Іванович Смаркatenко так рідко буває на рідних імпрезах? Я також давніше дивувався. Думав: патріот з нього невеликий, скупий, мало заробляє та грошей йому не вистачає... Словом — всіляко думав.

Але коли недавно пізнав я Петра Івановича особисто, то виявилось, що тут цілком інше діло. Бо він і патріот не абиякий і має заробіток хороший, і не скупий він... А на рідні імпрези не ходить тому, що... щадить! Так, щадить, і тому не ходить на імпрези.

Не вірите?

Я теж не вірив. В очі йому говорив: — Ні, братіку, викручуєшся. Не з ощадности ти не ходиш, ні! Тут якась інша заковика криється.

Аж оце недавно переконався, що це правда.

Зайшов я в неділю до нашої домівки. Дивлюсь, а там Петро Іванович. Стоїть, та афішу читає, що сьогодні в клубі відбудеться «Вечір живого й невмирущого слова, голосної й нефальшивої пісні, та ще й рідненького, підскочного гопака».

— А що, — кажу, — підемо подивитись. Петре Івановичу?

— Ви як хочете ідти, а я не піду, — відказує.
— Чому?

Петро Іванович тиче пальцем у те місце афіші, де написано: «Вступ три марки» і каже: — Три марки, — це для мене, друже національний, завеликі гроші. Я тут, на заході, навчився від розумних людей щадити і такої суми не можу видати за один вечір, хоч би це була наша рідна імпреза.

Я почав, було, його переконувати. Вдарив у патріотичну струну: піддержуймо — кажу — наше одиноке товариство на чужині, наших співаків, музик, танцюристів... Вони ж пропагують наше мистецтво на заході, — нашу пісню, наш танок, наші гордощі...

Коли я думав, що вже ось-ось переконаю його своїми просто розторощуючими аргументами, він перебив:

— Усе це гарне, — каже, — але ходімо вечеряти.

— Ходімо, — кажу до нього, а сам думаю: ага, думаєш висмикнутися. О, ні, голубчику, не висмикнешся! Не на такого попав. Тим разом зо мною мусиш піти на імпрезу. Піду з тобою вечеряти і там тебе намовлю.

Пішли ми, засіли в куточку, замовили вечерю. А я весь час, і по дорозі, і тут, усе його намовляю, щоб він таки пішов сьогодні на «Вечір».

Коли ми кінчали вечеряти й допивали пиво, підійшли до нашого столика двоє гарнесеньких дівчаток: білявка і чорнявка. (Ага, пробачте, шановні читачі, я забув вам сказати, що Петро Іванович дуже хороший парубок: молодий, високий, чорнявий, з чорнявими вусиками й не малий Дон-Жуан).

Петро Іванович почав розмову з дівчатами. Замовили ми пиво. Для себе і для них. Один раз, другий, третій. Потім вино, потім ще коньячок, лікер... Петро Іванович, бачите, постійний гість у тому льокалі, щось два з половиною років тут щодня буває.

Дівчатка посідали побіч нас. Щебечуть весело, заглядають в очі. Ну й гарний був цей вечір! Навіть і не зчулися, коли надійшла поліційна година й гості почали розходитись. Наш рахунок — 12 німецьких марок — заплатили ми по половині та йдемо додому.

Щойно в дорозі пригадав я собі імпрезу.

— Петре Івановичу, — кажу й сіпаю його за рукав, — ми ж про «Вечір» забули!

— Ех, дурниця, — каже він, — добре, що не пішли. Цю три марки або ще й більше зацадили. Бож знаєте, як це буває у нас: підеш з патріотизму на якусь імпрезу, так на те мусиш заплатити дві чи три марки за вступ, а там тобі ще зараз різні збірки: то на полонених, то на студентів, то на це, то на те... Давай та й давай! А так не можна розкидати грошей. Треба щадити. Чуєте? Щадити!!!

П Р А Ц Ю Є М О

Хоч наше товариство ще навіть дуже молоденьке, бо щойно десять літ йому минуло, як ми його заснували, проте праця у нас кипить.

Починається праця наша щонеділі і щосвята, по-полудні. Зараз таки після обіду сходимося там, де всі трамваї сходяться. Бо тут, знаєте, найкраще: і своїх найчастіше зустрінеш, і на чужих надивишся, і чужі теж на нас надивляться...

От зустрілися ми вдвох:

— Слава!

— Слава!

— Ви куди?

— На сходи.

— А ви куди?

— І я на сходи.

— Отож, підемо разом...

— Знаєте що, — каже мій супутник до мене, — ви тут хвилинку почекайте, а я піду лише погляну до автомату, чи нема там моєї французенки.

І пішов. А я чекаю. Чекаю одну й другу хвилину, чекаю десятю й двадцять хвилину. Чекаю вже півгодини, годину, а той не вертається.

Та Бог із ним! Хай собі любить свою французькою!

Ось, знову йдуть наші. Цілий гурт.

— Слава!

— Слава!

— Ви куди?

— На сходи.

— Ходім, — кажу, — поспішаймо, бо це вже три на четверту, а в чотири години починаються сходи.

— Знаєте, панове, — хтось із гурту каже, — на сходні маємо ще цілої чверть години часу. Отже, я пропоную заглянути ще на головну станцію. Там крутяться чудові чорняві бельгійки.

І пішли всі на головну станцію. Крутилися там півгодини і чорнявих бельгійок не знайшли.

Вже збиралися всі йти на сходи і були б може зайшли, коли нове лихо: коло головної пошти зустрінули цілу групу біловолосих норвежок.

Розуміється — лишилися з ними.

А тимчасом у дорогій домівці товариства сидить і чекає голова, половина управи (друга половина спізнилася) і ще кілька членів. Голова поклав перед собою годинник. випив десять гальб пива з пересердя за неточність своїх членів і постійно зиркає на двері з великою надією та малою вірою: а, може, ще таки посходяться?

Оя, прийшов уже з півторагодинним спізненням друг Грицько, що має сьогодні виголосити доповідь на тему: «Будьмо точні!» Голова вже хотів починати сходи, коли тих кілька точніших членів, що сиділи в залі, підійшли до нього й кажуть:

— Пане голово, коли нема нікого, то й ми підемо.
І пішли.

Пішли одними дверима, а другими увійшла інша група членів.

Тепер уже голова не чекав. Сховав годинник, замовив одинадцять пива, відкрив сходи й передав слово другові Грицькові.

Ще Грицько не встиг прочитати вступу до своєї доповіді, як один із новоприбулих членів зголосив наглу справу:

— Друже голово! Прошу мене звільнити, бо я купив квиток до театру.

За ним голоситься другий:

— І мене, бо я купив до кіна.

Далі третій:

— І мене теж, бо я купив до цирку.

Розуміється, голова звільнив їх. Не можна ж марувати квитків.

Коли ж ті повиходили, голова перервав Грицькову доповідь і заявив:

— Тому, що сьогодні зійшлося дуже мало членів, і деякі мусяли вийти з незалежних від них причин, — сьогоднішні сходи закриваю, а доповідь відкладаю на наступну неділю.

Отже працюємо! Товариство живе...

МІЙ ЗНАЙОМИЙ

Дуже гарна людина — отой мій знайомий Петро Іванович Шараварченко: завзятий, палкий і патріот з нього не поганий...

А вже за що не можу його нахвалитися — так за те, що він своє рідне добре знає, все своє рідне дуже любить і до всього свого рідного дуже горнеться.

Ось, візьмим хочби для прикладу, українську мову. Знає її прекрасно! Чистісіньку тобі полтавську, київську і т. д. говірку знає. Не тільки знає, а й говорить чистою, українською мовою.

Ось, перед хвилиною зустрів він свого земляка, Гарбузенка, і до нього:

— А, здрастуй, Ваня!

— Здрастуй!

— Как поживаєш?

— Спасіба, харашо.

А листи — якою мовою пише? Українською! Чистою, найчистішою! Ще й послуговується академічним правописом, з усіма апострофами. Він сам якось читав мені свого листа. Ось його зміст:

«Дарагой мой друг!

Мне поживається очень харашо. Работаю редакто-

ром в здешній хахлацкой, чи на їхньому язике, української газеті...»

А пісень яких співає! Самі чисто-народні, українські... І «Масква моя», і «Партізани», і «Волга, Волга», і ще інші... Підтягне й свої часом, але це буває дуже рідко, хіба тоді, коли повернеться з якогось українського концерту, як забудеться, або на підпитку.

Читає теж тільки українські книжки, тільки українську літературу і тільки українську поезію та прозу. Коли лише буваю у нього, то все бачу на його столі, як не «сочиненіє» Толстого, то Шолохова, як не Шолохова, то «стихотвореніє» Пушкіна, або когось іншого з письменників «великого, братнього народу»...

А як побачить український часопис, то просто аж розплачеться з радости:

— Боже, який хороший, український газет!.. А як чудово редагований... У нас такого не було...

Дивлюся, а слези йому з очей: кап-кап-кап...

Пооглядає його, тобто український часопис, пооглядає, та й до свого земляка, Гарбузенка:

— Есть у вас «Новое слово»?

— Есть.

— Ну, так давай, почитаем...

Сідають обидва й читають.

І скажіть самі: не гарна ж це людина — отой мій знайомий Петро Іванович Шараварченко?

ДИСКУСІЯ

Учора, я з Іваном, моїм найкращим другом, посперечався. Ба, мало сказати — посперечався, я посварився. Навіть малоощо не побився.

А пішло нам не за якісь там принципіві, чи, як би ви думали, основні речі, а, просто, за дурницю: ми балакали про дискусію. Іван сказав, що ми, тобто українці, народ дуже дискусійний, я йому заперечив і говорив, що — недискусійний... Звідси й пішла наша чвара.

Спершу сперечалися ми тихо, потім щораз голосніше, далі почали кричати, а на прикінці й кулаками вимахувати!

Не знаю, як би ця наша суперечка була закінчилась, коли б не те, що я був трохи холоднокровніший, тобто більший боягуз, і не припинив вимахування Іванового кулака попід моїм носом. Я поставив таку пропозицію: тому, що ані наші докази, ані кулаки один одного не переконують, мусимо зачекати до неділі та піти кудись на сходи до якогось українського гуртка, а там уже напевно будемо мати нагоду переконатися, чи ми народ дискусійний, чи ні.

На тому й стало.

Прийшла неділя. Я перший прибіг на сходи «Згоди». Іван другий. Дві години пізніше прийшов голова і

ще кількох членів гуртка. Вкінці прийшов національний друг Грицько, що мав виголосити тої неділі доповідь на тему: «Українська точність».

Не скажу вам, чи була ця доповідь розумна і чи гарно виголошена. Я цього не чув і не бачив. Я сидів увесь мов на шпильках і мене одне цікавило: коли скінчиться доповідь, і чи після неї вив'яжеться дискусія...

Нарешті скінчили.

Друг Грицько витер зовсім сухе чоло, попив пива і сів.

Заля утихла.

Встав голова товариства і тихим голосом сказав:

— Дуже дякую другові Грицькові за реферат, а всім присутнім за те, що зволили його вислухати уважно. А тепер заряджую над цим дуже цікавим і дуже актуальним рефератом дискусію. Прошу присутніх голоситися до слова.

Тут я глянув на Івана, а Іван на мене.

Він був блідий, мов стіна, а я. — як він мені пізніше розказував, — червоний, мов рак. Ми обидва схрестилися поглядами, мов шаблями: зараз побачимо хто має рацію, я, чи ти...

На залі ж тим часом, хоч маком сій. Ніхто не голоситися до слова. Голова підбадьорює:

— Панове, прошу, забирайте голос, шкода марнувати мовчанкою дорогоцінний час...

Але й на заохоту голови ніхто не голоситься до слова. Я аж засіяв з радості. Далі не видержав, підбіг до

Івана, обійняв його за шию й на весь голос сказав:

— А бачиш, Іване, що ми народ недискусійний!..

А Іван мені на це:

— Не кажи гоп, поки не перескочив!.. Це ще не кінець зборів, дискусія ще буде.

Голова тим часом заявив:

— Тому, що ніхто не голоситься до слова й тому, що програма сьогоднішніх сходин вичерпана, — я сходили закриваю і zarazом повідомляю, що наступні сходини відбудуться у найближчу неділю.

Я знову до Івана:

— А, бачиш — нема дискусії.

А Іван мені знову своє:

— Чекай, дискусія ще буде!..

Присутні почали розходитися. І як це звичайно буває між українцями, не йшли додому, тільки зупинилися всі перед порогом домівки. Коли ж вийшов доповідач Грицько, хтось голосно відозвався:

— Алеж бо ти теж, Грицьку, вихопився, як Пилип з конопель. Такого дурного реферату я ще не чув!

— Не подобався тобі Грицьків реферат, то виголоси розумніший, — відозвався хтось збоку.

— Не до тебе говорю, дурню, а до Грицька!

— Хто дурень, я дурень?

Тут Іван торкнув мене за рукав:

— Бачиш — дискусія вже починається...

А наші «дискутантанти» так роздискутувалися, що аж лачно стало.

Всі присутні поділилися на два табори: одні за

Грицьком другі проти Грицька, і незабаром почалася така бійка, такий крик та вереск, що аж чужі люди почали збігатися з усіх сторін.

Як вони ще довго так «дискутували», не знаю, бо я зробився «неутральним» і пішов собі скоренько геть, щоб і собі не обірвати ще якого «дискусійного» поза вуха.

Щойно на другій вулиці догнав мене друг Іван:

— А бачиш, — таки ми народ дискусійний, — сказав і побіг у бічну вулицю.

НОВОПРИБУЛІ В АМЕРИЦІ

Нераз американці зневажливо висловлюються про новоприбулих:

— Е, що там вони, — кажуть, — грігорня, зеленяки... Не розуміють вони нас, не знають способу нашого життя, не вміють пристосуватися до наших звичаїв...

А воно, коли так добре приглянутись, то не зовсім так, як американці говорять. Бо вони, оті новоприбулі, грінори, вміють пристосуватися до американського способу життя, а деякі з них навіть прекрасно вміють, і то дуже скоро.

Ось, візьмімо, для прикладу, Майка Чудаченка.

Приїхав він до Америки на ашуранс. Хто ашуранс виставив, ЗУДАК чи Католицька Акція, того не скажу, бо напевно не знаю. Та й він сам, Майк Чудаченко теж певно не знає, хто його спровадив. Як унімнувся в нього ЗУДАК, щоб він повернув 20 доларів за перевіз важких його дівівських скринь з порту до хати спонзора, то він відповів, що його спровадив Католицький Комітет. Коли ж хтось згадав, що Католицькому Комітетові теж треба повернути гроші за скрині, то він сказав, що його спровадив ЗУДАК...

Та це для нашої історії маловажне. Важливе те, що він все ж таки прибув до Америки й тут одержав працю:

пішов до багатих людей «на домашнік». Дружина його, Марія, варила господарям їсти й мила горшки, а він, тобто Майк, чистив господареві «кару», косив траву в городі та доглядав господарєвого «бойса».

Робота ця була б зовсім не погана, така що про неї кажуть «гуд джаб», якби не капосний бойс. А він, отой бойс, робив Майкові багато «троблю». Прямо залазив йому, Майкові, у самісінькі печінки і там вертів його черв'ячком. Через нього, отого бойса, він, Майк Чудаченко, мало роботи не кинув і не пішов собі геть.

А бойс був собі нічого хлопчина: років доходило вже йому під сім, і дуже живий він був та трохи збиточний, чи, як кажуть американці, був «фоні». Та це нашого Майка ні трохи не «бадерувало». Йому що: скаче бойс забагато — хай собі скаче; стріляє аж з двох пістолів нараз — хай собі стріляє... Сердило лише нашого Майка і то навіть дуже хіба те, що бойс мав чудний звичай: дуже любив витинати «пikчери» з обрусів, настільників, накривал...

Візьме вам ножиці, сяде та й витне із самісінької середини дорогої скатерті — ковбою з конем або якийсь інший пікчер... Ніби, не його ця скатерть, тобто не Майкова, але та бойсова гра у витинанки — не подобалась нашому Майкові.

Ще сердитеметься господар, думав він, як дізнається, що хлопець шкоду робить. Ще до лиха з роботи прожене.

Чомусь ніяк він не міг дивитися, як хлопець працює переводить. Хоч це і не його, та шкода, — гроші коштують.

Через те й часті непорозуміння були між ним і бойсом. Найдє, бувало, тільки бойс ножиці — а Майк зараз всі обруси ховає. Бойс верещить, пікчери витинати хочє, а Майк не дає. Нераз піднімуть обидва такий крик, мов би вам Америка валилася.

Одного разу на таку колотнечу наскочив господар.

— Ва-пу-пери, — питає, що сталося, що такий крик підняли?

— Псує бойс інвентар, — каже Майк. — а я не дозволяю. Шкода. — каже — містєре, дороге воно, гроші коштують...

Думав собі наш Михайло: ну, нарешті господар прозчить бойса, більше шкоди не робитиме... А тим часом не так вийшло. Господар вилаяв не бойса за те, що псує, тільки його, Михайла, що псувати не дозволяє.

— Хай бойс бавиться, — повчав господар, — хай витинає пікчери... Дитині все, — каже, — треба дозволити Хай що хоче, те й робить. Тоді у неї, — каже, — виробляється самостійницький дух, виростає певність власної гідности. Це тільки, — каже, — у вашій Юрон дитині нічого не дозволяють, усе забороняють. Тому й у вас там, чорт ма демократії, тому все диктатори у вас виводяться...

І на прикінці сказав:

— Белл Майк, відтепер бойсові не забороняй пікчори витинати. Хай витинає, хай розважається, за обруси й скатерті не турбуйся, куплю нові.

На таку лекцію Майк тільки очі вирячив. Спершу він був дуже обурився, хотів, було, згаряча навіть ро-

боту покидати, але якось роздумав і залишився. Тільки три дні після того ходив і думав: хто тут дурень, а хто розумний — я чи господар? Та вкінці плюнув і сказав сам до себе:

— Велл, Михайле, тепер будемо робити по-американськи.

З того часу Михайло не боронив уже бойсові забавлятися у витинанки. Тепер сам приносив йому найдорожчі скатерті, обруси, накривала, давав ножиці, ще й запрошував:

— Дивись, Джері, які гарні пікчери. Витинай!

Джеррі розвиває всі скатерті і в кожній витинає на самісінькій середині, що там є намальоване.

Найс, Майк, — питає він Михайла.

— Вері найс, — відповідає Михайло. — Витинай ще... І так Джеррі витинає, а Михайло все приносить нові й нові скатерті.

І так вони забавляються: Михайло приносить все нові обруси, покривала, скатерті, а Джеррі все — витинає й витинає...

Тепер Джеррі і Майк стали дуже великими приятелями. І господар також задоволений тепер з нашого Михайла, а оце вчора ще й підвишку дав.

Михайло тепер ходить і тільки посміхається:

— Чудні, оті американці, думає він собі: бережи їхнього майна — лають; дозволяй псувати — підвишку дають. Тьфі-і-і!..

Тому, коли почуєте, як хтось говорить, що новопри-

булі — народ не путній, не не вміє пристосуватися до американського способу життя — розкажіть йому оцю історію про Михайла Чудаченка.

Зразу замовкне.

МОДЕРНІЗОВАНІ ІМПРЕЗИ

Як би там хто не говорив про Америку, а я все таки кажу, що вона, ота наша нова батьківщина, чудова країна: живеш у ній, працюєш і багатієш...

Ось, візьмім для прикладу, українську політичну еміграцію. Років тому сім, вісім, дев'ять і десять приїхали сюди українські скитальці, тобто ми, я і ви, шановний читачу. Бідні ми всі тоді були, нужденні, сірі, годі було розпізнати, хто д-р, про проф., хто мгр., хто інж., а хто простий пан Гриць. Всі однаковісінькі були в ірзовських строях... Лише по славних дівеських скринях ще можна було розгадати, хто яка таборова шишка: в кого великі й набиті скрині — той напевно сидів у харчовому магазині, лахміття видавав або був великим торгівцем...

А погляньте ви на них тепер!

Розбагатіли, розжилися, розтовстіли, що хоч тиждень придивляйся — не впізнаєш. В одного вже гавз, в другого дім, у третього хата...

У кожного телевіжени, фридждери, вошмашіни, телехвони...

Що другий іде новим Бюїком або Студибейкером...

Такі вам тут гаразди, що лише живи та будь, УНРУ-

ПРО хвали, що сюди тебе привезли, та закону бережися, щоб назад тебе не відвезли.

Одне тільки лихо не дає спокійно дихати нашій політичній еміграції, оті... оті національні свята.

Через оті академії, концерти, маніфестації, збори, наради, відчити, сходини, засідання, полькаденси, пікніки, кардпарті й всяку іншу патріотичну напасть, немає часу телевізію повацювати, карою поїхати, піти з гості, в товариське життя побавитися...

Прийде вікенд, то ви, замість відпочити, ще більше томитесь. Замість сидіти в хаті й вацювати телевізію, мусите йти на академію. Замість піти кудись у гості, мусите йти на збори. Замість поїхати кудись карою, сидите п'ять годин на маніфестації.

І так усі суботи, всі неділі, всі свята.

І куди тільки підеш, всюди давай на ті якісь національні цілі. Щоб той сказився, хто їх стільки повигавав!..

Ех, ви що не кажіть, а важко жити стало — через наші національні свята; вони солодке американське життя затроюють...

Вже наші великі патріоти почали нарікати:

— Шкода, що народився українцем...

— В інших народів немає стільки національних свят...

— Щоб мені скоріше сітізеном стати, тоді начхаю на їхні імпрези...

Панове громадські діячі! Є колосальна небезпека: якщо не припинете свят, то ви готові запропастити всю

нашу політичну еміграцію. Оце, остерігаю вас, перед людьми й перед історією.

Щоб нашої політичній еміграції допомогти в цьому важкому лиху, раджу змодернізувати наші національні імпрези.

Як?

Дуже просто: кожна наша громада винаймає галю — одну на десятки, сотки й тисячі організацій, товариств, братств, сестрицтв та інших безчисленних своїх клубів. У галі заінсталює маленьку радіотрансмісію. У малих громадах на 25 ват, у Метрополії та більших центрах на 100 ват. Не дорогі вони, у крамницях із старим військовим барахлом можна купити за пару соток доларів. Треба одного з громади вислати на курс оперейторів, щоб умів нею орудувати — і справа готова.

І ось, захотілося комусь, скажім, Об'єднанню Роз'єднаних Організацій Метрополії влаштувати якусь патріотичну імпрезу — припустім Свято Соборности. Тоді ви, шановний політичний емігранте, великий патріоте, замість іти на цю академію й сидіти в Метгентен Центрі шість годин, сідаєте собі вигідно на свій дорогий, м'який фотель і вацюєте собі телевізію.

Надходить 2-га година, з радіоприймача ви чуєте: «Ще не вмерла Україна» — гимн наш національний. Вам навіть не потрібно підводитися й ставати на струнко. Все одно ніхто з сторонніх не побачить вашого непатріотичного вчинку. Сидите собі спокійно далі й вацюєте телевізію.

Хіба не треба пояснити, що гимн співає не хор, а

репетує патефон з платівки. Теж хористи сидять собі всі дома. Теж і для них національний шарварок скінчиться.

Після гимну приходить невмируще вступне слово. Тут уже залежить від промовця: хоче — може говорити; не хоче — може награти свої патріотичні мудроці на платівку, лишитися в хаті й слухати самого себе.

Далі — пару хороших точок з платівок.

Опісля — святкова доповідь. Головний доповідач може зробити так, як при вступному слові, — говорити, або награти свою партійну тарабанщину. Правда, краще говорити, бо при награванні дуже часто треба буде змінити платівки. Прийдеться найперше замовити у винахідників таку платівку, як млинове коло, щоб умістити цілу доповідь українського промовця на національним святі. Тоді вже й відограти можна.

Ще пару хороших точок, а тоді — резолюції. Тут ця сама проблема, що й при головній доповіді.

Ага, в ніякому разі не можна забути награти декілька платівок із рясними й довготривалими оплесками, щоб за кожною точкою пустити. Можна награти й заповідача, але в ніякому разі не беріть містера Пізняка — засильний голос, платівки потріскають.

На закінчення платівка з «Не пора. не пора...»

Отак відбудеться ціла академія, а ви, шановний політичний емігранте, весь час сидите собі вигіднісінько у своїм румі, вацюєте телевізію і, як хочете, можете прислухуватись національній імпрезі. Не тратите при цьому ні дорогого часу, ні, головне — грошей.

Попробуйте.

НАША ЕМІГРАЦІЙНА ПОЛІТИКА

Що не кажіть, й як не говоріть, а я ніяк не розумію отої нашої, сучасної еміграційної політики. Назвіть мене поганим політиком, навіть політичним анальфабетом, а хочете, то назвіть просто політичним дурнем, проте нашої сучасної еміграційної політики ніяк не розчовпаю.

Ось, візьмім, для прикладу, переговори нашої УНРади з КАЦАБОЮ.

Ще не вступила вона туди, а вже розкричались на неї з усіх боків, як би яке велике лихо сталось. Ламачами єдиного українського визвольного фронту зовуть, зрадниками українських національних інтересів називають і бозна ще як їх за це лають...

Та, коли добре подумати, то не ляяти за те хлопців, чи пак дідуганів з УНРади треба, а хвалити, та ще й захвалювати слід, що добре діло задумали. По моєму, коли УНРаді пощастить вступити до КАЦАБИ, а потім добратися до його мільйончиків, — то це ніяка шкода, а тільки користь для нашої справи. І то користь велика, користь колосальна, користь всееміграційного, а я сказав би навіть всенаціонального значення.

Ось, гляньте на той наш нещасний УНФонд: скільки то сварні буває, скільки засідань політичної ради,

скільки то нашої еміграційної енергії витрачається при його розподілі...

А чому, питаю вас? Через що? Защо?

За отих мізерних 10 відсотків, що йдуть на наші політичні центри.

Коли ж УНРаді пощастить вступити до КАЦАБИ — зразу все це зникне! Доставши звідам зелененьких — вона й глянути на УНФонд не схоче.

— Розділюйте собі його, — скаже, — кому хочете. Навіть самій УГВР-і призначайте, нам тепер все одно.

І зразу на нашому внутрішньому фронті настане відпруження.

Можна теж цілком певно припускати, що й УГВР, як побачить, що УНРада за кацабівські гроші такою незалежною стала, — й собі туди за нею піде. А тоді буде в нашому внутрішньому фронті не тільки мир, а й тиша запанує, мов над Прутом у лузі.

Тоді, коли УНРада вступить до КАЦАБ-и, то зменшити можна буде й висоту наплатки. З десяти долярів річно можна буде знизити на дев'ять... Витрати ж тоді, чи тее, потреби, зменшаться на десять відсотків.

А яку тоді прекрасну вимівку матимуть всі ті, що не платять наплатку:

— Не плачу, — мотимуть казати, — бо УНРада нічого з того не достав... а я є прихильником УНРади.

Так мотимуть виправдуватись не тільки прихильники УНРади, а й всі ті, які не хочуть платити вкладки до УНФонду.

Або, ось вам, ще одна справа — державна позичка.

Збирають дідусі з УНРади на оту державну позичку, і ні кінця тому, ні міри, не має. Навіть не звітують нікому, яку суму зібрали. Американський президент і американський конгрес звітує про заборгованість своєї країни — а вони ні... Пощо це кому знати?

Але звітування не важне.

Важне те, що коли УНРада не піде до КАЦАБ-и, то ота позичка погано може відбитися навіть на мені, ну, а теж і на вас, шановний читачу.

Ось, скажім, виникне українська держава. Вільна, Незалежна й Соборна. Від Сяну, аж по Дон.

Що зробить тоді українська політична еміграція?

Звичайно, вся повернеться додому. Отже, вернуться ті, хто дав на державну позичку, й ті, хто не дав.

І тут не одному з тих, хто не дав, може вийти халепа. Може статися така історія: повернеться мій сусід, громадський діяч і збирач нацдатку, Гаврило Гаврилович Гавриленко, що дав на державну позичку, — повернусь і я, що не дав.

Піде він собі зразу в столицю та до уряду:

— Віддавайте — скаже — мені оці гроші, що я вам на позичку дав, як на еміграції був.

А уряд йому:

— Помилуйте, пождіть трохи, хай розживемось, тоді й віддамо.

— Ні. — відповідь він. — негайно давайте, землю купити собі у вас хочу.

— Не маємо, — скаже уряд, — що хоч роби, а не віддамо, бо не маємо... почекай трохи.

— Сам собі пошукаю. — відповідь сусід і піде.

Куди піде? Простісінько піде на мої десятини, що мій батько залишив мені у спадку й займе в посідання.

Приїду я, припустім, ті десятини орати, а він мої коні за поводи і:

— Гов, — скаже, — не ори, бо не твої десятини.

— Як не мої? — питатиму. — Мої ж вони з діда-прадіда. Батько у спадку мені залишив.

— Були твої, та не твої стали, — відповідь сусід. — Тепер вони мої, я забрав за позичку у держави.

І почне сам орати.

І що йому зробите? Сваритись почнете, чи битись станете? І так нічого не pomoже, все одно програєте, бо держава винна буде.

Тому вже краще хай всі вступають до тої КАЦАБ-и і хай вже від неї гроші беруть... Легче для нас стане, Щоб тільки їх усіх туди прийняли!

ЧИ МИ НАРОД ПОЛІТИЧНИЙ?

Як вам хтось, десь і колись скаже, що ми, українці, народ неполітичний, що ми політично неграмотні, або що ми не вміємо політикувати, — то ви візьміть і плюньте такому у самісінькі вічі.

Можна також, коли ви людина відважна й не боїтеся, щоб вам віддали, — ще й так його тарахнути кулаком по носі, щоб йому кров червоним прапором узялася.

Після цієї інтродукції, скажіть такому:

— Брешеш ти, собача душе, коли таке говориш!

Коли це буде спокійна людина й не віддаватиме, а тільки витре носа й спокійно слухатиме вас, — тоді питайте його:

— А хто ж тоді, по твоєму, народ політичний? Може німці, що знають спокійно слухати своїх кайзерів і фюрерів, що у них засідання товариства, збори чи наради починаються точно й тривають не довше, ніж десять хвилин?

— Чи, може, англійці, що на цілу імперію створили тільки три партії і мають лишень одного великого політика — Юстима Церковника?

— Чи американці, що на 150 мільйонів окейників

мають тільки дві партії та одного-однісінького президента?

— Чи це, може, народи політичні?

— Чи, може, ці народи політично грамотні?

— Чи, може, вони вміють політикувати?

Коли він уже повитирає очі, або привів до порядку ніс і збирається з вами сперечатись, ви далі засипте його запитаннями:

— А чи ти знаєш, чоловіче, скільки ми, українці, маємо президентів?

— Що? Одного, кажеш?

— Ах, ти ж неграмотна людино! Ти зовсім української політики не знаєш, коли таке говориш. Ти мабуть чув тільки про одного нашого президента, того, що в УНРаді... Ха-ха-ха!.. Голубчику, в нас більше президентів, значно більше. У нас колись у самій тільки Галичині кожна кооператива мала свого президента. Споживча — свого, молочарська — свого, щаднича — свого... Народня Торгівля теж мала свого президента. Може й ще деякі товариства мали своїх президентів, але я ще точі молодий буз, вує не мав, гуморесок не писав, — то й не пам'ятаю...

— А партій, знаєш ти, голубчику, скільки у нас?

— Не знаєш — кажеш?

— Ну, це нічого дивного, що не знаєш. Їх стільки у нас натворили, що їм ніхто числа не знає... Але про деякі, головніші, скажу. Самих лишень соціалістичних партій у нас більше, як у цілому світі разом. У нас є ліві соціалісти, праві, центрові, багряні, майстрєнківи,

націоналістичні, троцькісти, тітоїсти... З самих українських соціалістичних партій можна створити не один, а всі три інтернаціонали. Є ще у нас УНДО, Союз Земель і багато інших.

— А політиків, у нас стільки, Господи ти наш! Геніяльних, великих, таких, як Церковник, хоч на драбинястий віз бери! А менших, то хоч рублем притягай. У нас, що Петро — то Етлі; що Микита — то Даллес; що Федько — то Аденауер... Як на Заході переведуться великі політики, тоді до нас приїздитимуть з усіх сторін світу, щоб вишукати собі нового Вилсона, Клемансо, чи іншого Лойд Джорджа. Піди ти в неділю на Давнтави, під українські церкви, тоді почувеш:

— Якби я на місці Даллеса, то я б тих комуністів...

— Якби я на місці Етлі, то я б...

— Якби я був, я б...

— Якби я...

— Якби...

— Для українців політика — це хліб насущний. У нас, що хата — то парламент; що Народний Дім — то сенат; що збори — то конгрес. А по національних барах, по Юніон парках — кожної неділі відбуваються засідання Об'єднаних Націй. Куди не піди, де не сядь, з ким не пристань, до кого не заговори — всюди політують. Ми всі політуємо: старі й молоді, чоловіки й жінки, парубки й дівчата, жонаті й безженні, партійні й безпартійні...

— У нас у кожній родині велика політика. Чоловік встає рано й каже: — Жінко, хочу соціалістичного, тоб-

то червоного борщу. Але що ж з того? Жінка наварить йому націоналістичної каші...

Якщо ще й після таких атомових фактів ви його не переконасте, що ми народ політичний, тоді скажіть такому:

— Іди собі, чоловіче, к'чортовій матері!

БАЛЯНС ПАТРІОТИЧНИХ ЗБОРІВ

Збори, що їх влаштувало товариство «Любіть Україну» для маніфестації духової єдності української еміграції з українським народом на Рідних Землях, заповідалися прекрасно.

Народ широкою Амазонкою плив-напливав з усіх усюдів до найбільшої зали «Метрополітен Сентер», Ля Плятою бухав у всі десять дверей, рікою Місісіпі розливався по партерах, ложах і галерії.

Кожної півгодини гучномовці повідомляли:

Дві тисячі присутніх.

Три тисячі п'ятсот.

Шість тисяч.

Десять тисяч двісті.

Чотирнадцять тисяч.

Та й не прості то вам люди збиралися, не звичайні собі українці, ні!

Політична еміграція це збиралася: великі патріоти, мученики за національну ідею, переслідувані, в'язнені, засилані, розкуркулювані...

Ви, ось, послухайте, що вони самі про себе кажуть:

— Два роки в Березі був.

— Сім літ у Бригідках просидів.

П'ять років на засланні перебув.

— Десять на Воркуті страждав.

Почалися збори.

Американський гімн усі прослухали в підвищеному на десять футів настрої.

Український гімн публіка, мов на команду, підхопила за хором і так вам ревнула, що не то шум порогів старого нашого Славути, а й Наягра-фол заглушила б... О, сила, братці, у наших горлянках та й язиках — велика, незмірна.

А пісня «Любіть Україну», що її товариство прийняло за свій гімн, так розпатріотила публіку, що понад 25% присутніх патріотів зімліло. Правду сказавши, то зовсім вони не поміли, а тільки трохи підомліли... Не попадали, значить, на землю, а вигідно посідали собі у м'якенькі крісельця, руки поклали на те місце, де в людей серце буває, і в екстазі декламували:

— Ох, як я її, оцю нашу Україну, люблю!

— Усім серцем її кохаю!

— За неї і для неї все, все віддав би!

Почалась доповідь.

Насправді не доповідь це була, а патріотичний вогонь!

Патріотичний динаміт!!

Патріотичний екразит!!!

Дві повних години лунали голосні вигуки промовця:

— Лицем до воюючої України!..

— Лицем до Рідного Краю!..

Лицем до Рідних Земель!..

Лицем до Рідного Народу!..

А буря оплесків, а крики «хай живе-е-е»... — такі за кожним разом неслися, що якби біблійні мури Єрихону поблизу стояли, в гамуз, напевне, розсипалися б... Гаряч патріотична така розлилася по залі, що, гляди, спалахне вогонь — і всі наші воріженьки погинуть у ньому, мов роса на сонці.

Запевняю шановних читачів і навіть усю українську політичну еміграцію, що якби так на доповіді було закінчено, збори були б досягли найбільшого в історії всіх українських патріотичних імпрез морального успіху.

Але сталося інакше.

Захотілось оце голові Імпрезового комітету ще й успіху матеріального.

Утихомирив він півгодинним помахом білої хустинки розбурхану великим припливом патріотизму публіку і сказав:

— Вельмишановні, достойні, і т. п., члени і гості! Вашою масовою присутністю й вашими бурхливими оплесками та окликами ви доказали, що гаряче любите Україну. А тепер докажіть ще, що ви так само гаряче любите її ділом. Наше товариство має великі витрати на вияснювальну роботу по українському питанні в світі. Покрити їх мусить наше високопатріотичне громадянство... Зараз по залі підуть наші панянки в національних строях з капелюхами й переведуть збірку на цю ціль. Прошу вас, шановні громадяни, будьте щедрими... Дякую!

В залі, мов кобальтова бомба луснула!

Патріотичні присутні заворушилися:

— А це що?

— Збірка на національні цілі?

— І тут без тої колекти не обійшлося?

Присутні рушили одинцем і гуртами — до виходу.

Голова зборів пояснює:

— Шановні громадяни! Ще не кінець зборам... Не виходьте... Ще «Не пора» після збірки проспівасмо...

Народ не слухав, пхається до дверей.

— Я тільки покурити...

— Я свіжим повітрям дихнути...

— Я зо знайомими побалакати...

Один за одним виходять патріоти, скоренько тікають із залі, щоб у капелюх не кинути.

Голова зборів забігав по сцені, затушював, замакав руками, просить не виходити, та нічого не помагає: народ тиснеться до виходу, ніяк не вдержись... А один з найбільших патріотів ще й кинув убік президії:

— Так вам і треба. Не пріться усюди з вашими збірками!

— Лише давай та давай, — докинув другий великий патріот.

— Дихати не дають із тими збірками!

— Національні галапаси! — погрожували, відступаючи патріоти.

— Бандити!..

Хтось не почув:

— Де бандиги?

— Он там! На сцені!

— Ох, леле! — запищала одна первова патріотка.
— Рятуйте! Бандити! — зверещала інша.

В залі зчинилася суматоха. Всі кинулись до виходу. Всі перлися, всі хотіли бути першими на дворі. При дверях постала справжня катівня.

Патріотичні збори закінчено з балахсом: 7 патріотів напівпридушено; 27 важко потовчено; 137 надовго зіпсовано нерви. Решта, дозраю перелякані, присяглися більш ні на які імпрези ходити.

А все це через оту нещасну збірку...

ВІЙНА БУДЕ

Знаю, шановні читачі, що прочитавши цей заголовок і подумавши про автора, багато з вас посміхнеться, а дехто з військовиків та комбатантів, то й сердитись буде:

— Ти, бач, ще один воєнспец найшовся!

— Що це він, Ярослава Курдидика переплигнути хоче, чи що?

— Та куди йому до Курдидика? Цей всі американські військові журнали читає й по дві статті з них випишує кожного тижня до «Свободи». А той що?

— Далеко кудому до зайця.

— Пхі-і-і-!..

Ви собі там пхинькайте, підсміхайтесь, смійтесь, або навіть сердтесь. — а я все таки кажу, що війна буде.

Буде! І то цілком певно буде!

Неминуче! Неодмінно!

Звідки я це знаю — питаєте? — Хто сказав мені про це? Хто прозрадив?

Не від великих політиків з Давнтавну я дізнався; не з військових журналів вичитав і навіть не від польської ворожки вивідав.

Про це, що війна буде, саме життя говорить. Самі

факти про не горляють. На кожному кроці це бачимо.

Ви, ось, візьміть таку історію:

Минулого тижня я одержав аж два десятки листів. Не звичайні я листи одержав, від знайомих, друзів. Ні, де там! Ось, послухайте, що мені пишуть:

«Повідомляємо, що в неділю (є дата, година й адреса готелю, залі чи дому) відбудуться христини нашого дорогого сина, на які й вас з родиною маємо шану просити».

Листи всі однаковісінькі, друковані, гарно розмальовані, куплені в «Сурмі», «Арці» чи «Говерлі». Різні тільки адреси й підписи тих, хто просить:

Вам добре знайомі (—)

Вам знайомі (—)

Вам мало знайомі (—)

Вам цілком незнайомі (—)

Ось, тут ви зупиніться й подумайте: всі на христини просять і всім син народився. Ні одна донька, а самі сини.

З того й виходить, що війна буде. Раз родяться хлопці, значить, війни сподівайся... Про це не то політики чи військовики, а й кожняя баба Параска й баба Палажка скаже:

— О, як хлопці родяться, добра не сподівайся -- війна буде.

А й справді, хлопці посипались цього року!

Впродовж довшого часу така дія часто відбувається в мене: тільки прийду з праці, ще не встиг помитися,

аж оце вам — стук-стук! — у двері.

— Заходьте — кажу.

В хагу воігас захеканий від щастя Василь, виймає з кишені дрижачими руками черчилівського цигара й:

— Прошу закурити. Син мені народився.

Завтра Петро:

— Курить, козака дружина привела.

Післязавтра Митька:

— Ось-те вам цигарку, престолонаслідника маю.

І таке майже кожнісінького дня...

Вийду ввечорі дихнути свіжим повітрям на Палестину (так зветься парк у нас), з усіх боків цигарками обдаровують мене:

— Син народився!

Піду між людей — повнісінькі кишені цигар принесу додому.

А оце позаостанньої неділі, така штука мені притрапилась: вертаюсь додому із христин від приятелів (теж сина мають). Пройшов я тільки два бльоки, аж раптом зустрів зразу чотирьох знайомих. І всі вони, на перегони, з цигарами пруться, всі з радощів верещать:

— Син народився!

Егеж! Усім хлопці цього року родяться...

Молодим подружжям і старим. Тим, хто сподівався дітей, і тим, хто вже зовсім не сподівався. Хто хоче й тим, хто не хоче. Кому треба, а навіть таким, кому не треба...

Цигар тих стільки у мене вже назбиралося, що хоч бери та бизнес закладай! Якби так у Ді-Ші таборі, то

може б чорноринкнув собі ними, а так переведеться праця нізащо...

Скажете: еге, все те, що розказуєш, стосується повоприбулих, грінорів. Всі вони, мовляв, хочуть війни, тому й хлопці їм родяться.

Ось учора, сусід мій, сїтізен, справжній американець тобто, до мене рано:

— Гелов — каже — Стіві.

— Гелов, — відповідаю.

На, закури, бойс мені народився — і тиць мені цигару. Ще й похвалився: — У моїх френдів теж бойс народився...

— Та як це, — кажу, — і в вас, американців, теж хлопці родяться? А я думав, що це тільки у грінорів...

— Велл, — відказує сусід, — цього року всім самі бойси родяться. Он, мої куми мають бойсика; мої френди мають бойсика й френди моїх френдів теж мають бойсика.

А що за причина, може спитаєте, що самі сини, самі хлопці, самі бойси родяться? Думаю, неодмінно, у бузьків, у тих, що дітей людям приносять, вибухнула революція, і гору взяла та партія, що війни хоче. Военні акули прийшли до влади. Підпалювачі миру. Ось вони-то й посилають усім бажаючим — самих синів, самих хлопців, самих бойсиків. Бо звісна річ: родяться хлопці — військо буде. А раз є військо — війну починати треба.

Тому й буде війна.

НАРОДНИЙ ДІМ

Як рознеслася сизою голубкою вістонька, що українці в Нью-Йорку купили Народний Дім, то наші метрополітальники, наче бджоли на весні, заройлися, забзуміли, загомоніли:

— Чули?

— Що таке?

— Наші Народний Дім купили...

— Але?

— Невже?

— Бігме!

А на Давнтавні, на 7-мій Стриті, й під церквою св Юрія, навіть такі розмовоньки почувете:

— Чули, куме?

— Та чув...

— Готуйте гроші на шері...

— Цілого шера не куплю, бо тільки минулого тижня нову кару на сплату взяв, але кводра, бігме, дам, бо вже є на що.

А оце долетіла до нас крилата чутонька, що нью-йоркські українці так розохотились Народним Домом, що зустріли ієж. Лепкалюка на вулиці, стали його вгору підіймати аж поліція мусіла в цілому місті на дві години припинити рух.

Значить, радіють наші метрополітальники, тішаться, веселяться...

Звичайно, радіти треба, бо є з чого радіти: Народний Дім же купили! І то не десь там у Сліпіванні, а в Нью Йорку, в метрополії світу...

Радів і я, голубчики, цілий тиждень радів, але оце вчора до мого еміграційного серця почав закрадатися сумнів: чи не вийде, бува, нам, братця, оцей Народний Дім на національну шкодоньку?

Ви, ось, візьміть і розчовпайте таку справу: купили ми Народний Дім. Добре, купили, але чи гроші всі за нього заплатили? Тільки трошки дали, а на решту затягнули моргедж...

І саме звідси може початися національне лихо.

Звісна річ, ми, українська еміграція, так довго патріотами буваємо, поки справа до грошей не доходить. Коли ж доходить до грошей, діло стає ховським. Тоді ми навіть поповнити готові національну зраду.

І ось, таке може вийти:

Прийдуть до наших давнтавнеських патріотів збирщики за шерами, а їм скажуть:

— Я не українець, я руский.

— Не греко-католик я, а католик.

— Ми не самостійники, а демократи.

Щоб шерів не купувати, дехто готов утекти до чужих церков, до чужих громад, а навіть до чужих націй. Я не кажу, що таке станеться, але таке може статися.

Або візьмим наші метрополітальні, репрезентативні, національні імпрези.

Досі відбувалися вони в чужих залах і все було добре. Правда, пливли національні грошенята в чужі кишені, зате з програмою, чи, теє, з їх закінченням був спокій. Заплянували імпрезу на п'ять чи на шість годин — і мусли додержуватись часу. Не раз продовжували б і довше, але що ж, не своя зала, викидайся. Буває, промовець ще балакає, а на сцені чужа обслуга вже тризуба здіймає. Тоді швиденько гимн і кінчають...

А що буде, питаю я вас, як наші почнуть імпрезувати в своєму Народному Домі? Думаєте, триватимуть наші імпрези п'ять або шість годин? Забудьте, друзі, ті добрі часи. Цілими днями триватимуть. Як почнуться в суботу ввечері, то ще щастя буде, коли в понеділок ранком кінчатимуть. Бо яка сила, питаю вас, їх зупинить? Хто посміє тризуба зі сцени стягати?

— Хай говорить! — кричатимуть.

— Продовжай!..

— Валяй, Петя!..

— В своїй хаті — своя правда і сила, і воля.

Досі були довгі наші імпрези, а тепер вони стануть безконечні.

Та найбільше лихо почнеться тоді, коли почнуть винаймати у Народному Домі кімнати для наших партій. Тоді закрутиться справжня еміграційна коломийка. Прийде перший, припустімо, професор Іван Вовчук, і найме найкращу фронтову кімнату в партері для ООЧСУ. Стане він собі у виставовому вікні й демонстративно крутитиме свої вусища.

Після нього прийде голова ОДВУ — Дорошенко. Його поведуть на перший поверх.

— Ні, — скаже він, — нам би десь на долині. Члени наші підстаркуваті вже, всім понад шістдесятку, задихатимуться, як туди будуть спинатись.

— Долішню вже найняли, — зауважить управитель — Вовчук для ООЧСУ забрав...

— Та якже це? — почне кричати одувівець — бандерівцям винайняли? Вони ж усі молоді, їх би нагору позаганяти.

Достанеться, скажімо, більша кімната СУМ-ові, а менша ОДУМ-ові — і знову сварка!

— Та яка ж у вас національна географія? — лятимуть управу одумівці. — Україна вдесятеро більша від невеличкої Галилеї, а вони їх у більшу кімнату пруть... Хіба ж це соборницький підхід? Навіть Толстовський Комітет дав би нам більшу кімнату.

Зійдуться до одного дому УНРада й УГВР — кожного дня сперечатимуться. Хоч бери та став постійну сторожу під їхніми дверима.

Примістяться на одному поверсі П(риятелі) АБН і Демократичний Блок — не обійдеться без смертних випадків.

Житимуть під одним дахом гетьманці й уенерівці — теж добра не сподівайся.

Винаймуть по кімнатці Матірному Союзові Українок, Союзові Українок, Жіночому Об'єднанню, Золотому Хрестові — тоді наймай хоч окрему прибиральницю, щоб волосся загортала, як жінки чубитись почнуть.

Або скажіть мені, ентузіясти Народного Дому, як ви будете брати ренту з цих організацій? Еге, голубчики! Хотів би я побачити того відважного адміністратора, що піде її збирати!

— Геть! — понесеться з кожної кімнати.

— З очей!..

— І не показуйся більше!..

— Щоб і духу твого тут не було!..

— Та як це так, — сваритимуться всі, — чужим платили і вам плати?.. Це ж Народний Дім, чи ні?.. А хто ми — питаємо?.. Хіба не народ?... Так чого ж вам платити?..

І всі солідарно не платитимуть.

Ну, й що ви їм тоді зробите? На вулицю викинете, чи що?

Ще гірше може бути: всі ці організації надрукують свої шері і збиратимуть гроші кожна на свій власний Народний Дім.

А тоді, то вже хоч складайся та з Америки назад в Європу емігруй!..

ПОРАДА МИКОЛІ ПОНЕДІЛКОВІ

Якось почув я від людей, що письменник Микола Понеділок, гуморист і фейлетоніст, хоче одружитись. Ніби хоче, але ніяк не може рішитися — побоюється. Не за себе він боїться, як майбутнього подруга, удержувача сім'ї, продовжувача свого славного, напевно козацького (бо якого ж би іншого?), роду. Ні, він лякається за себе, за письменника.

— Та я зовсім не від того, щоб одружитись, — говорив він моїм знайомим, — тільки, що ж тоді з моїм писанням буде? Боюся, що взявши собі дружину, мушу перестати гуморески писати. Отже, хай моя жінка й найкраща буде, але за славу письменника я її ніяк не проміняю.

Значить не за Миколу Понеділка — парубка, а за Миколу Понеділка — письменника він боїться; за кар'єру гумориста він лякається, за долю фейлетоніста турбується.

Відома річ, мені немає чого совати своїх вусів до Твоїй Миколо, парубочької сметани, і я, вір мені, зовсім тією справою не займався б. Хай інші сплітками бавляться, у кого є більше часу й грошей. Та тільки те що й я одружений, і теж гуморески пишу, отже зобов'язує мене, Тобі, другові-гумористові, дати приятельську раду.

Насамперед, не вір, голубе, що одружившись, зразу й писати перестанеш. Це, друже, вигадки первісних людей і старих парубків. Я навіть підозріваю, що Тебе намовляє відмовитись від подружнього життя, Твій найближчий приятель, теж парубок, Івась Керницький, щоб вірного товариша не втратити. Бо насправді, жінка не буде придумувати, а ще більше підноситиме Твою письменницьку творчість.

Ти ось, Миколо, розваж можливості за Твого теперішнього парубочького стану. Тепер Ти тільки те й робиш, що по ресторанах бігаєш — то на каву, то на снідання, то на обід, то на вечерю... А решту часу Ти збуваєш то в редакціях, то у радіовисильнях, то у ЛМ-Клюбів, то на «Союзівці». І тільки дрібка часу Тобі лишається на писання гуморесок. Бо, відома річ, у парубка немає ніколи часу — він завжди кудись бігає, завжди чогось шукає...

Коли ж Ти, Миколо, одружишся, тоді часу на писання у Тебе — буде й буде...

По ресторанах тоді цілком не ходитимеш — їсти собі й жінці варитимеш сам. І ось, уяви собі, Миколо, яка чудова перспектива творчості перед Тобою:

Ти встаєш раненько, а жіночка Твоя спить собі смачненько. (Тьфу! аж у млосну поезію мусів понасти). Жіночка собі хропе, а Ти готуєш сніданок — вариш каву і підогріваєш молоко. Кава кипить собі, молоко парує, а Ти стоїш коло печі й — обдумуєш гумореску. Придумав тему, піднайшов початок, підбрав гумористичні ситуації, повні сатири діалоги. Ще б тільки закінчення

— і гумореска готова. Коли ж нараз: Ш-ш-ш-ш-ш...

Це кава й молоко позибігали з горщиків.

У той самісінький час Твоя мила жіночка відчиняє двері в спальні й:

— Ти холеро! — якщо вона придніпрянка.

— Ти дідьку лисий! — якщо галичанка.

— Ю, дампі, Майк! — якщо американка.

Ти скоренько порядкуєш кухню, а вона Тобі приспівує:

— Знову сніданку не доглянув? Знову повну кухню смороду наробив? Про що ж Ти думав? Чому очей в горщики не втопив? Певно, знову якусь дурну гумореску обдумував, щоб вона тобі сказала! Пише й пише ті фейлетони, і в радіо говорить, а заробить стільки, що малоощо з голоду не поздыхаємо. Ти краще кинь писати, а найди собі якусь добру роботу!

Отак жіночка собі, чи пак Тобі, співає-приспівує мелодію одружіння, а Ти тимчасом хап! за перо, сідаєш за стіл, описуєш цю фамілійну ідилію й — гумореска готова. Заніс до «Свободи» й десятку вторгував.

Або ось, улаштовує одна з наших безчисленних метрополітальних організацій вечерниці, чи як тепер кажуть, народне гуляння. Ну, відома річ, панство Понеділки (чи не гарно звучить, Миколо?) теж вибираються погуляти. Тож у п'ятницю або суботу перед вечерницями жіночка каже:

— Ходімо, Миколо, сукню купувати.

Пішли з самого ранку купувати сукню. Ходите по всьому Нью-Йорку, вибираєте, приміряєте... В одному

великому магазині жінка всі сукні переміряла, в другому, в десятому, — не підходять. То завеликі, то замалі, то фасон не такий... Це вже й обідня пора минула, Ти вже й зголоднів. Вже й вечір наближається, Тобі вже надоїло оте вибирання, Тебе вже нарешті чорти беруть, але Ти нічого не говориш. Що ж, Твоя рідна жінка, терпи Миколо.

Нарешті у пізній вечір вибрала:

— Оцю, купи мені, Миколо!

Спитали про ціну:

— 79 доларів 99 центів, — каже продавець.

Ти Миколо, ловишся за голову:

— Алез, дорога жіночко, — благаєш, — та ж мені треба сім тижнів у Мельника говорити, щоб на цю сукню заробити... Може б так, якусь дешевшу?..

— Ні! Годі! Цю, і тільки цю! Позичай грошей і купи! А ні — розвід!

І Ти йдеш позичати грошей.

Віжши до «Сурми», заходиш до «Арки», питаєш у касира ЛМ-Клябу, просиш у знайомих — ніхто не хоче позичити.

— Не маємо, — говорять, — всі гроші до банку однесли...

Ходив, бігав, просив, благав, — ніхто не позичив.

За той час сукня була продана, вечерниці відбулися

А жінка Твоя, попхивкавши та повередувавши з тиждень — про розвід забула й далі Тебе держиться.

А для Тебе Миколо як письменника, оця історія з

сукнею — просто творчі жнива: тем на десяток гуморесок вистачить.

Лише сідай, списуй, та зелененькі загортай...

Теж не думай, Миколо, що часу не матимеш на писання, коли діждешся малих емігрантивів. Що за колісанням ніколи буде Тобі за перо взятись.

Ні, Друже! І цього не лякайся. Саме тоді настануть золоті часи для Твоїї літературної творчости.

Це буде приблизно так: приходиш з праці — з радіовисильні, чи з редакції, а жінка:

— Забавляй дитину, Миколо. Піди з нею трохи на двір, хай свіжим повітрям подихає.

Ти береш візочка та ідеш. Куди? Звісна річ, до Юніон-Парку. Там підсідаєш до Гули і Репети, й дискутуєш собі любо з ними про велику українську гумористику. А надойть Тобі дискусія, сідаєш собі на порожню лавку й цілий день фейлетони-гуморески пишеш...

Або візьмим таку справу, як підвишка гонорарів за читання й друкування фейлетонів.

Звісно, щоб домагатися підвишки, треба на це мати якусь поважну причину. Без цього не дадуть. Звичайно, — підвишки домагаються, коли хтось одружиться, або комусь народиться дитина... А яку найдеш причину, щоб про підвишку просити, коли Ти парубок? Ніякої-сінької! Тому й підвишки парубкам ніхто не дає.

Інше діло, коли Ти одружишся.

Заходиш до редакції «Свободи», чи до радіовисильні Мельника, відчинив тільки двері й поважним голосом до них:

— Підвишку давайте за фейлетони!

— Та як це? Та що це? Та чому це? — забігають, закрутяться, завертяться вони. — Чому ж це так зразу підвишки захотіли?

А Ти їм на це:

— Я одружився й тому підвишки вимагаю. Десять долярів за гумореску — тепер мені мало. У мене витрати подвоїлись. Давайте п'ятнадцять, або перестану вам писати.

Забігають, закрутяться, завертяться — але підвишку дадуть. Йй-бо дадуть.

Бо причина у Тебе поважна буде.

Тому, Миколо, послухайся моєї щирої ради та одружися.

Не пожалієш.

КИТАЙСЬКА МАНІФЕСТАЦІЯ

Хоч я сам уродженець міста, але в місті завжди чогось погано орієнтуюся: завжди блуджу, завжди заходжу не туди, куди хочу, завжди заїжджаю не туди, де треба. Нераз блудив я і в нашому прекрасному Львові, багато разів збивався з дороги в непривітному Берліні, а тепер ще більше доводиться блукати по гамірному велетневі — Нью-Йоркові.

Останнім разом заблудив я в Метрополії 20 вересня н. р. Їхав до Вашингтон-Скверу, а заїхав у китайську дільницю; вибирався на українську маніфестацію, а попав на китайську; хотів іти в поході з українцями, а довелось з китайцями.

У нас нераз говорять, що українці й китайці мають багато дечого спільного. Коли ж добре приглянутись, то таки правда: ми маємо найбагатші землі в Європі, а вони в Азії; ми перші попали під московсько-большевицьке ярмо тут, а вони там; ми хвалимось, що маємо сорок мільйонів і не маємо своєї держави, вони мають аж чотириста і теж є тільки сателітом... Та це так би мовити, грубші приклади, політичні, чи як би їх назвати. Але ось візьміть дрібніший приклад: навіть того самого дня і в той самий час ми й вони влаштували протимосковсько-антикомуністичну маніфестацію в Нью-Йорку. Ми

на Давнтавні — вони в китайській дільниці. Ми відзначували 20-літню річницю голоду в Україні, вони 5-літню в Китаї.

Заїхавши через помилку між китайців і побачивши, що на нашу маніфестацію вже на час не встигну, я рішився маніфестувати разом з китайцями

Все одно, думаю, і ми, і вони демонструватимемо проти того самого ворога — Москви. Так, давай з китайцями.

Пристанув я до одної групи на Йонкерс Стріті й жду.

Похід мав початися, як читаю в летючці, о першій годині після обіду, але оце вже друга добігає, а він ще чомусь не починається.

— Чому — питаю одного китайця — спізнали на годину?

— Велл, — каже той, — чекаємо на більше народу. Давніше, то в наших маніфестаціях брало участь 20 - 30 тисяч людей, а тепер, коли прибула нова китайська еміграція, перепрошую, — нова політична китайська еміграція, то сподіваємось найменше 50 - 60 тисяч. Тому чекаємо на них, бо звісно, це самі доктори, магістри, професори — їм і можна трошки припізнитися, а нам на них почекати... Зрештою, у нас, китайців, ще ніколи й нічого не відбувається без спізнення... така вже наша китайська вдача.

Нарешті похід рушив.

У поході йшло яких п'ять тисяч китайців, натомість

на хідниках. по обидвох боках вулиці стояло тих китайських антикомуністів тьма-тьменна! Стояли, пороззявляли роти и приглядалися. А деякі з них, ті мабуть більші й гарячіші патріоти, ще й сердилися:

— От, тобі й китайці! Газети писали, що в демонстрації візьме участь щонайменше п'ятдесят тисяч, а тут тим часом хто-зна, чи п'ять маршує...

Один із старших китайців, що йшов поруч, пояснює мені:

— Ті, хто стоїть по боках і приглядається, нові емігранти.. Коли ми давніше влаштовували маніфестації, всі йшли в поході, на боках ніхто не стояв.. Таке почалося тільки тепер, коли приїхала нова еміграція...

Він побачив на хіднику свого знайомого й кликнув:

— Агей, Гри-Чу, ставай у ряд, буде нас більше!

— Не можу, — відповів той, — хіба не бачиш, — і тут показує на фотоапарат, — знятки робити мупу!

— Хто це, — питаю, — пресовий звітодавець?

— Ні, звичайний Гриць, тільки купив собі фотоапарат і вдає великого пана...

Під залю, куди ми прийшли і в якій мав відбутися мітинг, — справжня суматоха. Всі поставали біля входу, а в середину мало хто заходить.

Багато людей там — нарікають.

Великий стиск буде...

Важко дихати стане...

Трудно буде скоро вийти...

Щойно через годину комітетовим із широкими лентами через плече вдалося вблагати пару соток людей

увійти в залю а решта залишилася на дворі побалакати зо знайомими.

Почалися промови — довгі-предовгі, як китайські кордони. На трибуну виходили десятки промовців: говорили, промовляли, читали, деклямували — до безколичности. Тільки дехто з китайців слухав їх. Багато позасипляло, а ще більше повиходило з залі.

В міжчасі зробили збірку на визволення Китаю від комуністів: гарненькі китайки ходили по залі з чоловічими капелюхами, а присутні намагались скоро, поки капелюх не дійшов до їхнього ряду, — вийти до сіней, ніби покурити. А ті хто не встиг, кидали великодушню віклі дайми а навіть кводри.

Коли почали читати довгі, у шести мовах резолюції та адреси куди їх пошлють, — то на залі було вже тільки кілька китайців. Коли ж хор почав співати китайський національний гимн, то його слухала тільки президія на сцені і я одинокий на залі, що хотів побачити, як виглядає китайська маніфестація. Решта китайців вийшла — їм важко було почекаати ще тих кілька хвилин.

Йдучи після китайської маніфестації додому, я собі нишком думав:

--- Боже, які ті китайці подібні до українців!..

ЕМІГРАЦІЙНІ СВЕКРУХИ

Дуже я не люблю слухати, як на нашу славу еміграцію нарікають, що вона така, що вона сяка; що того не робить, що треба, а те робить, чого не треба.

А вже просто еміграційні чорти беруть мене, коли чую:

— Газет не читає...

— Книжок не купує...

— На культурні імпрези не ходить...

Тут зразу хапає мене щось за моє еміграційне серце, і язик починає сам лаятись:

— А щоб вас та понарікало!..

Ну-бо, скажіть самі: хіба ж можна тут не лаятись? Хіба ж можна не сердитись? Хіба ж можна мовчати?

Ще якби це все правда була, то нічого, — не сердило б так чоловіка. Коли ж так роблять — значить, треба нарікати.

Алеж так воно не є. Всі ці нарікання, всі обвинувачення — чисті вигадки. Навіть не вигадки, а чиста, пробачте, брехня.

Фактів хочете на це? Доказів??

Ось вони:

Один мій знайомий, мещенас, завжди носить німецьку газету в кишені. Не вірив досі, думав — люди виги-

дали. Але оце в неділю сам побачив. Стоїть він собі під церквою, а з кишені визирає «Штаатс Цайтунг»... Значить, правда, — думаю собі.

Другий мій знайомий, сейлсмен, завжди свій крам завиває у «Нови Св'ят».

Третій мій знайомий, прохвесор, — той вам кожного дня «Новое Русское Слово» викидає в габрідж.

Відома річ, раз у кишені носять, раз крам завивають, раз у габрідж викидають — значить, читають. Бо й на віщо б тоді купували? Найперше прочитають, а потім вже вживають до чого треба. Проста логіка так говорить.

Чому не українські? — питаєте. Чому не свої? Чому не рідні?

Оце, бачите, саміське я питав у них.

Перший відповів:

— Ото, знаєте, в астрійських університетах я вчився німецької культури набрався. Та й правду оповівши, мову німецьку краще знаю, ніж свою рідну, українську.

Другий відповів:

— Та, польська якось краще читається, ніж своя, рідна українська.

Третій відповів:

— Да, знаєте, привик чоловік до московської, та й ніяк до своєї взятись, до рідної, української.

Широке, значить, зацікавлення у хлопців, он що! Міжнародне, так би мовити, інтернаціональне. Не обмежувати ж нам їх до вузьких, рідних українських справ.

А ви кажете — не читають...

Те саме й з книжками.

Ось, одна сусідка моя, пані докторова, хвалилася:

— Знаєте, панство, я щойно тут — у ЗДА прочитала Родзвічувну, Оржешкову і Мнішек. Чудові речі, панство! Я захоплена польською літературою.

А друга моя сусідка, пані доцентова, й собі величалася:

— Тепер російських класиків читаю. Всі видання «Чеховського Іздательства» прочитала. Чоловік робить на заводі, а я сиджу дома й читаю. Оце література, кажу вам, так література! Куди там нашим, куди!.. І не вмились.

Ось, бачите. Читають. І не щобудь, а світову літературу вивчають!..

Свої, кажете, не знають?

Пхі-і-і-і! А хто ж би своєю займався? Хто ж свої книжки купував би? Хто читав би своїх авторів?

Не цікаво!

Або ті культурні імпрези...

Ви нарікаєте, що наші люди не ходять, а я кажу — ходять! Не вірите? А підіть но й погляньте до кожного кінотеатру, де висвітлюють польський або советський фільм.

Брате ти мій! Там стільки наших людей, що ні порахувати, ні перелічити. В Америці ніде черги не побачите, а там побачите. Хвостисько простягається на пів крайового кілометра! А все наші люди так культуряться.

Кожного понеділка прибігає сусідка до моєї жінки:

— Пані, каже, сьогодні чудовий польський фільм

показуватимуть! Просто краса! А-Б-Ц мілосць, зо Смарською... Конечно підемо подивитись,

І йдуть. Кожного понеділка йдуть.

А друга моя сусідка цілий тиждень навчає свого чоловіка:

— Гляди, щоб не забув мені в понеділок скоріше з роботи прийти. Знаєш, що йде польський фільм і я мушу його бачити. Кидай овертайма, а приходь дітей глядіти...

А третя моя сусідка хвалилася четвертій своїй сусідці:

— На кожному польському фільмі буваю. Ще ні одного не пропустила.

А ви нарікаєте — не ходять на імпрези.

Ходять же!

— Що? Що? Що? На свої, рідні, українські академії, концерти, маніфестації — не ходять?

Ех, які ж ви: свої... свої... свої...

Кричите, щоб у рідному гетті не парились, а коли йдемо набиратись до чужих культури, — нарікаєте!..

Оце й сердить мене найбільше.

СКАНДАЛ НА ПРИЙНЯТТІ

Погоджуйтеся зо мною, шановні читачі, чи ні, але я все таки кажу, що найгірша порода людей серед нашої еміграції, це громадські робітники, суспільні діячі, і як ще їх там звати.

Кажу вам, це не люди, а просто чорт-зна що таке. Прошені чи непрошені, вони всюди лізуть, всюди пхаються, всюди пруться. Через них, отих набридлих громадських діячів і суспільних робітників уже й забавитися порядним людям не можна, розвеселитися годі, гостей мати страшно.

Просто дихати людям не дають...

Ось, для прикладу, така автентична подія: минулого тижня панство Доробкевичі посвячували новий дім, що його недавно купили за 50 тисяч доларів і з тієї нагоди влаштували прийняття. Що ж, прийняття в таких випадках цілком зрозуміла річ. Треба ж похвалитися набутком, треба ж показатися, що людина живе й що вмє жити. А ще коли донечка підрастає, як у панства Доробкевичів, то треба й її людям показати, щоб, бува, завчасу трапився якийсь хороший жених. Годі ж бо аж тоді зята шукати, коли донька постаріється.

Гостина ця, наравду, заповідалася прекрасно: і післяобіддя було чудове. і пані Доробкевичева була в гарному настрої — їй удалося випадково купити за 280 доларів наймоднішу вечірню сукню для себе, а донці за 120, а й сам господар теж був задоволений — і йому пощастило купити самі найдорожчі напої: добрі вина, міцні горілки солодкі лікери...

Але найбільшою атракцією того прийняття були гості. На цей день до панства Доробкевичів була запрошена вся місцева інтелігенція, щось 120 душ, і всі визначні мистецькі одиниці з Метрополії.

Біля господарів зайняли місця: найвизначніший еміграційний поет Майк Серещипайленко, найбільний і наймодерніший маляр Тед Мордописенко і найталановитіший композитор Нік Вухадеренко.

Далі від них, за шістьома довгими столами, засіли: панство доктори, панство меценаси, панство професори, панство магістри, панство вчителі й решта панства з меншими титулами та без титулів, а між ними суспільний діяч і збірщик УНФонду, Гаврило Гаврилович Газриленко.

Офіційна частина прийняття почалася — чарочками й закусточками.

Ох, музо ти моя кохана, тут уже послужити мені мусиш...

Про ці чарочки й закусточки, не гумореску, а справжні камбр р-у-м-и писати можна, Про самі тільки лікери й коньяки склав би збілочку барківських поезій, а про «джіні», «віскі» й «рашен водка», то хоч у сонети уби-

рай. А про різні дорогі вина, шампанське, ріслінгі, то хоч бери та зерівські олександрини мережай...

Та й про закусочки, можна було б написати довгий самчуківський тритомовий роман-ріку. Там тобі й старо-крайові й новокрайові, й по-жидівськи й по-китайськи, і як тільки хочете.

Гості тільки пальці облизували, язиками плямкали й говорили:

— Цілую руці пані добродійці!

Почалися гості й промови.

Перший почав говорити ліричний поет.

Це не була промова, а справжня поема. Все було до ритму, до риму й до складу. Віршами прославляв він ласкавість господині розум господаря та красу їхньої донечки Параски. На прикінці промови він пообіцяв написати поему про нинішній вечір «Доробкевичіяда».

Всі присутні пані плакали від зворушення, а господиня дому аж зомліла, так її розібрала ця поетична промова. Справді, взяла та й зомліла. Але не впала на підлогу, а на м'яку софу...

Композитор обіцяв увіковічнити сьогоднішню гостину в чарівних звуках і написати довгу симфонію, а маляр — перелити чар цього прийняття у краски та намалювати грандіозну картину, яка напевно візьме першу нагороду на виставці Українського Літературно-Мистецького Клубу в Нью-Йорку.

Опісля говорили місцеві гості.

Всі вони без міри хвалили панство Доробкевичів, які не жаліють ні труду, ні коштів на влаштування

частих прийнятть, які стали вогнищем культури й товариського життя в нашому місті, що про них розходить ся слава по цілій Метрополії.

Господарі, мов вареники в маслі, розпливалися в радощах.

Пані Доробкевичева, опритомнівши від зомління, ледве встигала повертати свою повну і круглу фігурку, клапаючись на всі боки, а пан Доробкевич тільки плямкав губами, дякуючи за похвали. Лиш доня господарів не звертала на них уваги; вона тепло тулилася до меценасового сінка Коки, свого судженого.

І взагалі, можна сміло сказати, що всі гості, в наслідок випитого й з'їденого, були в прекрасному настрої.

Аж нараз скандал!

Останній до слова голоситься громадський діяч і суспільний робітник, Гаврило Гаврилович Гавриленко.

— Милі господарі, — почав він, — вельмишановні мистці й решта поважних гостей. Сьогоднішня гостина, говорив, була королівська, чи пач пробачте, президентська і вона заслуговує тих похвал, які про неї були висловлені. А щоб цьому багатому прийняттю надати ще й громадського значення, щоб засвідчити перед цілим світом, що в нашому товариському житті ми теж пам'ятаємо і про наші суспільні обов'язки, що ми політична, а не така собі звичайна еміграція, свідомі своїх суспільних завдань, а ще до того її цвіт-інтелігенція — пропоную перевести збірку на Український Конгресний Комітет.

— Ой-йой-йой, знову давай. — почувлися шепоти.

— Ті збірки пороблять нас жебраками.

— Лише давай, та й давай...

Веселий настрій у всіх присутніх нагло пропав. Розсміяні лица потемніли, а дрижачі руки нервово кидали до капелюха кводри, дайми і ніклі. Один пан Доробкевич показався щедрим та кинув цілого доляра, як личить господареві дому, і притому не сказав збирачеві ні словечка.

Тільки пані Доробкевичева не видержала й вибухнула голосним плачем:

— Це безличність, прошу панства... Бо де ж така: п'ятсотдвадцятьтри доляри видали ми на сьогоднішню гостину, а тут ще доляра давай на якісь там народня цілі! Ні, це вже просто свинство!..

І тут щераз зімліла, але тим разом вже таки на правду.

КАЗКА ДЛЯ ПОЛІТИКІВ

І настане час, коли колесо історії нарешті повернеться і почве котитися в нашу сторону. У третій світовій війні, що її почне північний ведмідь для встановлення колимсько-воркутського царства, він буде розбитий.

І покличуть переможці представників усіх визволених народів, і питатимуть їх, як вони бажають улаштувати своє життя: далі творити спільну «родину» з переможеним понезолювачем, тільки під іншими капелюхами, чи хочуть свої самостійні держави творити.

І приходитимуть представники визволених народів поазбучно перед переможців і заявлятимуть чого хочуть їхні народи.

Прийдуть азербайджанці:

— Чого хочете?

— Незалежної Азербайджанії.

— Ідіть і майте!

Прийдуть білоруси:

— Незалежної Білорусії.

— Ідіть. Матимете!

Грузини:

— Незалежної Грузії.

— Матимете!

Донські козаки:

— Незалежного Дону.

— Дається вам!

Еге ж! Бачу, шановний читачу, як підсміхаєтесь! У цій казці, все, мовляв, так легесенько проходить, як по маслі. Ні зупинок, ні перебоїв, ні перешкод ніякісіньких. Отже, ні! Буде й це.

Так гладко йтиме аж до мадярів, поляків і румунів. З ними й зацокається.

Спитають мадярів:

— Чого хочете?

— Незалежної Мадярщини, разом з Карпатською Україною!

— Мадярщину матимете. — відповідають їм переможці. — а з Карпатською Україною почекайте, що українці на це скажуть.

Поляки:

— «Незалежней Польскі», і на додаток українські землі по Збруч, коли «Земе одзискане» і Вільно вже від нас відібрали.

— Корінну Польщу матимете. А з українськими західними землями почекайте, що українці скажуть.

Румуни:

— Великої Румунії з Бесарабією і Буковиною! Хотіли б і Трансїстрію, коли б можна.

За турками мали покликати українців. Та оце нараз, у вестибюлі, де ждали представники поневолених народів, зчинилася суматоха. Замаями у повітрі кулаки, полетіло видерте з чуприн волосся, почулися вигуки:

— Зрадники!

— Немередрішенці!

— Опортуністи!

— Фашисти!

Посилають переможці своїх експертів довідатись, що сталося. Поглянули вони, повернулись і звітують:

— Це українські представники між собою посперечались.

Вийшли турки — покликали українців.

Загуло у вестибюлі, зашуміло, затріщали всі двері й до офісу, де сиділи переможці, лявіною, з грюкотом-стукотом, увірвалися чи не з сотня українських політиків. Це ж бо прийшли представники всіх українських центрів усіх середовищ, угруповань, партій, організацій, братств і сестрицтв, щоб гідно, по своєму, захищати українську справу. І всі пруться вперед, всі ліктями до столу, всі тиснуться, щоб ближче до переможців.

Злякалися переможці, на столи повискакували, через вікна вивтікати хотіли.

— Ой, що це таке? — питають.

— Заспокойтеся, панове! Це українська політична діяльність так проявляється. — пояснив хтось із переможців, що бував на зборах української політичної еміграції. — та це нічого небезпечного. Вони хіба між собою поб'ються. Нас, напевно, не чіпатимуть...

Успокоїлись переможці, коло столів посідали й питають:

— Хто ж із вас представники українського народу?

— Ми, УНРада, легітимий уряд УНР на вигнанні.

Всі не-унрадівці різними голосами закричали:

— Не уряд вони легітимний, а зрадники! Неперед-
рішенці! З кацапами пактували! Геть!

Як утихомирилось, удруге питають переможці:

— Хто ж тоді з вас представники українського на-
роду?

— Ми, гетьманці-державники.

Всі не-гетьманці диким хором закричали:

— Не державники вони, а зрадники! Федералісти!
Готову українську державу в 1918 році загубили! Геть!

Як утихомирилось, утретє питають переможці:

— Ну, то хто ж тоді з вас представники україн-
ського народу?

— Ми, УГВР-а, одинокі представники воюючої Ук-
раїни.

Всі не-угаверівці підняли страшний вереск:

— Ніякі вони представники, а узурпатори! Само-
званці! Бунтівники! Геть!

Таке повторялось стільки разів, скільки в офісі бу-
ло центрів, середовищ, груп, партій.

Глянули на це все переможці, послухали, похитали
головами на всі боки і врешті заявили нашим політикам:

— Вийдіть, панове українці, на хвилину. Проблема
України така заплутана, що ми мусимо у вашій справі
зробити нараду.

Послушно вийшли українські представники, зві-
сивши голови, а переможці стали раду радити:

— Що ж нам, панове, робити з тими українцями?
Дати їм державу, чи не дати? Щось вони дуже розсва-

рени. Щоб пізніше між собою не бились?

— Дати.

— Не дати, бо клопіт з ними матимемо...

— Прилучімо їх до якоїсь іншої держави і хай собі
з ними голову морочить.

— Встановім над ними протекторат Об'єднаних
Націй.

Тут встає гаспадин Тимофей Кнутов, що був для пе-
реможців за експерта від східньо-європейських справ:

— Гаспада переможці, — говорить їм, — україн-
ци очень хороший народ. Тільки вони не звикли до своєї
держави. Вони люблять мати над собою опікуна. Русский
народ довгі роки був для них добрим опікуном, жив ра-
зом з ними в одній державі і ніколи не мав з ними ніякої
ссори. Прилучіте їх знову до Росії, а тоді і ви, гаспада,
і світ, і історія знову матиме спокій з українцями на
довгі віки.

Заплескали в долоні урадувані переможці:

— О'кей!

— Згода!

— Хай так буде!

І знову Україну віддали Москві.

МОРОКА З НАЦІОНАЛЬНИМ ДАТКОМ

Що ви не говоріть, мої ви еміграційні голубчики, а таки виходить морока з нашим національним датком. І то велика морока, національна морока, а коли хочете, то навіть всенаціональна морока.

Морока не тим, для кого національний даток збирають, тільки тим, хто його збирає, тобто для збірщиків.

Ось, візьміть, для прикладу, збірщика національного датку, мого сусіда, Гаврила Гавриловича Гавриленка. Приїхав собі чоловічнн до Америки, найшов собі «найс джаб», заробляє «найс моні» і жив би собі спокійно, поживав би, білий хліб їв би, часами й гуму жував би, — але — ні, не дали йому спокійно жити й зробили його збірщиком національного датку.

І так почалася морока для нього.

Правда, це не була б така погана справа й збірщиком бути, коли б то самі люди гроші приносили, кланялися низенько та чемненько говорили:

— Ми принесли національний даток на той чи на інший рік... візьміть, й пошліть за нас до Українського Народнього Фонду... дуже просимо.

Тоді легко було б і збірщиком бути: сидів би собі

чоловік, збирав би гроші, записував у збіркову книжку, та й посилав би туди, куди слід...

І труду багато не було б і чести нажив би:

— Дивись, — говорили б, — на громадській ниві працює, Україну визволяє...

Проте, голубчики ви мої еміграційні, коли подумаш, то може так і було б, може самі люди й приносили б отой національний даток, якби то ми були собі проста еміграція й тільки. А то ми, на лихо, не проста собі еміграція, а — пробачте — політична еміграція, та ще й до того національно дуже свідомо й політично дуже вироблена. Це вам не еміграція, а самі великі патріоти. З нас (кожен за Україну кров проливав, по тюрмах страждав, на засланні бував, партизанів...

А такі вам національного датку самі не принесуть!

О, ні, голубчики з УККА, до таких треба ходити! І то не раз, а кілька разів.

І тут саме виходить морока з тим нашим національним датком.

Ось, візьмім, знову для прикладу, того самого збірщика національного датку, мого сусіда, Гаврила Гавриловича Гавриленка. Цілий рік бльочки носить, цілий рік людям пробачте, українським політичним емігрантам, докучав, просить національний даток сплачувати, але не зібрав ні сестика.

Приїде до одного українського політичного емігранта:

— Пробачте, вельмишановний політичний емігранте, дуже вас перепрошую, що турбую, але я хотів вам

тільки ласкаво пригадати, що вже є кінець року — пора заплатити національний даток.

А український політичний емігрант вовком до нього:

— Сам знаю, що пора... патріотизму мене не вчити... я не менше люблю Україну, ніж ви, чи другий... я (і тут починає розказувати де він, коли він, з ким він, скільки він і т. д. зробив добра для України). А ви мені нагадуєте...

А на кінці:

— Я й сам заплачу, тільки не сьогодні... почекайте трохи, хай «гавз» виплачу.

Прийде до другого українського політичного емігранта:

— Пробачте... дуже перепрошую... ввічливо пригадую про національний даток...

А той йому:

— Не пригадуйте, я й сам без вас добре знаю... Я теж неменший патріот від вас... я (і починає про те, де, коли, з ким, і т. д.).

А вкінці:

— З датком почекайте... хай наперед «кару» виплачу.

У третього:

...Розмова слово в слово така самісінька, як у двох попередніх... тільки закінчення трошки інакше:

— А з датком почекайте — хай гросерню розбудую.

У четвертого:

...Та сама розмова, як вище. Кінцеве слово:

— З датком трохи заждіть... хай перше «фернічер» сплачу.

І далі:

— Хай сплачу «телевіжен».

— Хай виплачу «фриджидер».

— «Рейдіо»...

— «Карпет»...

І так ходить сердега від хати до хати, людям, чи пак, українським політичним емігрантам очі вибиває, собі ворогів наживає (чого, мовляв, якраз до мене преться), а в бльочку залишилися всі картки незаписані.

А що, питаю я вас, УККА скаже, централя наша у Нью-Йорку, як дізнається, що нічого не зібрав?

Похвалить гадаєте, по головці погладить?

Ще чого доброго громадським нездарою назве, безініціативним осібняком, непродуктивним емігрантом.

А й сусіди сміятимуться із невдачника.

Кажу ж вам, мої еміграційні голубчики, справжня морока з отим національним датком...

РОЗЧАСОПИСЕНА ЕМІГРАЦІЯ

Хто що не говорив би про нашу сучасну еміграцію, а я все таки кажу, що вона в нас молодецька!..

Наша сучасна еміграція може похвалитись такими великими успіхами в усіх ділянках праці за тих п'ять чи десять років, що їх провела в різних країнах світу, що Рідний Край не зробить того не то за сто, але й за тисячу років.

Вона, оця наша сучасна еміграція, це справжній-пресправжній Амбасадор (так, з великої букви, я не помилився) української справи на чужині.

За яку тільки справу вона не візьметься, до чого лише не прикладе своїх еміграційних рук, всюди величезні досягнення, всюди грандіозні здобутки, всюди еміграційна стахановщина, всюди виконання й перевиконання, всюди понад плян...

Ви, ось візьміть для прикладу, політичну роботу нашої сучасної еміграції:

Три, (а може вже й більше?) державні центри створила; двоподіл, а дехто каже навіть триподіл зробила; без ліку нових партій наорганізувала: половину з них на двоє і троє поколола...

Та це ще нічого. Ви, ось, гляньте, шановний еміграційний читачу, на наші еміграційні видання: за тих пару років стільки їх натворила, стільки наплодила наша сучасна еміграція, що годі всіх їх порахувати.

Один із наших вельмишановних еміграційних професорів нарахував їх щось аж стовісімдесятсім з гаком — отих українських еміграційних газет, періодиків, часописів, журналів...

Чуєте? — стовісімдесятсім газет, часописів, журналів...

Це ж вам, не стовісімдесятсім вареників, не стовісімдесятсім галушок і не стовісімдесятсім голубців...

Та цей вельмишановний професор порахував мабуть тільки ті українські еміграційні видання, що їх друкують у друкарнях, посилають поштою й кажуть вам, шановний еміграційний читачу, за них платити.

А скільки, питаю я вас, видає наша сучасна еміграція циклостилевих газет, часописів і журналів?

А скільки видає ще різних-прерізних бюлетенів?

А скільки одноднівок?

Скільки повідомлень?

Скільки летючок?

Скільки звернень?

Скільки меморіалів?

Скільки? — Навіть не питайте, бо ніхто того не порахує. Немає такого математика серед нашої сучасної еміграції, що зміг би підрахувати всі видання сучасної нашої еміграції.

Або, візьміть шановний еміграційний читачу, самі назви еміграційних видань:

Соборна Україна
Сучасна Україна,
Український Самостійник,
Український Прометей,
Український Революціонер,
Український Гомін,
Український...
Укра...

Чуєте, шановний еміграційний читачу, як з цих наголовків кричить криком до вас український еміграційний патріотизм галасує еміграційним голосним галасом про незалежність, верещить еміграційним вереском про соборність?

Я, ось тільки списую олівцем ці наголовки на шматку паперу, а мені починає гупати у скронях, зціплюються зуби, затискаються кулаки, вдаряє еміграційна патріотична кров у вічі — і мені здається, що я не пишу гумореску, а шаблюкою рубаю наших воріженьків лютих і будую вільну, незалежну, соборну українську державу.

Бо це вам не прості собі наголовки газет, чи часописів — це патріотичний вогонь, це р-р-революційна р-р-революція... це національний динаміт...

Це вам не те, що старокрайові «Діло» або «Рада» і цілком не те, що староеміграційні «Свобода» чи «Америка»...

Тому обережно з ними, українські книгарні, «Сур-

ми», «Арки», і ще як ви так зветесь: не кладіть побіч себе, а то спалахнуть патріотичним вогнем і великої шкоди вам накоять...

Та й хто тільки, у нас, на еміграції, не видає українських газет, українських часописів, українських журналів?

Всі видають!

Хто хоче й хто не хоче.

Хто може й хто не може.

Кому треба й кому не треба.

Хто повинен і хто не повинен.

Кожний український державний центр — видає свій пресовий орган.

Кожне українське еміграційне політичне угруповання — видає свою газету.

Кожна українська еміграційна партія — видає свій часопис.

Кожна українська еміграційна Церква — видає свій журнал.

Воювали разом колись під Маківкою — тепер разом видають журнал.

Ходили разом у Зимовий Похід — тепер разом видають газету.

Бились разом під Бродами — часопис видають.

Партизанили на Волині — свій журнал.

Партизанили в Карпатах — свій часопис.

Парубки з того боку Збруча — свій журнал.

Хлопці з цього боку Збруча — своя газета.

ВУАН — свої Записки.

НТШ — свої.

Українці з Великої України — свої видання.

Українці з Галичини — свої.

Волиняки — свої.

Закарпатці — свої.

Буковинці — свої.

Ах, ти ж, українська еміграція сучасна, щоб ти сказала, або нарешті сконсолідувалась, разом із твоїми газетами, твоїми часописами й твоїми журналами, — а то годі всіх їх узяти на облік, годі попрочитувати, годі мені через них гумореску докінчити...

Писав колись Остап Вишня, як ще Вишнею був: Україно ж Ти моя, Україно, розшараварена, розперелажена та розгарбужена...

А я за ним скажу:

Еміграція ж ти моя, сучасна еміграція, розчасописена, розгазечена, розжурналена та розцикльована...

ПАРТІЙНЕ ЛЕТУНСТВО

Подали газети новинку, що Америка продала Коста-Ріці чотири воєнні літаки в ціні по... одному долярону за штуку.

Прочитав я, шановна українська політична еміграція, оцю вістку й у мене задрижали еміграційні жижки. Аж мурашки пробігли по моїй еміграційній спині. Аж волосся ципки стало на моїй еміграційній лисій голові.

— Гей, велика українська політична еміграція! Оце настала твоя, велика година. Прийшов твій найбільший шанс. Настала твоя одинока нагода. Тут рішається твоє еміграційне «бути чи не бути»...

Та ж оця незамітна, маленька й дрібненька новинка дає тобі великанські можливості. Вона може мати колосальне, просто епохальне значення для нашої визвольної справи. Та ж це може бути зворотним пунктом у нашій еміграційній історії. Використавши її належно, ти, сучасна українська, політична, еміграція, можеш стати безсмертною не тільки в нашій, але й у світовій еміграційній історії.

Що нам треба робити, питаєте, щоб цього досягнути?

А хіба ж ви не догадустесь? Хіба ваш еміграційний

геній вам того не диктує? Ваш політичний інстинкт не підказує?

Нам треба чимдуж бігти до Вашингтону й собі оці літаки купувати. Треба тільки поспішати, щоб усіх не випродали, щоб ми знову не осталися пізніми Іванами.

Звісно, не мені й не вам, шановний читачу, цим займатись. Це діло нашого еміграційного політичного проводу. На це в нас УНРади, УНР-и, УГВР-и, центри, середовища, угруповання, партії — цілі, ще нерозколені, вже надколені, вже розколені: на двоє, троє, четверо, десятеро... Їм би туди їхати треба, щоб закупити дешеві літаки. Це їхня в першій мірі справа.

З грошима теж у них мороки не буде: УНРада державну позику стягає, УГВР-а ч. 1 і УГВР-а ч. 2 кожна має свої визвольні фонди, а й кожна партія теж з еміграційного народу збирає пожертви для себе. Тож зелененькі є. І хоч у всіх них витрати величезні, але по долярові на літака можуть роздобути. Якщо не мають, хай звернуться до широкого загалу. — складуть. На таку велику ціль — напевно дадуть. Багаті по кводрові, бідні по долярові — і матимуть.

І ось, як кожна наша партія купить лише по одному літакові — матимем великі з'єднання.

Якщо по два — матимем великі ескадрильї.

Якщо по десять — матимем цілі повітряні флотилії.

Мавши своє еміграційно-партійне летунство, о, тоді ми щойно почнемо нашу еміграційну політичну діяль-

ність. Тоді щойно почнемо Червону Калину підіймати, Україну розвеселяти...

Що, ви кажете, тоді робитимем? На ворога налітати, Україну здобувати? Рідних братів із московської, червоної неволі визволяти?

Ох, які ж бо ви гарячі голови! Не зразу ж Україна, Україна, еміграційні голубчики, хай підожде. Чекала стільки років, то хай ще трохи почекає. Будуть важливіші справи. Найперше треба буде групі, партійні й особисті порахунки довести до ладу. Досі робили це палицями кулаками й газетними лайками. Та це для визвольної справи великого успіху не мало. Тільки люди з нас сміялись.

Інше діло, як матимем своє, власне, еміграційне партійне летунство. О, тоді, щойно держись еміграційна шапка! Тоді таку визвольну політику почнемо, що весь світ про Україну говором заговорить.

Ось, не захоче, скажім, УГВР-а й далі вступати до УНРади, тоді вона, старенька, не писатиме більше статей у Бюлетені, а пошле партійні літаки всіх своїх фракцій над Карльс-Пляц у Мюнхені та збомбардує «Сучасну Україну».

З того й почнеться...

Бандерівські літаки негайно полетять кидати бомби на Дахауерштрассе, щоб відобрати «Український Самостійник».

Летунство Івана Багряного понадхмарно понесеться до Парижу й там розіб'є редакцію «Українського Слова» за всі писання на його партію.

Іван Майстренко накаже соціалістичним літакам скавентрувати осідок «Українських Вістей» в помсту за те, що його виключили з УРДеПе.

Кошелівець кине десять угаверівських бомб на «Християнський Голос» у відплату за Лазаря Оскара Уайлда.

А всі європейські українські еміграційні уряди, центри, групи й партії об'єднано пошлють свої повітряні сили до Нью-Йорку та збомбардують «Дім Української Культури», щоб змусити УКК давати побільше доларів на їх партійну політику.

В Америці ж у той час, об'єднані ескадри ООЧСУ, СУМА та АП АБН-у розіб'ють у порох усі доми, в яких живуть двійкарі.

Американське УРДеПе, ОДУМ, Репресовані і «Прометей» розторопять осідки всіх націоналістичних груп і партій, а потім пошлють свої з'єднання до Європи на підмогу Новому Ульмові.

Матірний Союз Нью-Йорк—Йонкерс пошле свого літака до Філадельфії й з гамуз рознесе дім Союзу Українок, щоб назавжди позбутися неподоланого конкурента.

В Канаді найзавзятіше битимуться між собою летунські з'єднання роз'єднаних гетьманців.

КУК дістане «фольтрефер» з літака «Гомону України».

В Аргентині літаки Братства Святої Покрови злучать Центральне Представництво Українців Аргентини.

В Бразилії «Хлібороб» розправиться з «Працею».

В Австралії бомбовик «Єдності» розвалить Об'єднання Українців в Австралії.

Покінчивши всі свої групі, партійні й особисті порахунки, придбавши великої слави для себе, здобувши багато приятелів для українського народу й розголошу для української визвольної справи. — наше еміграційне, партійне летунство полине на Рідні Землі помагати Воюючій Україні.

ЕМІГРАЦІЙНИЙ КРИМІНАЛ

На одних річних зборах централі УКК в Нью-Йорку хтось сказав у дискусії щодо Українського Народного Фонду:

— Що ж зробимо нашим людям, коли вони не хочуть платити національного датку? До еміграційного криміналу їх не замкнемо, бо його не маємо.

Звичайно, присутні на зборах весело засміялися голосним, емігрантським сміхом із цієї геніяльної думки промовця, та й тільки. Що ж, ми все смішками збуваємо: чи розумне хто що скаже, чи дурне, — ми завжди сміємося. Проте, це справа поважна, і не сміятися, а застановитися нам над нею треба.

Бо й справді, рідного, еміграційного криміналу, отакого справжнього криміналу, з еміграційними ґратами у вікнах, з еміграційною діркою у дверях, з рідним еміграційним ключарем і з еміграційною парашею в куті — ми таки на еміграції не маємо. Це дуже велика шкода, що не маємо бо правду сказавши, еміграційний кримінал нам дуже потрібний. Усе вже ми маємо тут на еміграції: еміграційні уряди, еміграційні центри, еміграційні УНРади, еміграційні УГВР-и, еміграційні пар-

ляменти, еміграційні гвардії, і навіть маємо еміграційне СБ!.. Бракує ще тільки криміналу, і вже мали б справжню державу в державі.

Часто нарікаємо, що в нас, мовляв, немає порядку на еміграції, що національні відступники плодяться, якісь федералісти завелися, що не консолидуємося, що по двох однакових національних свят в одному місті святкуємо, на національні імпрези не ходимо, на збори спізнюємось...

А чи знаєте ви, чому в нас так діється?

Тому, що не маємо свого рідного криміналу! Запевняю вас, шановна політична й неполітична, давно-й новоприбула еміграція, що якби у нас був свій еміграційний кримінал, — усе це зникло б, мов роса на сонці, і в нас на еміграції запанував би такий лад, що всі нам позаздрили б.

Ось, візьмім для прикладу, емігрант Юрій Блудний. Давали багаті адмірала москалікам гроші на закуп відступників — він пішов до федералістів. Перестали давати — він кається, б'ється у грішні груди, просить, щоб українці його назад прийняли.

І що ж нам робити з ним: приймати чи не приймати? Гадаю, що прийняти треба, аджеж і в Біблії написано що блудного сина треба в дім прийняти, та й Господь одному грішникові більше радий, ніж дев'ятдесятьом праведним... Отже, прийняти треба, але за кару треба йому, блудній вівці, дати якусь покуту.

І тут, саме, свій еміграційний кримінал нам потрібний. Посадили б Юрія Блудного за цю штуку, скажімо,

на рік до еміграційного криміналу й — покутуй... А за те, що був свідомий, інших навчав, а сам схрунів — виноси кожної днини парашу з камери надвір.

Або ось наша консолідація. Вже кілька років про неї говоримо, дискутуємо, пишемо, деклямуємо, мріємо, вижидаємо — а її, задрипанки, як не було в нас, так і немає.

Коли б так у нас свій еміграційний кримінал був, зараз прийшла б ота консолідація. Заперли б усіх тих, що не хочуть консолідуватися до криміналу, подержали б два-три тижні, поїли б кримінальної юшки, поносили б парашу, випустили б, — а вони: бух! один одному в партійні обійми, і:

— Консолідуймося, консолідуймося — кричали б...

А світові заявили б:

— Від сьогодні немає вже у нас більше ні бандерівців, ні мельниківців, ні урдепівців, ні інших удівців і соціалістів, а є тільки українці.

І зараз на другий день настала б консолідація. Йй-бо, так було б!

І так робили б ми з усіма емігрантськими проступниками, більшими й меншими:

Не заплатив хтось національного датку — мах! його на місяць до емігрантської тюрми.

Заснували б десь іншу філію, чи інший УКК — зразу їх, еміграційних киричників до криміналу на пару тижнів...

Святкували б у якомусь місті дві Листопадові річниці чи два Свята Соборности — бух! одних і других

до Іванової хати, хай там помиряться.

Написав хтось на когось непристойну статтю — гоп! його за решітку.

Встругнув хтось образливого фейлетона — нуж, його під замок...

Знаю, що багато з вас, шановні читачі, казатиме: не слід такого писати, а то чужі люди лятимуть, тоталітаристами назвуть, прихильниками поліційної держави зватимуть... Думайте й говоріть про мене як хочете, а я все одне кажу, що еміграційного криміналу нам таки треба. Без нього ніяк не зробимо правопорядку в нашій еміграції.

Говоритимуть інші: якже ж його збудувати отой еміграційний кримінал, коли ось, Народного Дому в Метрополії ніяк «злабудати» не можемо?

Тільки недовірки можуть говорити, що не можна, а я кажу, що можна.

Звідки грошей узяти? Простісінька справа:

Не розділяймо УНФонду на різні УНРади й УГВР, бо це й так не приносить ніякої національної користі, а купім за ці гроші емігрантський кримінал. Не мусить це бути зразу великий будинок, бо ж не Луб'янку й не Бригідки станемо будувати. Не всю ж нашу політичну еміграцію почнемо туди замикати, а провідників. А їх же не багато в нас, усіх мабуть в одній камері на п'ять-шість душ помістив би.

Пропоную, щоб найперше придбати емігрантський кримінал в Америці, бо тут є найбільше нашої політичної еміграції, та найбільше є революційних демократів

і демократичних революціонерів. Він конечно повинен знаходитися в Нью-Йорку, на 7-ій Стріті, зараз біля церкви св. Юрія. Сюди бо сходиться в неділю й свята вся наша еміграційна еліта, то легко буде ловити тих, хто допустився національного гріха.

Коли ж в Америці цей емігрантський кримінал покажеться благодійним, коли тут все наше життя сконсолідується, тоді побудуємо їх по одному на всіх континентах, всюди там, де живе українська еміграція.

ЗАКУПОВУЙМО АМЕРИКУ

Зайшов я до Осередку СУМА в Сліпіванні, а в них саме завелася гаряча дискусія: обговорюють постанови п'ятого головного з'їзду СУМА, що то відбувся нещодавно в Українському Селі.

— Усе добре, кажуть хлопці, все гаразд, усе до ладу; всі постанови, винесені на з'їзді, схвалено одногласно. Одна точка тільки нам не подобається. Це та, в якій говориться про набуття Сумівської Оселі.

— Бач, якоїсь Оселі захотілося Головній Управі.

— Ну й нащо, та й пощо вона СУМ-ові здалася?

— Фарму закладатимуть, чи що?

— Люди з нас сміятимуться. Казатимуть: якась ніби виховна організація, а глянь, чим займається.

— Бо й справді: досі виховували українських патріотів і рантом зійдемо на плекання бичків, чи курчат.

— Не даємо датків на купівлю Оселі! — гукнув один.

— Не даємо! — сказали всі одногласно.

Кричать сумівці, постанову критикують, головну управу лають. Така патріотична гарячка піднялася, мов на засіданні Політичної Ради УКК, коли УНФонд розподіляють.

І всі однодушно виступають проти Оселі.

А що, мабуть, і по всіх інших Осередках таке діється, дозвольте, Сумівці, й мені забрати слово в цій справі. Я, щоправда, до вашої організації не належу, бо застарий уже, та й волосків на голові не багато лишилося, але тому, що хлопець мій до Юного СУМА записався, тому це, значить, і моє діло.

І ось, що я вам на те, хлопці, скажу:

— Що п'ятий з'їзд постановив набути Сумівську Оселю — це не смішки людям, а прекрасна ідея! Це просто геніяльна думка! Вона може мати колосальні наслідки в історії української еміграції. Та ж від цієї постанови може залежати — матимемо, чи не матимемо свою державу.

Ви, ось, розчовпайте таку справу: з чого складається держава? Звісно, з території, населення й уряду.

Отож, глядіть, хлопці: уряд свій, еміграційний, вже маємо. Навіть з парламентом. Сидить він собі у Мюнхені й переживає справжні урядові кризи...

Населення теж знайдеться. Порахувавши всю українську еміграцію у світі — шифкартову й ашурансову, політичну й просту, зарібкову й незарібкову, давноприбулих і новоприбулих, усіх українців, русинів, рашенів, карпаторосів, старокрайових лемків — то назбирається мільйончиків зо три. Правда, небагато це, небагато, але що поробиш? Аджеж у світі існують ще менші держави... Вистане!

Щоб була держава, треба нам ще тільки території. Без території не збудуєш держави. Хай десять урядів

буде, а немає території — немає й держави.

І ось, саме тут, хлопці, вибиває наша, історична, еміграційна година.

Помаленьку, поволеньки ми й територію можемо придбати. І матимемо всі три державні атрибути в кишені. А тоді вже й справжня еміграційна держава буде.

Як це зробити?

Просто, хлопці! Дуже просто!

Ось, купив УНСоюз «Союзівку» — і є вже шматок України.

Купив Пласт Пластову Оселю — і вже Український Хутір (так пропоную її охристити).

Закупили наші православні посілість у Бавн-Бруку — і вже є Українське Село.

Купите ви щось там — і буде бандерівська оселя.

Купить ОДВУ щось там — і буде мельниківська оселя.

Купить ОДУМ щось там — і буде багрянівська оселя.

А як придбасм кілька шматків України, кілька Українських Хуторів, кілька Українських Сіл — матимемо й український район чи, як хто хоче, повіт.

А як потиснемось трохи дужче, то й цілий стейт закупимо.

Бачу, хлопці, що ви, напіндючилися оце читаючи, й думаєте собі: дурника грає й чорт-зна-що верзе...

Це й не дуже важко буде зробити. Ви, ось, для прикладу, візьміть ньюйоркський стейт. Простором займає він щось три мільйони квадратних миль з гаком.

Ну, і що ж це є, питаю вас, за величина така в порівнанні до кількості українських організацій у самій тільки Метрополії? Ніщо! Малесенька порошинка!

Хай тільки з самого Нью-Йорку кожна українська партія, організація, товариство, братство, сестрицтво, сосаїті, содаліті, що їм ніхто ні числа, ні назви не знає, закупить по одній оселі — то хто-зна, чи по одній милі для всіх вистачить.

Коли б ще так купили по оселі всі оті численні українські організації з кожної української громади в нью-йоркському стейті, то, їй-бо, їй по акрові не вистачить...

Бачите? Це діло цілком під наші сили.

Тому, хлопці, не огинайтесь, складайте датки й купуйте оселю.

З вас братимуть приклад інші організації й теж купуватимуть.

І так: оселя за оселею, й навіть не оглянемось, а весь ньюйоркський стейт наш! Всі по кводріві, значить, — і викупимо.

За ньюйоркськими українцями підуть філядельфійські й викуплять стейт Пенсильванію. За ними чикагські й викуплять Іллінойс. Далі детройтські, клеветяндські, ньюорлеанські... А там гляди — і ціла Америка наша!

Закупивши всі стейти, найперше наше діло буде — в кожному свій уряд настановити.

В ньюйоркському стейті — УНРаду посадити.

У Пенсильванії — УГВР ч. 1.

В Іллінойсі — УГВР ч. 2.

В Мічіган — гетьманців.

В Каліфорнії — Миколу Ливицького.

В Арізоні — Тараса Бульбу-Боровця.

В Небраска — ? . . .

А в решті стейтів?

Що? Немає кого? Немає в нас більше урядів? Немає більше центрів?

Не журіться! Стільки натвориться, що й американських стейтів не вистане, щоб їм усім владу дати!

А як з цим справимось, тоді вже їдемо до Вашингтону, заходимо до Білого Дому і:

— Посунься, Аїк, чи хто там тоді президентом буде. Місце роби для нашого...

Коли ж перечитимуть, шарпатимуться, скажемо їм:

— Наша територія — наша й директорія...

Уряд свій, значить, встановимо.

Гавернемент.

І матимемо свою еміграційну державу!

СІТІЗЕНСЬКІ БЛАГОДАТІ

Що ви не кажіть, що не говоріть, а ситізеном бути — хороше діло! Хороше, а ще більше — корисне. Бо ставши ситізеном, ви, голубчики, політичні емігранти, великі патріоти, амбасадори, користаєте з цього потрійно, тривимірно, чи, як каже найбільший наш еміграційний військовик і стратег, Ярослав Курдидик, — тридменсійно.

Ви, ось, візьміть психологічний бік ситізенства:

Чим ви були досі?

Авслендерами, статецьосами, політичними емігрантами, діпістами, переміщеними особами, скитальцями... Словом, маленьким нічим були ви досі, великим нулем.

Ні пошани не було вам від людей, ні поваги, ні достоїнства ніякого.

Хто хотів — зневажив, хто хотів образив.

Отак було там.

Приїхали сюди — те саме.

Ніби не зневажають, не ображають, не лають, — але й тут вас ні за що мають.

Підете між людей:

— Звідки? — питають.

— З Юроп...

— А, зо старого краю?

— Давно приїхали?

— Два роки тому.

— Ситізен?

— Ще ні.

І вже вас у кут саджають, вже на вас уваги не звертають, вже вас мовчанкою збувають.

А між собою шепчуть:

— Старокрайовий...

— Грінор...

— Рефюджі...

Цілком інше діло, як ви стали ситізеном.

Тоді ви, немов наново на світ народились, мов би іншою людиною стали. Ого! Тоді ви зразу з нічого — в чорт-зна-що перемінились. Тоді ви вже й самі добре не знаєте, що ви за така птиця.

Бо ви стали ситізеном!

І то ситізеном не якоїсь розгейдаухненої Росії, розмоцарствованої Польщі, розциганеної Румунії й Мадярії, чи розшвейкованої Чехословаччини, а — наймогутнішої світової потуги!

Ось, працює зо мною впоряд один наш Грінорчик, Антон йому на ім'я. Американці Тоні його кличуть. Душа був, не людина. Поговорили ми з ним кожного дня, порадились, Неньку-Україну згадали-спом'янули... Жили, немов рідні брати...

Аж оце, минулого тижня, покликапи його вибирати ситізенські папери.

І що ви гадаєте: вернувся й мов не той став! Ні

добридень ранком вже не скаже, ні словом при обіді не обізветься.

— Антоне. — питаю його вчора, — що це з тобою сталося? Не впізнаєш мене, чи що?

Глянув на мене зневажливо:

— Тепер я вже тобі не Антон, а містер Тоні! І так мене величай, а то гніватимусь. Я — ситізен.

Або за роботою шукаєте:

Приходите до гавернементської шапи, а там:

— Ситізен?

— Ще ні...

— Со-р-рі!.. Немає для вас роботи. Прийдете тоді, коли станете ситізенем...

Придуште свою політично-еміграційну амбіцію й шкандибаєте, коли ви тільки звичайний політичний емігрант працювати до контрактора, а як ви д-р, проф., мгр., інж. — клінувати... Правда, й там не погано заробляєте, зелененькі в банк носите, чекові книжечки чорненькими числами наповняєте, кари й гавзи кучуєте, але діло не в тому: гідність ваша, гідність політичного емігранта порушена, от що. Бояться вас, значить, недовіряють вам...

А це й є найпоганіше.

Коли ж ви ситізенем стали, о, тоді всі двері перед вами на шир розтвір відчинені: всюди вас приймають, всюди вас наймають, всюди вам раді.

Захотів гавернементської роботи — маєш.

Забаг у сівік сервіс поступити — йдеш.

Закортіло в радіо у Вашингтоні говорити — прий-

мають, ще й сім тисяч у рік платять.

Можете навіть і до Оук-сіті йти, атомові й водневі бомби робити, лише б туди вас комуністи допустили...

А вже з патріотичного боку взявши, то ситізенство — благодать над благодаттями.

Самі добре знаєте, як вам досі жилося, будвши політичним емігрантом. Не мені хіба вас учити:

Завжди збірки, завжди колекти, засідання, збори, з'їзди, маніфестації та всякі інші безчисленні еміграційні трамтадратії;

Завжди давай, протестуй, маніфестуй...

Так уже це все надоїло, так осточортіло, так остобісіло, що хоч бери та й до пузатого Хрущова повертайся...

А ставши ситізенем — зразу всього цього не стане. Зникне, мов ніколи й не було.

— Як це станеться? — питаєте.

Послухайте:

Ось, прийдуть до вас з УНФонду нац-датов збирати. Прийдуть, посідають і почнуть патріотичну мову жарити. Про воюючу Україну про Рідний Край, про обов'язки політичних емігрантів... Ви сидите й слухаєте собі преспокійно, мов це все вас цілком не цікавить. Коли ж діло дійде до грошей — ви тиць! їм ситізенські папери під ніс, і:

— Люди добрі, та ви мабуть помилились, не туди транили. Я ж не українець, я американець. Гавернементський податок я вже заплатив, а за тим нашим ук-

раїнським датком, то йдіть собі до ґрінорів, хай вони платять. Я — сiтiзен...

Пришле ЗУДАК на писанку для залишенцiв збирати, а ви:

— Я сiтiзен i нiяких писанок не визнаю. Тепер для мене важливі iстер-егтз, а не якiсь вапi старокрайовi замазанi кур'ячi яйця... А на тих дармоiдiв в Юроп нiчого не даю, їм i так наш гавернемент багато посилає, а ми мусимо високi податки платити...

Збиратимуть на парафiяльну, чи рiдну школу, або на курси українознавства, а ви їм:

— Менi не треба школи. Для моїх дiтей гавернемент школу збудував. I тої вашої ґрінорської мови, що їм навчатимете, теж не потрібнo. Бо й пощо та й навіщо? Щоб ще й дiтей наших ґрінорами звали, як мене з вами? О, нi, нi, нi... Я сiтiзен, i тепер дайте менi спокiй з вашою школою!

Проситимуть на манифестацiю до Менгеттен Сентеру:

— Но, сер! Я сiтiзен, i не морочте менi голови з вашою емиґрацiйною полiтикою. Тепер я тiльки на Пу-ласкi-дей ходжу, а бiльш нiкуди.

Запрошуватимуть на академiю:

— Я сiтiзен...

На збори:

— Я сiтiзен...

На засiдання:

— Сiтiзен...

I так за кожним разом: як тiльки прийдуть до вас емиґрацiйнi полiтики, а ви їм:

— Я сiтiзен...

Попоходять попоходять, а там i перестануть.

I матимете чистий спокiй. Відпочинете. I грошей на колекти та збирки бiльш не видаватимете.

Сидитимете собi спокiйненько у ваших гавзах i працюватимете на телевiзiю. А з великої радости, що позбулися патрiотичних клопотiв, можете й пiсеньку Карася заспiвати:

Тепер я турок, не козак...

ЯК ДІЙТИ ДО ПОРОЗУМІННЯ З ПОЛЯКАМИ?

Слідкую я весь час за дискусією про нормалізацію сусідських взаємин із поляками, й признаюся, що жаль мені стає наших хлопців-політиків. Мучаться вони, сердеги, пріють, дискутують, довжелезні статті випишують, псують папір, — а користи кат-ма.

Вперлися польські монарстові мрійники в рогати́фках, мов арабські осли, і до занудження теревеняють одне й те саме:

— Львуф наш... Креси наше... Львуф наш... Креси наше... Львуф наш... Креси наше...

Наші дискутанти тільки бідкаються й руками розводять:

— Не можна з ними домовитись.

— Це закукурічені Заглоби.

— Їх історія нічого не навчила.

— Вони глупі навіть по шкодї.

Все це правда, але я все таки кажу, що з поляками можна прийти до порозуміння.

Як?

З допомогою спорту.

В який спосіб?

А ось послушайте:

Був я нещодавно на футбольних змаганнях УСК

України з ПСК Польонією. Погода була арізонівська, тому й публіки зібралось — тьма. І нашої, і польської. Наша публіка усталилася біля польських воріт, а поляки біля наших. Одні й другі хотіли бачити, як стріляють голі їхні команди.

Настрій на грищі такий був достоменісінько, як у польсько-українських політичних взаєминах: там і ми хочемо нашого Львова, і поляки хочуть нашого Львова; тут і наші хочуть виграти, і поляки хочуть виграти.

Почався матч.

Забігали грачі, покотився м'яч, а за ним потяглися шії глядачів.

Наші «кібці» заохочують своїх грачів:

— Покажіть, хлопці, ляшкам, як футболу грати!

Поляки своїх навчають:

— Дайце кабаном з дзесеньць банякуф!

Десь коло десятої хвилини наші хлопці перехопили м'яча, копнув один, копнув другий, цей подав третьому, а там бах! — і м'яч у польських воротах.

Наші кричать:

— Є!

Поляки кричать:

— Фуй, кабани!

— Не дами Львова!

— Не дами Кресуф!

— Преч гайдамакуф!..

Знову забігали грачі, покотився м'яч, а за ним потяглися очі глядачів. Раптом наші стрілили другого голя.

Українська публіка на повний голос кричить:

— Є!.. Є!..

Поляки горляють:

— Бішь кабануф!

— Не бендзе України!

— За Збруч молойцуф!

— За Днєпр чубарикуф!

Знову забігали грачі, знову покотився м'яч, знову за ним потяглася шиї глядачів... В останній хвилині до перерви наші стрілили ще одні ворота.

Радіють наші:

— Є!.. Є!.. Є!..

Поляки верещать:

— Нігди України не бендзе!

— Львуф наш!

— Кіюф наш!

— Нех жие Польска ягелльонска!

В другій половині футбольне щастя відвернулося хвостом до нашої команди. Наші бігають, копають, комбінують, — а там збоку прорвався грач Польонії, бах! — і грач наш на землі, а м'яч на наших воротах.

Наші зніяковіли, а поляки кричать:

— Є!

А між собою стали тихцем говорити:

— О, веш Антек, україньци не такі зли наруд.

— Я ці мувіл, же то почціви людек.

— І з німі можна жиць в згодзе.

— Власне паньство теж їм сен належи.

Гра йде далі.

Один із наших грачів нехотячи копнув польського оборонця. Суддя диктує карного до наших.

Бах! — і воротар на землі, а м'яч на наших воротах.

Наші опустили носи, а поляки кричать:

— Є!.. Є!..

А між собою стали вже голосно говорити:

— Войтек!

— А по?

— Бендзе Україна.

— Певне же бендзе.

— Слушне їм сен належи...

— Але тільки за Днєпрем.

Під кінець змагань поляки стрілили ще одного голя. Зремісували. Тоді вже цілком знормалізувалися.

— Нех жийом україньци!

— Нех жийон наші сонседзі!

— Нех жие Україна!

— Нех жие, але тільки за Збручем!

Якби поляки були стрілили ще одні ворота, може були б українцям і Львів віддали. Та, на лихо, засюрчав свисток і змагання закінчилися.

З цього он яка наука нашим політикам:

Хочете домовитись із поляками, влаштуйте польсько-українські футбольні змагання і на них покличте польських політиків. Дискусійний стіл поставте на площі. Найкраще при наших воротах, щоб вони бачили, як до них синяються польські ворота. Притому найважливіше: добре дбайте, щоб польська команда виграла.

А тоді починайте переговори.

Ручаюсь моїми вусами, що буде так: При перших воротах — польські Заглоби погодяться на вільну Україну за Дніпром; при других — признають вільну Україну і за Збручем; при третіх — відступлять нам Львів і цілу Галичину аж по Сян; при четвертих — віддадуть Лемківщину, Холмщину й Підляшшя.

А коли наша команда буде терпелива й дозволить собі стрілити ще й п'яті ворота, то полякам так замакітриться в голові від перемоги, що вони погодяться навіть цілу свою Польщу, разом із «Одзисканими землями», прилучити до України.

Не вірите?

Попробуйте!

ДУМА ПРО ЛИСТОПАДОВУ АКАДЕМІЮ У СЛІПІТАВНІ

Ой, багато громадського труду, багато суспільних старань, а ще більше молодецької енергії поклав цього року Комітет по влаштуванні Листопадової Академії у місті Сліпїтавні, Метрополітальної округи.

А щоб цьогорічна Листопадова Академія пройшла гідно й велично, Комітет почав підготовку до неї ще в місяці січні. Засідань, ширших сходив громадянства, вузких сходив імпрезових експертів, зборів, нарад, відбув він у цій справі не кілька й не кільканадцять, а парнадцять десятків разів.

На що ж члени того Комітету стільки часу свого, дорогого, еміграційного витратили? Пощо від дорогих телевізорів стільки разів себе відривали?

Ану, чи вгадаєте, шановні читачі?

Кажете:

— Щоб скласти програму на високому мистецькому рівні?

— Щоб підшукати кращих з найкращих мистецьких виконавців?

— Щоб попросити промовців з громовими голосами, запальними словами?

Ой, ні-ні! З цим Комітет не мав ніякогісінького труду клопоту. Він склав програму на першому засіданні.

Замовив мистців-виконавців, бандуристів Левицького по телефоні. А промовців аж з самої Метрополії стільки зголосилося, що вистачило б і на сотню академій...

О, з програмою Комітет не мав клопоту.

То над чим же він так довго радив-нараджувався?

Ой, та над тим, яким би то Євшан-зіллям звабити на Академію публіку, сліпітавських патріотів, великих і малих, щоб зала пустою не світила й крісла порожні не стояли, щоб долярів зібрати пару, поплатити витрати й ще якусь копійчину пожертвувати на народні цілі...

Але сліпітавським патріотам важко догодити. Як-що влаштують академію власними силами, місцевими виконавцями — люди не йдуть. Кажуть:

— Нема на що дивитися...

— Не чули, як наш хор співає...

— Не бачили наших хористів на сцені...

— Не чули, як Гриць балакає...

Запросять сторонніх виконавців і попросять по долярові від дорослих та по 50 центів від дітей за вступ, щоб було їм чим заплатити. — теж не приходять. Нарікають:

— Глянь, свої, а як днуть...

— За дорослих плати, за дітей плати...

— А де ж тих долярів набрати...

Отак завжди нарікають сліпітавські патріоти. Ніяк їм не догодиш.

По довгих нарадах, по нервоз'їдних дебатах, Комітет ухитрився цього року таке зробити: дати велику й гарну програму, запросити найкращі мистецькі сили,

сиревадити найзолотоустніших промовців з Метрополії.

Вступ на залу: доляра для дорослих, для дітей — даром.

Отут, у вступі, й крилася ціла заковика.

Говорив голова Комітету:

— Як громадянство побачить, що програма така велика, що виступатимуть такі славні мистці, що промовлятимуть такі знані промовці, і що вступ тільки доляра для дорослих, а для дітей зовсім даром, — лавою посуне на Академію.

Запевняв секретар:

— Наші люди ласі на дурничку... як побачать, що діти можуть іти безплатно, всі підуть, щоб діти слухали задарма...

А касир додав:

— Буде повна зала — буде повна каса...

Ой, у листопадову неділю-неділеньку, у ту, що Академія мала відбуватись, сліпітавські патріоти оголошення під церквою читали, головами махали-помахували й між собою говорили радили:

— Дивіться-дивіться!.. Цього року хоч для дітей вільний вступ дали!..

- Нарешті змудрили — не днуть стільки, що торік.

Підете?

- Підемо.

Комітетові слухали-підслухували ці розмови й руки затирали:

— Сьогодні напевно Академія вдасться.

— Буде повна зала...

— Буде повна каса...

Коли ж наближалася четверта година, в якій мала починатися Академія, з усіх домів сліпітавських патріотів почулися голосні клики-заклики:

— Гей діти! Де ви?

— Біжіть сюди, діти!

— Біжіть скоро!..

Коли ж захекані діти прибігали, батьки-патріоти говорили їм, наказували:

— Івасю, Любцю!

— Збирайтеся, милі!

— Біжіть на Академію!

— Сьогодні для дітей вступ вільний!

Питали діти родичів:

— А ви, татку? А ви, мамцю? Не йдете на Академію?

Відповідали батьки:

— Ні, синцю...

— Ні, донцю...

— Не йдемо, бо ми дуже потомлені овертаймами.

Мусимо відпочити. Йдіть самі.

А між собою батьки-патріоти говорили:

— Хай ідуть самі, заощадимо по доляріві...

І знову з усіх домів сліпітавських патріотів понеслися голоси:

— Біжіть діти!

— Біжіть на Академію!

— Вступ вільний...

— Даром!..

І всі діти сліпітавських патріотів бігли на Листопадову Академію...

Бігли!

Бігли-и-и!

Цього року на Листопадовій Академії у Сліпітавні були самі діти.

ЯК ДОСЯГНУТИ КОНСОЛІДАЦІЇ?

— Нема в нас консолідації, — нарікаєте.

— Не хочуть наші еміграційні політики консолідуватись, — бідкаєтесь.

— Ах, коли ж, коли ж настане в нас ота консолідація, — зідхаєте.

Дозвольте спитати вас, українська політична еміграціє, громадяни багатьох прибраних батьківщин:

Що ви зробили, щоб вона настала?

Чим ви причинилися до цієї консолідації?

Що ви вдіяли, щоб наших еміграційних партійників сконсолідувати?

Звісно, нічого нічого не зробили.

Ну, так тоді й не дивуйтесь, що консолідації в нас нема.

Консолідація бо, еміграційні ви голубчики, це така еміграційна п'яця, що сама до нас не прийде.

Ждіть не ждіть, а сама вона не впаде нам з партійної еміграційної групи простісенько в наш еміграційний рот.

Щоб вона, ота консолідація, у нас запанувала, треба не цяцькатися з нею, а силою привести. Примусом примусити! Треба її, с'яву-таку задрипанку, зловити за

неслухняне партійницьке вухо й приволікти до нашого еміграційного смітника.

Як це зробити, — питаєте?

На це є багато способів. Малих і геніяльних, великих і звичайних. Я не стану всіх їх тут називати по імені, бо це була б довга гумореска... Я подам тільки один пляв. Зовсім простий і цілком реальний. Такий, що його легко й скоро можна перевести в життя, навіть у нашій еміграційній дійсності.

Ось, купили ми, нарешті, Народний Дім у Нью-Йорку. Малий він собі, малесенький, і як на Метрополію ніяк не годиться, але, слава Богу, що й такий купили. А то була б нас провінція на заячий хвіст засміяла.

І ось, у цьому то малесенькому Народному Домі, мають до винайму приміщення. Залі, тобто, галі, руми та кімнати. Правда, не дуже то поспішають наші товариства й організації їх винаймати:

— Дорого, — кажуть, — правлять.

— Хоч і свої, а деруть гірш чужих.

— Та й ще, хто зна, як ставитиметься до нас управа.

— Краще вже залишаймося в чужих приміщеннях. Певніш буде й безпечніше.

Ну, та тут нема нічого дивного. Звісно, ми народ нарікайлів, завжди нам щось не подобається, завжди на щось мусимо нарікати. Не було Дому, нарікали: товариства наші, мовляв, і організації, не мають де приміститися... Наші національні гроші до чужих кишень пливають...

Купили Дім. — далі нарікаємо, далі сидимо в чужих приміщеннях і далі наші національні гроші до чужих кишень пливуть-напливають...

Та тут — нічого страшного. Не схочуть свої, чужі винаймуть. Ще навіть краще буде, менше політичного клопоту матимеш за комірне...

Отож, у цьому то метрополітальному Народному Домі треба залишити одне вільне приміщення для нашої еміграційної консолідації. Не великої зали до цього треба, ні. Ні горішньої, ні долишньої. Навіть великої кімнати не потрібно. На це велике, історичне, епохальне, еміграційне діло вистане зовсім маленький румчик, глухий куточок. Десь на самому горіщі, в найтемнішому місці, куди ніхто не хоче йти в комірне.

Обстанову цього консолідаційного приміщення, що може заважити на історії нашої політичної еміграції, влаштувати дуже простенько:

По середині — великий, дерев'яний стіл. Біля стола стільки дерев'яних стільців, скільки є українських партій на еміграції.

І більш нічого. Ніяких комфортів, жодних вигод. І ось туди загнати всіх наших партійних провідників. Замкнути двері на сім замків, поставити ватрового, і — консолідуєтесь, політичні розуми...

...Стануть вони там дискутувати, займати становища, ставити принципові вимоги — аж зголодніють. Тоді стукатимуть до дверей:

— Їсти хочемо!..

А вартовий їм:

— Сконсолідувалися?

— Ще ні.

— Немає для вас їсти!..

...Обговорюватимуть справу паритету, шукатимуть точки порозуміння, творитимуть нову базу порозуміння, — аж всю воду вип'ють.

Тоді:

— Води принесіть! Горла позасихали!

— Сконсолідувалися?

— Ще ні...

— Немає для вас води!..

...Почнуть заперечувати одні одним легітимність, хвалитися зв'язками з краєм, торгуватися за портфелі, — аж параша з верху почне протікати.

— Вартовий — гукатимуть, — з параші летіть! Смердить!..

— Сконсолідувалися?

— Ще ні...

— Так хай вам летіть! Хай вам смердить...

...Почнуться дальші торги, але вже пошепки. Це ж бо вже буде одинадцятий день консолідаційних переговорів і наші еміграційні партійники дихатимуть уже останньою парою. На дванадцятий день, рано-ранесенько, стануть вони потихеньку благати:

— Вмираємо о-о-о...

— Сконсолідувалися?

— Ще ні-і-і-і... Бога ради, випустіть, підемо тоді далі переговорювати, станемо...

І тут... Ах, дозвольте відітхнути, дух запирає. —

Тут саме вирішиться доля нашої еміграційної консолідації. Все залежатиме від того, хто вартуватиме в цей історичний час під дверима.

Якщо буде це людина м'якосердна, змилосердиться й випустить їх, зіпсує діло на всі часи. Партійники вийдуть, відживляться, а тоді — поминай, як звали. Другий раз їх уже до консолідаційної кімнати не заженеш...

Коли ж у цей час вартуватиме людина тверда, загартована й відповідь їм:

— Консолідуйтесь, або пропадайте, вражі діти! -- вічна консолідація настане.

Тому добре глядіть, кого в цей день вартувати поставите.

НАША ЕМІГРАНТСЬКА СОЛІДАРНІСТЬ

Хто говорить про незгоду між старою і новою українською еміграцією? Хто теревенить про непорозуміння між давноприбулими і новоприбулими? Хто плете про брак співпраці між одними і другими?

Де таке буває? Хто таке чув? Хто таке бачив?

Брехня це все! — коли хтось таке говорить.

Вигадки! Пустяки!

Насправді, немає ніяких непорозумінь у нашій емігрантській родині.

Немає ніякої незгоди.

Немає ворогувань.

Всюди панує в нас повна гармонія в праці.

Повна координація дій.

Не вірите? Сумніваєтесь? Хочете фактів?

Прошу дуже! Ось факти оригінальні, перевірені, достовірні, автентичні. Візьміть для прикладу українську емігрантську громаду в Сліпітавні над Гудсоном, метрополітальної округи.

Там просто ідеальні відносини між старою і новою українською еміграцією; повна гармонія на всіх ділянках громадської праці; справжня-справжнісенська координація дій на кожному кроці; там зразок правдивої української емігрантської консолідації.

Ось, гляньте на громадсько-культурну, виховно-освітню роботу в нашій громаді: мітинги, пікніки, кард-парті, національні свята, академії, ширші сходи, вузчі сходи...

Гадаєте, сваряться у нас на тому тлі? Лаються, хто має влаштувати? Старі, чи нові?

Ніколи! І не гадають сваритись.

Чому? — питаєте.

Цілком проста справа! У нас роблять так: коли влаштовують мітинг, пікнік, чи кардпарті, приходять стара еміграція — нова солідарно на них не ходить.

— Пощо там, панство, підемо, — кажуть, — що там побачимо? Що стара еміграція цікавого нам покаже? — вони йдуть у гості до пана доктора, або до пана меценаса забавлятися інтелігентною розривкою — грою в карти і сплетнями.

Коли ж нова влаштовує імпрезу, то стара солідарно не йде.

— Хай вже грівори бавляться тої України, нам вже того не в голові, — і старі сидять собі дома та вацюють телевізію.

У нас теж солідарно, ні старі, ні нові, не дають нічого на народні цілі.

Старі кажуть:

— Ми вже давали, хай тепер грівори дають...

А нові:

— Хай старі дають, вони тут довше, більше грошей мають.

Піди за нац-датком до старих — не дають.

— Ми американці, — кажуть, — а УКК український комітет...

Зайди до нових:

— Ми українці, а УКК американський комітет...

Збирай на Визвольний Фонд — то старі:

— Нам України не треба, ми американці...

А нові:

— А хіба ж ми за всіх маємо визволяти Україну?

І не дають солідарно — ні одні, ні другі.

Також солідарно, старі й нові, ходять до національної бари. Солідарно засідають на дзиглики, — старі проти нових, а нові проти старих, і:

— Дай Боже, Майк...

— Велл, Петре, дай Боже...

— За Самостійну, Соборну, Україну, Джордж...

— Велл, Гавриле, за наш бідний руський нарід...

І солідарно попивають собі «Фор Роузис», або «Калвет». Петри й Гаврили, по старокрайовому — чисту, а Майки й Джорджи — розливану «джиджирелею».

Солідарно теж ні старі, ні нові не передплачують українських газет, ні не купують українських книжок.

Старі читають «Дейлі Ньюс» й «Камікси», нові — «Нови Свят» і «Новое Руское Слово»...

Така чудова солідарність між старою й новою нашою еміграцією у нас усюди.

На кожному відтинку. На кожному кроці.

Тому тих усіх, хто говорить про сварню між старою й новою українською еміграцією — гонять у ший.

Брехуни вони!

ДЕ ШУКАТИ ЗАГУБЛЕНУ УКРАЇНСЬКУ ЛЮДИНУ?

Вже пару років роз'їжджає професор Микола Шлемевич по всіх містах Америки і Канади, в яких проживає українська братія, давно-й новоприбула, стара й нова, звичайна й політична, і всюди виголошує доповіді, шукає українську загублену людину.

Чи знайшов він уже багато українських, а чи хоч би одну, — не знаю. Досі про це він сам ще не похвалався і преса теж про це ще не писала.

Та, мабуть, не знайшов ще ні однієї, бо, як зачуваю, вже він і книжку надрукував і в цій книжці далі шукає загублену українську людину.

Хоч-то мені відомо, навіщо йому потрібно ця загублена людина, — щоб її у Товариство Прихильників УНРади втягнути, на її адресу посилати «Листи до Приятелів», а чи може, щоб перед нею виголошувати свої красномовні доповіді, — то я все одно хочу йому допомогти цю людину якось нарешті відшукати.

І жаль мені стало бідного нашого еміграційного Діогена. Шкода, думаю, хлопа, хай він і філософ. Витратиться до витки. Всі гроші, що в шапі заробить, видасть на подорожі й на книжки, а загубленої української людини не знайде. Ще до лиха, тьфу! щезни, пропади! щоб у таку хвилину не вимовити, — сам де загубиться.

Маємо на еміграції одного філософа, і того можемо втратити.

Ні, думаю, так не можна. Треба допомогти.

Правду мовивши, то мені теж не зовсім ясно, яку саме українську людину він шукає:

1) давноприбулу?

2) новоприбулу звичайної породи — ді-піста-скитальця?

3) чи, може, новоприбулу вищої категорії — політичного емігранта?

Я здогадуюсь, що наш еміграційний Діоген шукає загублену українську людину ч. 3, тобто політичного емігранта. Бо й навіщо було б йому шукати давноприбулу українську людину? Або українського скитальця? Вони ж ніде не погубилися. Їх можна всюди знайти. Навіть уночі. І без свічки.

Загубився тільки український політичний емігрант

А по моему, то й український політичний емігрант ніде не загубився. Треба тільки знати, де його шукати.

Ось тут і подаю кілька практичних порад, де шукати цю породу української загубленої людини, українського політичного емігранта, а де не шукати.

І так, еміграційний Діогене:

Не шукайте її, загубленої української людини, ні на засіданнях НТШ, ні на конференціях УВУ. Вона туди напевно не ходить. Чому? Бо те, про що там читається чи доповідається, вона все знає. Краще, ніж самі професори й доктори. То пощо ж їй туди ходити?

То де ж її шукати?

Шукайте її там, де гавзи продають, де карами торгують...

Там її шукайте.

Не глядіть за нею й на культурно-освітніх доповідях у Народньому Університеті ООЧСУ. І там її немає. Пощо ж їй туди ходити? Культури набиратися? Освідомлятися?

Пхі!.. Вона ще з батьківщини виїхала освічена й розкультурена. А по ді-лівських таборах стільки того набралася, що мало не лусне! Там нудно для неї...

То деж її глядіти?

Коло телевіжен. Там вона оглядає різні шови...

Там її й шукайте.

І на політичних зборах, мітингах, маніфестаціях, теж її не шукайте, бо й туди не учащає.

Чому, питаєте, не учащає?

Ну й смішненькі ви, їй-бо! Чого ж їй туди учащати, коли вона політична еміграція. Аджеж самою назвою: політична еміграція — вона багато допомагає визвольній справі.

А, врешті, хіба ж масло мажуть маслом? Не мажуть, кажете. Ну, так і політична еміграція не учащає на політичні збори, мітинги, маніфестації...

То де ж вона учащає?

На прийняття, гостини, бенкети.

Там її й шукайте.

Також на рідних імпрезах очей за нею не видивляйте. І там її немає. Ще б пак! Вона ще в старому краю находилася на рідні вистави, академії, концерти, аж но-

ги боліли... А скільки в таборах? Тепер хай трохи відпочиває.

Де вона відпочиває, питаєте?

Ну, звісно ж де: в кінах, кабарегах, барлесках...

Там її й шукайте.

І в книгарнях, бібліотеках теж за нею не розглядайтесь. Бо й чого? Книжок, літератури, красного письменства вона не купує й не читає.

Чому?

Бо нецікаві, нудні. Письменники наші нічого путящого не пишуть.

Бо загублена людина, тобто політичний емігрант, однією тільки книжкою цікавиться.

Якою? Якою? Якою?..

Щ а д н и ч о ю !

То ж кожної п'ятниці у банк ідїть, перед віконечком, де гроші складають, глядіть, а там, у черзі, багато українських людей...

Там їх, еміграційний Діогене, шукайте.

Там їх і знайдете!

КАЗКА ПРО ПРАПОР, ШО ЙОГО ПРОМІНЯЛИ НА СПІДНИЦІ

Існує собі місто в Америці. Називається воно Сліпіван. Лежить воно над рікою Гудсон.

У тому то місті є організація, що називається Спілка Молодих Українських Патріотів Америки, Осередок у Сліпівані. Скорочено: СПУМА — Сліпіван.

Члени цього осередку тим відрізняються від членів інших українських організацій, яких є чи не аж дві тузени в цьому одному місті, що вони найбільші патріоти — на язык, багато менші патріоти — на кипеню, і цілком маленькі патріоти — як щось треба зробити для загального добра. Ого, на збори, на нараду, на засідання в якійсь важливій громадській справі, їх не докличешся... Коли ж і прийде хто з них, то зараз споглядає на годинник і негайно виходить — дівчина на нього чекає...

Постановила управа того осередку придбати прапор. Звісно, прапор хороша річ. Кожна організація повинна мати свій прапор, щоб із ним виступати на святах та парадах.

Купили хлопці прапор. Опісля його охрестили. І влаштували бенкет. І мера на той бенкет запросили, і

каусельменів запросили, і сьюпервайтерів запросили, і кумів з сотню запросили, і гостей щось понад тисячу стягнули... Ну, баль такий вам хлопці улаштували, що в Сліпівані ще такого не було.

Випивши й попоївши, хлопці ставали струнко перед прапором, що був прип'ятий до президіяльного стола, й клялись-присягались:

— На рідні землі його занесемо...

— В Ужгороді розвинемо...

— В Чернівцях вгору підніmemo...

— Вулицями Львова з ним маршуватимемо...

— У Києві, на Золотих Воротах заткнемо...

І за кожною обітницею «Слава» й «Душу тіло» так гриміло, що аж цілий Сліпіван дрижав, мов біблійний Єрихон від жидівських труб.

А на балі — друже мій, політичний емігранте: патріотичні промови, патріотичні приречення, патріотичні обіцянки — аж грубі стіни в галі на Еп-Стріті дрижали.

Прапор висів собі спокійненько, навіть не ворухнувся ні разу, бо в галі віяла попусились, і немов думав: гай, гай, хлопці, як ви сьогодні гарно говорите. Але що буде зо мною, як баль скінчиться?..

Скінчився баль.

З'їли гості гадокси, випили пиво й розійшлись додому. Зняли хлопці прапор, згорнули, занесли, тобто, завезли до своєї домівки та поставили в кут.

Стоїть він у тому куті тиждень, стоїть другий, стоїть місяць, стоїть рік — не заглядають до нього хлопці.

Припав прапор порохом, запліснів, вже й краски

ляняти стали — та хлопцям байдуже.

Прийдуть у домівку, пограють в карти, вип'ють пива в національній барі — а прапор їм і не в голові...

Влаштувала головна управа СПУМА річний здви́г.

Всі осередки поз'їздились. Всі парадували, маршували, дефілювали. Всі організовано, всі в одностроях, всі з прапорами.

Маршували й хлопці сліпітавського осередку — та не в рядах і не зо своїм прапором. Поодинці вони походжали, по закамарках, зо своїми дівчатами за підбоки, що в них круглі спідниці, мов японські парасолі.

Питає команда здвигу:

— Друзі, чому не берете організованої участі в маршу?

— Прапор свій забули, — одвічають, — то й не можемо...

Купила головна управа СПУМА оселю — щоб було де з'їзди відбувати й перевіряти справність осередків, виховувати юних СПУМА.

Зробили величаве посвячення оселі.

Запросили всі осередки взяти організовану участь. В повному, значить, виряді, в одностроях, з прапорами

Всі осередки прибули. Приїхали з далеких і найдалших стейтів. Літаками летіли. Щоб взяти участь в посвяченні.

А сліпітавський осередок не прибув. Хоч йому було найближче. Тільки через Гудсон — і вже на оселі. Ніби то приїхало пару хлопців, але не в одностроях, не з прапором, а так, по чумацьки, по парубоцьки...

Кожен із них привіз собі по дівчині, з круглими, мов японські парасолі, спідницями...

Всі осередки парадують з прапорами, а сліпітавські хлопці водять дівчат за підбоки.

Питають впорядчики:

— Друзі-сліпітавці! Чому до маршу не включаєтесь?

— Прапор свій забули взяти, — одвічають, — то й не можемо.

Проголосили в Сліпітавні «Український День».

Просить комітет, щоб усі організації виступили з прапорами перед Ситі-Голом. Величавіше виглядатиме, казали. І свої радітимуть, і чужі подивлятимуть.

І що ви гадаєте? Не прийшли? Прийшли!

Прийшли ветерани зо своїм прапором.

Прийшли й помішниці ветеранів зо своїм прапором.

Розглядаються люди:

— А де ж хлопці з осередку СПУМА?

— А ось, не бачите?

— Де?

— Он, там, стоять із дівчатами, що в круглих, мов японські парасолі, спідницях...

Питають їх:

— А де ж ваш прапор, хлопці?

— Ой, та забули взяти...

Отак славний сліпітавський осередок СПУМА проміняв свій прапор та на дівочі спідниці.

АМЕРИКА — КРАЇНА ВЕЛИКИХ МОЖЛИВОСТЕЙ

На початку, як я тільки прибув до Америки, то мене дуже сердило, коли хтось говорив:

— Америка — країна великих можливостей.

— Еге! — відказував я такому захвалювачеві, — великих можливостей! У фабрику заліз — у фабриці й звікуеш... Може колись і були оті можливості — та прогули. Може давніше, хто був розумний, той і вибирався, але тепер не ті часи настали. Тепер, чи ти дурень, чи розумний, — кожен мусить працювати на кусок хліба. Перевелись великі можливості...

Хай американці пробачать мені, але як інакше я міг думати-гадати про ці можливості, коли, як тільки прибув до Америки і попав на фабрику, то цілісіньких чотири роки з неї не вилазив. Звісно, новачок був, Грінор, без досвіду, не знав, як пристосуватись у новій країні. Тому й нарікав.

Нарікав — та оце вже й перестав.

Трапилась нагода і я переконався, що Америка — таки країна великих можливостей.

А було це так:

Женився мій друг, Грицько Миша, і запросив мене на весілля.

Ну, коли просять, думаю, значить честь виявляють. Піду. Неодмінно піду. Раз просять — треба піти. Негарно відмовлятись.

В назначений день одягнувся я у святковий костюм, зав'язав бантик в горошок — і вибрався на весілля. Десятку в конверт — і пішов.

Ввійшов я до залі, сів за стіл і жду, коли подадуть печену курку, бо дуже зголоднів був.

Сиджу собі так і жду на курку, аж оце гульк! — сам молодий, Грицько Миша, приходить до мене.

— Містер Вусатий, каже, маю до вас прохання.

— Говоріть — яке, кажу. Як у моїх силах — виконю.

І він почав:

— Моя молода має своїх батьків тут, а я не маю. А тутешній звичай велить, що як котресь із молодих не має рідних батьків, то щоб хтось чужий їх заступив. Ось і я прошу вас: будьте мені за весільного батька.

— Як це так за весільного батька? — спантеличивсь я трохи. — Що ж я маю робити? До комори молодих вести, чи що?

— Ой, ні! Не до комори. Цього в Америці не практикують. Тут ідуть на «гоні-мун»...

— Ну, так що ж тоді?

— Пару слів про мене гостям сказати: звідки я, хто я, що я.

— А, весільну промову хочете?

— Ага, ага!

— О, це можна, кажу. Зроблю.

Молодий пішов до своєї молодої, а я за пляшку, випив пару старокрайових, без соди тобто, закусив і пішов на сцену. Там дружби-механіки — тиць! мені ніч ніс мегафони:

— Говоріть, — кажуть.

Ось, я взяв і вжарив весільну промову. Сказав, що молодий походить з чесною і статечною родиною, що він народився у тих околицях наших Карпат, де колись Довбуш легіняцьку славу добував, найкращу дівку — Дзвінку чарував... Далі зійшов я на патріотичне — про поворот, про марші по вулицях Києва, Львова, Чернівців, Ужгороду... Закінчив я промову згадкою про бузька, щоб гостив кожної весни у молодят і кожного року приносив маленького козаченька.

Скінчивши промову, вернувся я на своє місце — й давай уминати курку. Гості б'ють браво, молоді дякують. Хтось із сусідів навіть комплімента сказав:

— Міцна промова була, містере Вусатий.

— Міцна, кажу, бо й горілка міцна була, 90%. Вона підігрівала мене, а я підігрівав слова.

Правду сказавши, я зразу й забув про цю промову. Це ж була не перша й не остання, що я виголосив, або що виголошу. А тим часом показалося, що вона була просто історична.

Бо ось, послушайте:

На наступну суботу приходять до мене нара молодих людей. Посідали й мнуться. Хочуть щось сказати і — стидаються.

— Що скажете? — питаю.

— Просимо вас на весілля, — каже він.

— Як матиму час і десятку — прийду.

— Та не просто на весілля, як гість, — поправляє вона, — а щоб промову виголосити.

— Таку саму, як у Грицька Миші. Всім дуже подобалась, — добавляє він.

— Це можна, кажу. Виголошу.

— Вони обидвоє:

— Ми даром не хочемо. Ми вам заплатимо...

— Та вже якось погодимось... — відповідаю.

Пішов я й на це весілля, і знову бахнув ту саму промову.

На відхідному молоді заплатили мені 25 доларів готівкою, три кварта горілки і п'ять смажених курок. Горілку — одну кварту задержав собі, а дві кварта зразу продав по п'ятці. Кури — до фриджірейтора — га кожного дня пригріваю на обід.

Отак воно й почалося.

Слава про мене, як про весільного промовця, пішла далеко й широко! З усіх-усюдів кличуть мене на весілля виголошувати промови. Кожного тижня маю по двоє весіль — в суботу й неділю. А часом то й четверо — в обід і вечером у суботу та в обід і вечером у неділю.

Ціну за свої весільні промови встановив я одностайну, юнійну:

25 доларів, 3 кварта горілки і 5 печених курок — за по-обіднє весілля;

30 доларів, 5 кварт горілки і 7 печених курок — за вечірнє весілля.

До того я поширив свій бизнес і на христини. Ціна за промови на христини така:

Серед тижня:

15 доларів, 2 кварта горілки і 4 печені курки;

за суботи й неділі:

Як на весіллях.

Бизнес мій розвивається прекрасно! Просто — ракетним темпом. Кожного тижня маю по двоє, а найчастіше по четверо весіль, і по трое-четверо христин. Звісно ж, молоді люди женяться. А де женяться, там і діти родяться...

Отже, бизнес мій цвіте-процвітає...

Я вже кинув роботу на фабриці і став своїм власним хлібодавцем. Вже купив собі нового Бюіка і гляджу за латою¹⁾ на дім у Кетцкил²⁾.

Тепер і я вже говорю:

— Так, таки так: Америка — країна великих можливостей!

1) площа, місце під будову дому.

2) гори у стейті Нью-Йорк, в яких поселюються багатії

РЕПАТРИЯЦІЯ

(Фейлетон майбутнього).

Європа, 1-го квітня 19?? На десятому році війни ССРСР з Китайською Народньою Республікою, в Советському Союзі вибухла революція. Військові частини, що були розташовані в Москві, збунтувалися, здобули Кремль і розігнали комуністичний уряд. Із-за хаосу, що там настав, годі покищо устійнити, які люди очолюють новий лад в Росії.

Відень, 10-го квітня. Радіотелеграма. Великі зміни за залізною заслоною. В усіх державах-сателітах повалено комуністичні правління, а на їхнє місце покликано нові, національні. Ті негайно виповіли війну Росії за повне звільнення. Україна, Білорусь, Дон і Балтійські народи проголосили себе суверенними державами. Є познаки, що й багато інших народів колишнього Советського Союзу, в Європі і Азії, підуть їхніми слідами, і теж проголосять свою незалежність.

Європа, 11-го квітня. Радіотелеграма. Українська еміграція, яка перебуває по всіх країнах Західної Європи, масовими демонстраціями проявляє свою лояль-

ність до відновленої української незалежної держави. Великі зібрання українських емігрантів відбулися в Мюнхені, Парижі, Лондоні, Римі та по всіх інших столицях західно-європейських держав.

Вашінгтон, 5-го травня. Голос Америки — українською мовою. По довгому зволіканні, З'єднані Штати Північної Америки нарешті визнали Україну де-факто і де-юре незалежною державою. Певні групи московської еміграції й промосковськи наставлених впливових американців у цій країні намагались усіма силами не допустити до визнання. Першим амбасадором у Києві призначений професор Джорджтаунського університету, Лев Добрянський, який найбільше спричинився до визнання України Америкою.

Нью-Йорк, 6-го травня. Масовий мітинг американських українців в Юніон-Парку. Сто десять тисяч присутніх. Гарячий вияв любови до своєї старокрайової батьківщини-України. Програма мітингу:

Патріотичні промови.

Патріотичні декламації.

Патріотичні пісні.

За кожною точкою вибухи патріотичного вулкану. З багатотисячних грудей зібраних раз-у-раз вибухає:

— Слава Україні!

— Хай живе вільна українська держава!

— У-р-р-а-а-а!

— Лонг лів Україна!

І щохвилини голосне:

...Душу-тіло ми положим...

Радість. Сльози. Обійми...

На мітингу, серед розпатріочених зібраних, помічається давно небувале явище: до збіркових капелюхів густо сипляться ніклі, дайми, а подекуди падають навіть важкі кводри...

Київ, того самого дня. Радіотелеграма трансмітована голосниками на мітингу. Звернення до української еміграції в світі:

«Брати-українці! Скінчилася неволя українського народу. Україна стала вільною. Скінчилося ваше скитання по чужих країнах. Вертайтеся всі на рідні землі. Визволена батьківщина всіх вас прийме до своєї рідної хати. Україна чекає на вас. Їй потрібна праця ваших рук, ваші знання, ваше вміння для відбудови знищених міст і сіл та для побудови нового, вільного і направду щасливого життя...»

Зібрані в Юніон-Парку, замість ентузіастичних виявів радості проявили дивну мовчанку. А радіо з Києва продовжує:

«Уряд вільної України склав договір з урядом З'єднаних Штатів Північної Америки, на підставі якого, всі американці українського походження можуть вертатися на Україну. Підкреслюємо, що поворот відбуватиметься тільки за добровільною згодою бажаючих. Ні уряд України, ні уряд З'єднаних Штатів Північної Америки нікого не буде змушувати. Сподіваємося, що всі ви, американські українці, повернетесь додому. Ждемо на вас. До побачення на рідній землі!..»

Між зібраними настала мертва тиша. Зібрані стояли на місцях, не ворушачись. У багатьох на лицах почала виступати блідість від переляку. Раптом почувся пронизливий крик якогось еміграційного патріота:

— Люди, та це ж репатріація...

Почали великі патріоти по одному виходити на трибуну, промовляти проти повороту на Україну й складати заяви:

— Я не можу вертатись, бо тут маю гавз...

— Я не можу, бо маю добрий бізнес...

— А я гавернементський джаб...

— У мене гроші в банку...

— Мій зять американець...

— Я нову кару купив...

— Я телевізор...

На трибуну зійшов містер Петро Супердородкевич, властитель Емпайрбілдінгу, в Нью-Йорку:

— Мої дир феллов українці! Те, що наша стара каунтрі, со кольд Україна, має свій власний гавернемент — то це є олайт. Не будуть більше наші на еміграції робити революції і ми не будемо давати грошей на ті різні визвольні фонди. Але не є олайт, коли той український гавернемент хоче всіх нас забрати бак до старої каунтрі. Ми всі вже приросли до Америки нашим майном і ми не хочемо вертатись назад на Юкреніен...

— Не хочемо вертатись! — заревіли зібрані.

— Не хочемо! — загуло відгомонам по всьому Нью-Йорку.

А з голосників прогреміло дальше повідомлення з Києва:

«Увага, американські українці, увага! Уряд України винайняв в Англії сто найбільших пасажирських кораблів, які перевозитимуть українців з-за океану на рідні землі. Ми тому найняли такий транспорт, бо сподіваємося, що наші люди масово вертатимуться з Америки на вільну Україну. Зждіть дальших наших повідомлень...»

Жах водневими супербомбами посилався на зібраних. Почулися верескливі голоси:

— Ой, уже послали по нас кораблі!..

— Гвалт!..

— Рятуйте!..

— Спасайтеся, хто як може!..

— Утікаймо!..

— Ховаймося!..

І миттю всі еміграційні патріоти розбіглися, мов гороби перед шулікою, по всій Метрополії та околиці.

Нью-Йорк, 7-го травня. Місцеві українці тут зорганізували Підпільний Український Комітет по Борбі з Репатріацією на Україну (ПУКБРУ). Цей Комітет розвинув гарячкову діяльність. На всі боки розсилав меморандуми й петиції:

«Молимо. Благаємо. Рятуйте нас. Спасайте від репатріації на Україну!»

Петиції вислали до Святішого Отця, до американ-

ського президента, до Об'єднаних Націй і до всіх голів держав світу.

Нью-Йорк, 12-го травня. До тутешніх портів прибуло сто пасажирських кораблів, які послала нововідновлена українська держава по українських емігрантів, які перебувають у цій країні. Кораблі стояли тиждень на якорі та чекали пасажирів. До повороту ніхто не зголосився.

СПОВІДЬ ЕМІГРАЦІЙНОГО ПАТРІОТА

Дуже то вже у нас причепились до наших професіоналістів. Нарікають всі на них, гудять їх, судять, просто, жити їм не дають.

— Не патріоти вони, — кажуть, — великі гроші заробляють, а на національні цілі не дають.

— УНФонду не підтримують, національного дату не сплачують.

— У банках тисячі складають, гавзи будують, дорогі кари купують, а на збірках кидають дурного кводра.

Про це і в газетах пишуть, і голосно говорять, і по кутках перешіптуються.

Усі на них, усі проти них.

Правду мовивши то і я грішний, теж так про них думав, і теж так говорив. Але від учора інакше вже думаю.

Як це сталося?

А ось, послухайте:

Зустрів я позавчора мого знайомого, д-ра Доробевича.

— Гелов!

— Гелов!

— Щось, ви, кажу, зажурений, докторе? Турбогу якусь маєте, чи що?

— Ще й які турботи! — відповідає він.

— Фамілійні, чи професійні?

— Ой, ще гірші: патріотичні!

І він став мені розказувати про своє горе:

— Всі на нас, професіоналістів, напосілись... Всі нам очі вибивають: «багато заробляють, а мало жертвують на національні цілі»... Але ніхто з тих нарікайлів мабуть не знає, як то нам, професіоналам, важко жертвувати. Так важко-преважно, що й ви самі того не уявляєте. Ви, ось, візьміть для прикладу мене. Річно заробляю 40 - 45 тисяч. Але, гадаєте, можу я щось із них на народні цілі дати? Не можу! Йй-бо, не можу...

Віддихнувши важко, продовжав далі:

— Бо ось, послухайте: як тільки відчинив я свій офіс, зразу купив нового «кадеяка». Тисяч сім заплатив. Чому такого дорогого брав? Ну, не міг же я купувати якогось там дрантивого Шеві, як наш простий Гриць. Я ж, рахувати, якийсь доктор.

— На другий рік — купив дім за сорок тисяч. Не жити ж мені було в чужій хаті й не винайматися румів на офіси. Говорили б люди: поганий з нього лікар, коли власної хати не має; бізнес не йде йому. І не йшли б до мене лікуватись...

— Потім купив другу кару — для дружини. Нового Лінкольна. Ви ж самі знаєте, дружина в мене молода, гарна, звикла до широкого товариського життя. Не їздити їй в одній зі мною карі, ні басами не товктися, та й піпкати не ходити. Не випадає. А так, захотіла поговорити з товаришкою, плеснути язичком, похвастатися новою сук-

нею, чи обмовити приятельку — сіла в свою кару й поїхала.

— Торішнього знов року вибудував я прекрасну віллу в Піцик-Гілл. Всього 82 тисячі коштує. Дружина з дітьми на літо туди виїжджає. Не задихатися ж їм ціле літо у міських смородах.. На таке можу собі дозволити.

— Та це тільки грубіші видатки, а скільки їх у мене менших? Безліч! Ось, син у мене росте, музику студіює. Піяністом хоче бути. І що ж ви гадаєте: мусів я для нього влаштувати концертну галю в гавзі. Весь партер перебудував. Вісім з половиною тисяч коштувало! Ну, не скупитися ж мені було на це. Може якраз з нього напіддеревські вийде й Україну на піяні виграє? Хто знає?

— Проваджу широке, товариське життя. Влаштовую часто гостини, прийняття. А це коштує великі гроші. За кожним разом треба купувати нові сукні для дружини й доньки. А напої скільки коштують, а перекуски? На самі тільки бабки видаю 50 доларів на кожну гостину.

— Або, ось, візьміть, гроші в банку. Є у мене на книжечці 59.990 доларів. Але, думаєте, можу щось з них узяти й пожертвувати на суспільні цілі? Не можу. Ніяк не можу. Минулого тижня хотів я послати 10 доларів національного датку за 1954 рік. Виповнив моніордер і пішов на пошту, щоб надати. І що ви гадаєте? На національне лихо, подорозі заглянув до своєї банкової книжечки. Зиркнув на цифри — і щось мені шепнуло: ще 10 доларів і буде гарна, викінчена, заокруглена сума: шістдесят тисяч. Одна шістка й чотири нулі... У-

вийшов я на пошту і тих десять долярів, замість послати до УКК, поклав на свою банкову книжечку. Бо хіба ж міг я зробити інакше? Не міг. Їй-бо не міг. Хотів мав добру волю, але не міг...

Висповідавшись із усіх своїх долярових гріхів, порахувавши всі свої закупи та витрати, доктор Доробкевич вкінці спитав мене:

— А тепер скажіть самі: можемо ми, професіонали, при таких витратах, жертвувати на народні цілі, чи не можемо?

— Звісно, не можете. — відповів я йому. — Ніяк не можете. Хочби й хотіли, то не можете...

ГАВ ДУ Ю ЛАЙК, АМЕРІКА?

Не знаю, як ви, ще-грінори і ви, вже-сітізени, але я, то таки трохи серджуся на тих американців.

Бо й скажіть самі: як тільки ми приїхали, то з усіх боків засипали нас питаннями:

— Гав ду ю лайк, Америка?

Не встиг ще чоловік поставити добре ноги на землю Колумба, чи, як хтось хоче, Вашінгтона, а тут уже хтось, чи не сам митний урядовець, що перетрушував наше діпівське багатство:

— Гав ду ю лайк, Америка?

Не привітався я ще зо своїм спонзором, а він тобі:

— Гав ду ю лайк, Америка?

Не встиг ще розпакувати своїх славних, сьогодні вже історичних діпівських скринь, як усі сусіди з надокілля:

— Гав ду ю лайк, Америка?

У першу неділю, ще з церкви не вийшов, як з усіх боків:

— Гав ду ю лайк, Америка?

При праці перший день — бос і всі робітники:

— Гав ду ю лайк, Америка?

Звісно, всі ми тоді, в один гуж, всім і вся повторили вивчені на таборових лекціях фрази:

— О, ай лайк вері мач.

— Ай лайк вері велл.

— Вері найс каунтрі.

Бо й що ж нам було тоді відповідати, як ми ще Америки не бачили й нітрішки її не пізнали?

Зовсім інше діло тепер.

Побувши, відживши, розбагатівши, сітізенами ставши — ми тепер інакшої співали б. О-го-го-го!

Коли б тепер хто спитав нас: «Гав ду ю лайк, Амеріка?», то чи не кожен з нас відповів би:

— Це змінити б...

— Це зреформувати...

— Це справити...

Лихо тільки в тому, що тепер американці нас про це не питають. Тому й серджусь я трохи на них. Бо де ж таки: коли в нас тепер, майже в кожного, єдиноспасенна ідея в голові, як ще більше ущасливити Америку, то вони ані чичирк... Мов води в рот понабирали.

Ех, ви, американці!..

По моєму, в Америці конечно треба змінити подружне право — щоб один, значить, чоловік, міг мати кілька жінок. Одна жінка — замало. Треба побільше. Дві, а то й три не пошкодило б.

Ось, візьміть, для прикладу, хоч би мене.

Маю одну жінку — і ніяк тут мені з нею не виходить. Приїхавши в Америку я пішов на працю, а жінка — залишилась дома хазяйнувати, дітей доглядати.

Спершу, хвалили люди. Гляди, мовляв, яке прикладне подружжя: він працює, а вона хазяйства доглядає... Але, що з того? Моїх заробітків вистачало якраз на прожиток. Про гавзи, кари, дорогі фернічер, великеkonto в банку — і не думай. Став я писати до «Свободи», надробляти гуморесками — не помагало.

Вже й люди почали з нас сміятись:

— Ото хазяйнують, говорили, три роки в Америці, і ще навіть не придбали дурної телевіжен...

Стоп, думаю, так не можна. Давай інакше. Післав я жінку на працю. Жінка мені помагає гроші заробляти, а я їй помагаю горшки мити, хату клінувати, дітей доглядати...

Правда, вже й гавз купив, і кару купив, і кольорову телевіжен купив, і в банківій книжці аж зарябіло від чисел — так що ж, знову люди гудуть:

— Коли бідний був, то на всі імпрези ходив, а як розбагатів, то ніде й носа не показує...

— І гуморески перестав писати...

— Звісно, тепер йому ніколи до того, тисячі рахув, перераховує...

Інакше було б, коли б у мене було три жінки.

Одну — лишив би дома хазяйнувати й дітей доглядати.

Другу — післав би на працю грошей заробляти.

Третю — держав би для паради: на прогулянки ходив би, всі національні імпрези відвідував би...

Тоді були б гавзи, були б кари, були б найдорожчі

фернічер, були б гроші в банку і був би час гуморески писати та на імпрези ходити.

А з одною того ніяк не втнеш.

Тому, кажу, конечно треба змінити подружнє право в Америці.

Як не для всіх, то принаймні для нас, новопробу-
лих.

ЕМІГРАЦІЙНІ ЗАГАЛЬНІ ЗБОРИ

*Сценічна картина в двох частинах і чотирьох
відслонах.*

*(Діється в Метрополї, і в кожному
більшому американському місті).*

Ч А С Т И Н А П Е Р Ш А

ПЕРША ВІДСЛОНА

Збори в місті.

Сцена поділена на дві частини: одна частина, пра-
ва, — це зала засідань, а друга, ліва, — коридор, в
якому є трое дверей, з написами: «вихід», «для чоло-
віків» і «буфет». Двері також є в передільній стіні між
«залем» й «коридором». У «залі» стіл для президента
і крісла для публіки. За столом стоїть уступаючий го-
лова, а за кріслами стоять члени. При піднятті завіси
всі співають голосно:

Душу-тіло ми положим за нашу свободу

І покажем, що ми браття козацького роду (2 рази)

Уступаючий голова: — Високодостойні гості (кланя-

ється). вельмишановні представники всіх присутніх українських організацій і шановні члени. Опим відкриваю п'яті з черги загальні, звичайні, річні збори всеміграційного українського товариства «Душу-тіло ми положим за нашу свободу». На самому початку хочу з приємністю підкреслити, що цього року ніхто з наших членів, Богу дякувати, не пожив ані духа, ані тіла за нашу свободу, але натомість багато з нас служило цій справі своїми язиками — в палких і гарячих дискусіях, на різних сходах, зібраннях, нарадах, тощо... (Під час цієї промови багато зібраних на «залі» виходять гуртами й одинцем, одні на «коридор», інші заходять до буфету. У «залі» залишається тільки декілька присутніх). Голова до крайнього при дверях: — Прошу повідомити вельмишановних членів на коридорі, що збори вже почалися.

Один із членів (устає, відчиняє двері до «коридору» і голосно повідомляє): — Прошу панства, збори почалися!

Голоси: — Яка точка?

Один із членів: — Відкриття, прошу панства.

Голоси з коридору: — Ще час...

— Хай відбудемо генеральну нараду.

— Ще маємо узгодити кандидата на голову.

— Повідомите нас тоді, як буде вибір президії.

Один із членів: — О'кей... (Вертається на «залю» й сідає в крісло, а на «коридорі» далі йде закулісова нарада).

Уступаючий голова: — Ще хочу сказати коротенько про відкритті (бо обширніший звіт здам у точці «звітвання»), що наше товариство, щодо ідеологічно-політичної праці може похвалитися напевно великими досягненнями: у звітному році відбуто 103 політичні доповіді, 84 дискусійні вечори та 97 ширших сходів, на яких обговорювано актуальні події української еміграційної політики, як поїздка місії УКБ до Європи, парцеляція чи комасація, консолідація чи розпорощення, тощо. Натомість багато гірше представляється праця нашого товариства за минулий рік щодо фінансової справи. І так: ніхто з наших членів не вирівняв членських вкладок, ані один з наших членів нічого не дав на народні цілі... Та про це докладніше звітуватиму пізніше. Тепер приступаємо до наступної точки зборів, тобто до виборів президії зборів. Прошу подавати кандидатів.

Один із членів (відхиляє двері до «коридору»): — Прошу панства, починається вибір президії.

(Всі з «коридору» з великим гамором пруться до «залі». Чути репліки):

1-ший голос: — Та й поспішають же на тих зборах...

2-гий голос: — Ми ще навіть справи не обговорили...

3-тій голос: — Ще кандидатів не устійнили...

(У «залі» зчиняється гармидер, падають крісла, розмова перетворюється у крик).

Уступаючий голова (плече в долоні): — Прошу шановних членів тихіше!

(*Чути голоси втихомирювання*): — П-с-т! Ш-ш.

Хтось нервово: — Та тихо вже, до холери ясної!

Уступаючий голова (голосно дзвонить об шклянку з водою, аж та розбивається): — Прошу подавати кандидатів до президії.

Бандерівець: — Проф. Іван Вовчуцький — голова, д-р Митро Пірчук — секретар і п. Григорій Лицар — член президії.

Уступаючий голова: — Єсть, записано!

Мельниківець: — Професор Михайло Карбовський — голова, д-р Лис-Квітковський — секретар і п. Ярослав Дайгаз — член президії.

Уступаючий голова: — Єсть, записано!

Уердепівець: — Павло Мазар — голова, Юрій Виндич — секретар і професор Бучинець — член президії.

Уступаючий голова: — Єсть, записано... (По павзі): — Досі подано три списки кандидатів на членів президії: від бандерівців, мельниківців та уердепівців. Чи ще котрась із наших партій має намір виставити своїх кандидатів?

Ундівець: — Від імени найстаршої українсько-галицької партії УНДО я є уповноважений скласти таку заяву: Ми раді б скласти листу своїх кандидатів, але тому, що в нас немає стільки членів, ми ризигнуємо.

Соціяліст-радикал: — Я складаю подібну заяву від галицької радикальної партії.

Соціяліст-демократ: — Я від соціал-демократичної...

Уступаючий голова (до публіки): — Слава Богу, а то

наші збори тягнулися б хто зна як довго. А тепер, прошу панства, приступаємо до голосування. Хто за перший список, руки...

Голос: — У справі формальній...

Уступаючий голова: — Прошу.

Голос: — Я ставлю пропозицію, щоб дати до помочі президії одного чоловіка, який рахуватиме голоси, щоб не зайшла якась помилка, або шахрайство.

Уступаючий голова: — Хто за таку пропозицію?

У залі: — Всі, всі, всі!

Уступаючий голова: — Хто проти?

У залі: — Ніхто, ніхто, ніхто!

Уступаючий голова: — Хто утримався?

У залі: — Ніхто, ніхто, ніхто...

Уступаючий голова: — Пропозицію схвалено одностайно, Пане Крикливий, будете допомагати президії при підрахунку голосів... (З крісла встає гість і підходить до стола президії). Отже приступаємо до голосування: Хто є за перший список?

2-гий голос: — В справі формальній...

Уступаючий голова: — Прошу.

2-гий голос: — Щоб цілком справедливо підрахувати голоси, та щоб не було з тієї причини ніяких непорозумінь, я пропоную дати до помочі ще одного чоловіка: один буде підраховувати голоси спереду, а другий ззаду.

Уступаючий голова: — Хто за те, щоб президії дати ще одного чоловіка?

Заля: — Всі, всі, всі!..

Уступаючий голова: — Схвалено одноголосно... Пане Верескливий (з крісла встає один з присутніх і йде до стола президії) будете рахувати голоси ззаду... Отож, приступаємо до вибору президії зборів. Хто за список число 1 — прошу піднести руки догори (до помічників президії): — Прошу докладно підрахувати голоси. Ви, пане Крикливий, рахуйте спереду, а ви, пане Верескливий, обчислюйте ззаду.

Рахівничі (голосно рахують): — Раз, два, три і т. д.

Крикливий (до уступаючого голови): — 25 голосів...

Уступаючий голова: — Дякую, а у вас, пане Верескливий?

Верескливий: — Також 25.

Уступаючий голова: — За перший внесок віддано...

Мельниківець: — В справі формальній...

Уступаючий голова: — Прошу.

Мельниківець: — Стверджую невірне підрахування голосів. За моїм підрахунком було віддано 22 голоси, а не 25. Прошу переголосувати.

Безпартійний (нервово): — О, вже починається партійна коломийка...

Уступаючий голова: — Прошу, світлі збори, повторяємо голосування: хто є за перший список кандидатів, прошу піднести руки догори... (До рахівничих): — Прошу рахувати голоси, тільки докладно.

Рахівничі: — Раз, два, три... 25.

Крикливий: — 25 голосів, пане голово.

Уступаючий голова: — А ви скільки нарахували, пане Верескливий?

Верескливий: — Також 25.

Уступаючий голова: — Дякую. Отже, за перший внесок віддано 25 голосів. Піддаю під голосування список кандидатів на членів президії число 2. Хто за цей внесок, прошу піднести руки догори.

Рахівничі — Раз, два, три... (Один рахівничий кінчає скорше, другий пізніше).

Крикливий: — Вісімнадцять, пане голово.

Верескливий: — Також вісімнадцять.

Уступаючий голова (до зборів): — За другий список віддано...

Бандерівець: — В справі формальній...

Безпартійний (нервуючись): — А, щоб ви покисли, з вашим партійництвом!..

Уступаючий голова: — Прошу...

Бандерівець: — За моїм підрахунком віддано не вісімнадцять голосів, як це подали обидва рахівничі, а тільки тринадцять.

Уступаючий голова: — Тоді повторимо голосування ще раз. Хто за другий список кандидатів — руку вгору. Прошу порахувати, але уважно й докладно.

(Рахівничі рахують).

Крикливий: — Вісімнадцять, пане голово.

Верескливий: — Також вісімнадцять.

Уступаючий голова: — Отже, за другий внесок віддано вісімнадцять голосів. З черги даю під голосування третій список. Хто за нього — прошу піднести руки вгору.

(Рахівничі рахують).

Крикливий: — 21.

Верескливий: — Також 21, пане голову.

Уступаючий голова: — Дякую. За третій список віддано...

Уердепівець: — В справі формальній...

Уступаючий голова: — Прошу.

Уердепівець: — За моїм підрахунком за список число 3 віддано не двадцять один, а двадцять два голоси.

Безпартійний (не просивши голосу встає і звертається до присутніх у залі): — А най то галицький плячок трафить... Хіба ж це можна довше терпіти? Та це просто чорт-зна-що... (До присутніх на сцені): — Панове партійники, що ви, подуріли, чи що? Та ж через ваші партійні порахунки годі буде збори докінчити! Апелюю до вас: опам'ятайтеся і...

Бандерівець, Мельниківець, Уердепівець (всі разом): — Пане голову! (3 рази). Прошу відібрати цьому панові голос, бо він не зголосився до слова.

Голоси з «залі»: — Хай говорить!

— Краще вам відібрати голос!

— Набридло вже слухати про ваші партійні формальні справи...

— Ач, які! Самі говорять, а людині не дають...

— Хай говорить!..

Уступаючий голова (до «залі»): — Прошу заспокоїтись... (Голосно дзвонить, тоді до Безпартійного):

— Чи ви вже скінчили?

Безпартійний (нервово кілька разів устає й сідає. Витирає піт з чола): — Так, скінчив.

Уступаючий голова: — Повторюємо голосування за третій внесок. Хто за третій список, руки вгору.

(Рахівничі рахують, як попередніх разів).

Крикливий: — 21 голос, пане голову...

Верескливий: — Також 21.

Уступаючий голова: — Отже, за третій список віддано 21 голос. Таким чином, більшістю голосів до президії обрано таких панів із списку число один: проф. Іван Вовчуцький — голова, д-р Митро Пірчук — секретар і п. Григорій Липар — член президії. Прошу нову президію зайняти місця.

(Уступаючий голова відходить від стола, а його місце займає нова президія).

Безпартійний (наче після важких пологів): — Нар-р-е-е-ш-ті-і...

Голова — Приступаємо до наступної точки наших зборів, тобто до звітування уступаючої управи. Слово має уступаючий голова. Прошу, пане голову.

Уступаючий голова (йде до стола президії, кладе стос паперів, бере на ніс окуляри, кланяється навсідіч і починає читати): — Святочні Збори...

За той час члени виходять — гуртами й одинцем — із «залі» на коридор. Одні починають голосно перешіптуватись, інші йдуть до буфету. У «залі» залишається тільки безпартійний і ще два-три члени.

(Спускають куртину, виходить конференсьє).

Конференсьє: — Прошу панства, коли членів організа-

ції не цікавлять звіти, бо всі вони повиходили з залі (киває головою вбік «коридору»), то ми, гості, теж не мусимо їх слухати. Краще до того часу, як там почнуться нарікання й виправдування, послухати веселого дотепу. (Розповідає якийсь веселий, відповідний до часу й місця, дотеп. Відкриває трошки куртину й заглядає за сцену). — А тим часом, прошу панства, вже й звіти скінчилися. (Виходить. Куртина підноситься).

ДРУГА ВІДСЛОНА

(Обстановка та сама, що і в першій відслоні).

Голова: — Приступаємо до наступної точки порядку нарад — до обрання членів нової управи.

Один із членів (відчиняє двері до «коридору»): — Прошу панів, починається вибір нової управи.

(Всі з «коридору», дехто з буфету, навипередки, з гуркотом, спішають до залі).

Голова: — Прошу тихіше займати місця! Повторю ще раз: приступаємо до наступної точки зборів, тобто до обрання нової управи. За традицією, яка практикувалася у нас, на рідних землях, вибиратимемо окремо голову, а окремо решту членів управи. Хто є за те, щоб вибирати окремо голову, а окремо членів управи, руку вгору.

Зібрані: — Всі, всі, всі...

Голова: — Дякую, внесок прийнято одногосно. Про-

шу ставити кандидатів на голову.

Бандерівець: — Професор Коненко.

Голова (до секретаря): — Пишіть, професор Коненко. Єсть... (Повторяє це за кожним поданим кандидатом).

Мельниківець: — Професор Микола Гранчастий.

Голова (як вище).

Уердепівець: — Професор Бучинець

Голова (як вище).

Ундівець: — Д-р Маньківський.

Голова: (як вище).

Радикал: — Д-р Максим Стахівенко,

Голова (як вище).

Бандерівець: — В справі формальній...

Голова: — Прошу...

Бандерівець: — Я хочу поставити пп. представникам УНДО й радикалів запитання: чи їхні партії мають стільки членів, щоб обсадити всі місця членів управи?

Ундівець і радикал: — Пане голово, прошу відібрати цьому панові голос, бо це не є жодна формальна справа...

Голова: — Прошу спокійно, панове, прошу спокійно... (Дзвонить).

УСП-івець: — Д-р Черевань.

Голова: — Єсть... (По хвилині). Чи ще хтось має кандидатів? Немає більше?

Голоси: — Немає...

— Ще вам мало?

— На другий рік буде більше!..

Голова: — Коли немає більше кандидатів, тоді приступаємо до голосування. Хто за першого кандидата, професора Коненка, прошу підняти руку вгору.

Псевдонім: — В справі формальній...

Голова: — Прощу...

Псевдонім: — Прощу не піддавати цього кандидата під голосування і взагалі прошу скреслити його з списку кандидатів. Те, що стоїть на його конті, як громадського діяча, не дозволяє, щоб він був головою нашого товариства. Від імені моєї партії прилюдно заявляю, що коли цей добродій буде обраний головою, тоді моя партія вийде з товариства. І ще заявляю, що моя партія тільки тоді залишиться в товаристві, коли головою буде обраний член моєї партії.

2-гий Псевдонім: — Від імені моєї партії заявляю, що коли головою не буде обраний член моєї партії, то ми не тільки виступаємо з товариства, але негайно закладаємо таке саме друге товариство.

Голоси: — Це не по демократичному!

— Це хіба українська демократія?..

— А вам хіба не подобається?!

Голова: — Алеж, панове, прошу заспокоїтись... Головою буде обраний той, хто одержить найбільше голосів.

3-тій Псевдонім: — Тому, що на кандидата моєї партії впало з уст одного присутного очернення, від імені мого угруповання заявляю, що ми настоюємо саме

на кандидатурі цього нашого члена, та іншим його не замінимо. При цьому звертаю увагу шановних світлих зборів, що кандидат партії цього добродія був найбільшим хрунем, опортуністом і угодовцем до і після війни. Ганьба йому!

Кілька голосів: — Ганьба! Ганьба! Ганьба!

Голова: — Панове, прошу заспокоїтись і не ображати себе взаємно... Приступаємо до голосування. Хто за першого кандидата — руку вгору.

Ундівець: — Тому, що тут упала формальна образа кандидата моєї партії, я проти цього рішуче протестую і залишаю збори. (Виходить).

Бандерівець: — Тому, що цей невідомий мені з прізвища добродій вийшов із залі ще поки я встиг зажадати від нього відкликання наклепу на кандидата моєї партії, я не маю що більше на цих зборах робити.

(Виходить, за ним ще 2-3 присуніх).

Голова: — Алеж, панове! Так не можна. Це ж загальні збори товариства «Душу-тіло ми положим за нашу свободу», ціллю якого є служити нашій знедоленій Батьківщині. Прощу також взяти до уваги той факт, що на нас сьогодні звернені не тільки очі Америки, але й очі всього вільного світу... Пригадую теж, що від того, як ми поведемо себе на сьогоднішніх наших зборах, залежатиме, чи ми одержимо, чи не одержимо допомогу з «Американського Комітету Приватної Допомоги». Тому прошу відкласти свої партійні порахунки на пізніше, а тепер вибираймо нову управу нашого товариства...

Безпартійний (перебиває Голову, нервується): — Панове партійці, через ваші закукурічені сварки українське безпартійне громадянство вже просто не може далі витримати.

Голова (сердито): — Пане Безпартійний, ви не маєте голосу...

Безпартійний: — А то чому? Та ж нас, безпартійних, найбільше...

Голова: — Так, але ви не зорганізований. Зорганізуйте партію, тоді матимете якийсь політичне значення.

Урдепівець: — Прошу слова.

Голова: — Прошу.

Урдепівець: — Від імени моєї партії заявляю, що коли голова і взагалі ціла управа не буде з моєї партії, то ми виступаємо з товариства і з цілого демократичного об'єднання.

Голова: — А леж, дорогий добродію, я вже раз заявляв, що головою і управою товариства будуть ті, кого вибере більшість наших членів. Ми живемо в демократичній країні і через те мусимо дотримуватись демократичних принципів.

Урдепівець: — В такому разі моя присутність тут більше непотрібна.

(Виходить, за ним ще 2-3 члени).

Голова: (розводить руками): — А леж, панове, а леж, мої панове, до чого воно, властиво, йде?

Безпартійний: — Пане голово, в справі формальній...

Голова: — Прошу...

Безпартійний: — З уваги на те, що вже пізня година

(дивиться на свій ручний годинник), а завтра рано усім нам треба йти на працю, я пропоную кінчати збори.

Голова (дивиться на свій годинник): — Ой, справді, друга година ночі... Увага, прошу зібраних, увага! (Плеще в долоні). Тому, що вже пізня година, і тому, що наші члени розсварилися й розійшлися додому так, що навіть немає повного кворуму, і не буде з кого вибрати управи, є пропозиція перервати збори. Але я додаю: з тим, що продовжуватимемо їх на другу неділю. Хто за цю пропозицію — руки вгору.

Присутні: — Всі, всі, всі.

Голова: — Пропозицію прийнято одногосно.

Завіса падає, але за хвилину підноситься.

(На сцені з'являються всі зібрані. Співають).

Всі: — Душу тіло ми положим...

Голова: — За що?

Всі: — За партію свою, і покажем, і покажем...

Голова: — А що?

Всі: — Що я, лише я буду головою. (Кожен показує пальцем на себе).

З а в і с а

ЧАСТИНА ДРУГА

ПЕРША ВІДСЛОНА

Збори на провінції

(Діється в містечку Сліпітаві, Н. Й., але може діятися в кожному іншому провінційному містечку в Америці).

Обстановка та сама, що і в першій дії. За столом президії сидить уступаючий голова, в «залі» — члени. При піднесенні куртини всі співають:

Моя хата скраю, нічого не знаю —

Складаю долари — а на інше чхаю... (2 рази)

Уступаючий голова: — Високодостойні гості (кланяється), вельмишановні представники місцевих українських організацій, товариств, братств і сестрицтв (кланяється кілька разів), шановні члени! Відкриваю треті з черги загальні річні збори товариства «Моя хата скраю», що дуже розповсюджене серед нашої еміграції по всій Америці, а також має свої численні відділи й філії по всіх частинах земної кулі, всюди, де проживають українські люди. Як уступаючий голова, мушу з сумом ствердити, що діяльність нашого дуже розповсюдженого й заслуженого

товариства за минулий рік, у порівнянні з попередніми роками, дуже підупала. Коли наші члени були бідніші, вони ще горнулись до організації й тоді можна було щось зробити. Але тепер, коли всі розбагатіли, коли кожен один має телевізію, кожен четвертий має кару, і кожний десятий має гавз — важко їх звабити на якісь збори. Через те в минулому році спромоглися ми ледве на одну святочну академію, але і та, на превеликий жаль, відбулася майже в порожній залі, бо наші члени воліли вацювати телевізію, аніж прийти на свято. Ще гірше стоїть справа фінансової діяльності: каса товариства не тільки порожня, але ми ще мусили взяти позичку на оплату домівки й світла в «Українському Клубі». Причина: цілковита неплатність наших членів. Заявляю, що коли наші члени далі будуть такі байдуки до сплачування членських внесків, тоді доведеться припинити діяльність нашого заслуженого товариства. Та про це докладніше звітуватиму пізніше. Тепер приступаємо до наступної точки програми зборів, до вибору президії зборів. Прошу подавати кандидатів.

(Тут більше число членів одинцем та гуртами виходять на «коридор», деякі заходять до буфету).

1-ший голос: — Я пропоную на членів президії таких панів: д-р Грубий — голова, мгр. Тонкий — секретар і п. Микола Неплатник — член президії.

Уступаючий голова: — Хто є за цих кандидатів — руку вгору.

2-гий голос: — Їх немає в залі, вийшли...

Уступаючий голова: — Тоді прошу ставити інших кандидатів.

(Знову кілька членів виходить до буфету).

1-ший голос: — Професор Шкрабайло, п. Крикунець і п. Критикайло.

Уступаючий голова: — Хто за цих кандидатів, прошу піднести руку вгору.

3-тій голос: — Неприсутні в залі, вийшли...

Уступаючий голова: — Прошу ставити інших кандидатів.

4-тий голос: — Петро Лівий, Іван Безвідповідальний і Луць Балакайло...

(Знову троє членів готуються до виходу).

Уступаючий голова: — Алеж, панове, прошу не виходити, прошу дати себе вибрати. Та ж хтось врешті му- сить увійти до президії, щоб ми могли провести збо- ри... Зрештою, президія — ще не страшне. Це тіль- ки на сьогодні, не на цілий рік...

3 члени (ті, що готувалися виходити, сідають і зреси- гновано махають руками):

— Та хай уже вибирають... (перший).

— Яке нещастя, що не встигли вийти... (другий).

— А я вам говорив: виходіть скорше. (третій).

Уступаючий голова: — Хто за те, щоб панове Лівий, Безвідповідальний і Балакайло проводили сьогодні наші збори, прошу піднести руку вгору...

Присутні: — Всі, всі, всі...

Уступаючий голова: — Дякую, обрано одногосно. Про- шу панів зайняти місця і далі провадити збори. (Ро- бить місце при столі президії, забирає свої папери й відходить. За столом сідає новообрана президія).

Голова: — Щиро дякуємо за обрання, але ми були б більше вдячні, якби були обрані інші. А тепер прис- тупаємо до наступної точки нарад, тобто до звітів уступаючої управи.

Один з тих, що були вийшли до буфету, повертається й заглядає у двері залі нарад: — Панове (до тих, що на коридорі і в буфеті): безпека минула, пре- зидія вже обрана...

(Всі з «коридору» й буфету, — вертаються на залю).

Голова: — Приступаємо до наступної точки наших збо- рів, тобто до звіту уступаючої управи. Слово має уступаючий голова. Прошу, пане голово!

Уступаючий голова (вертається до стола президії, кладе стос паперів, одягає окуляри, кланяється і починає звітувати): — Світлі збори...

(Падає завіса, виходить конферансьє. Кінчається, як і в першій частині).

ДРУГА ВІДСЛОНА

Голова: — Приступаємо до наступної точки нашої про- грами, тобто до виборів нової управи. За давнім

звичаєм пропоную вибрати окремо голову товариства, а окремо решту членів управи. Хто є за таку пропозицію, прошу піднести руку вгору.

Члени: — Всі, всі, всі!

Голова: — Дякую, пропозицію прийнято одногосно. Прочу ставити кандидатів на голову.

Тут знову присутні починають поодиноці виходити з залі на коридор та до буфету).

1-ший голос: — Я пропоную на голову пана доктора Чепурного.

Голова (до секретаря): — Прочу нотувати... Єсть...

2-гий голос: — Я виставляю кандидатуру пана магістра Вистроєного.

Голова: — Єсть.

3-тій голос: — Пана професора Хвальковатого.

Голова: — Єсть. Чи ще хтось ставить кандидатів?

4-тий голос: — Петро Критикайло.

Голова: — Петро Критикайло... Єсть. Ще хтось має кандидатів? Немає більше? Так? Тоді замикаємо список кандидатів на голову товариства й приступаємо до голосування. Хто є за те, щоб головою товариства «Моя хата скраю» був пан доктор Чепурний? — Прочу піднести руку вгору.

Голос: — В справі формальній...

Голова: — Прочу...

Голос: — Звертаю увагу президії і достойних зборів, що кандидат на голову, пан доктор Чепурний, непрясутній у залі, а статут каже, що без згоди кандидата

не можна вибрати його до управи, а тим більше на голову.

Голова: — Немає пана доктора в залі? (Розглядає присутніх). Мені здається, я тільки що його тут бачив. Де ж він подівся?

Голос: — Він тут був, але перед хвилиною вийшов...

Голова: — В такому разі прошу покликати.

Хтось із присутніх (виходить на коридор і голосно вкличе): — Пане докторе Чепурний, пане докторе Чепурний!

Д-р Чепурний (виставляє голову з буфету): — А що там таке?

Хтось: — Вас кличуть на залю.

Д-р Чепурний: — Прочу сказати, що я зараз прийду...

(Вертаються на залю. Перший той, що кликав, по хвилині за ним д-р Чепурний).

Д-р Чепурний: — Прочу, пане голово, в чому справа?

Голова: — Вас поставлено в кандидати на голову нашого заслуженого товариства. Чи ви, пане докторе, приймаєте кандидатуру?

Д-р Чепурний: — Ні, дуже дякую, але я ніяк не можу прийняти цього відповідального становища. Прочу вибрати когось іншого...

Голова: — Чи світлі збори можуть знати, чому ви не можете бути головою?

Д-р Чепурний: — Як багатьом із присутніх мабуть уже відомо, я оце вчора купив другий гавз, отже, в мене стільки тепер господарських турбот, що мені ніяк

не вистане часу на виконання почесної громадської функції. (Сідає, до глядачів): — Ще мені тої біди треба на мою голову!..

Голова: — Отож, я ставлю під голосування іншу кандидатуру. Хто є за те, щоб головою нашого товариства був пан магістер Вистровний?

Голос: — Немає в залі...

Голова: — Теж немає? Та тільки що був...

Голос: — Але вийшов...

Голова: — Прошу негайно покликати. Скажіть, збори кличуть його.

Хтось із членів (виходить на коридор, кличе): — Пане магістре Вистровний, кінчайте і ходіть у залю!

Мгр. Вистровний (з буфету): — Хто там, прошу?

Хтось із членів: — Вас збори кличуть...

Мгр. Вистровний: — Зараз, зараз... (Обидва входять у залю наперед член, пізніше мгр. Вистровний).

Мгр. Вистровний: — Прошу, пане голово.

Голова: — Вас, пане магістре, поставили кандидатом на голову товариства. Чи ви погоджуєтесь стати головою?

Мгр. Вистровний: — Ні, дуже дякую за честь (кланяється президії і зборам), але я не можу прийняти цього важливого становища.

Голова: — Чи можете подати причину, чому не можете прийняти?

Мгр. Вистровний: — З родинно-фамілійних причин, прошу панства.

Голова: — Та ж у вас немає дітей, пане магістре, то

вам ніщо не перешкоджає стати головою.

Мгр. Вистровний: — Якраз тому, пане голово, не можу, що у мене немає дітей. Для тих чоловіків, які мають дітей, краще віддаватися громадській роботі, бо їхні жінки є зайняті дітьми. А тому, що у нас немає дітей, моя дружина завжди потребує товариства. Я мушу піти з нею і до кіна, і в гості, і на відвідини.. Коли я сам кудись піду і жінки не візьму з собою, то вона тиждень зо мною не говорить... «Що ж, я вдова, чи що, щоб сама в хаті сиділа...» Ні, я ніяк не можу, прошу вибрати когось іншого... (Сідає, в сторону): — Краще ходити на рибу, ніж клопотатися організацією...

Голова: — Дякую, пане магістре. В такому разі ставлю під голосування третього з черги кандидата — пана професора Хвальковатого.

Голос: — Немає в залі, вийшов...

Голова: — І той вийшов? А це ж що таке? Забагато, панове члени, пива сьогодні понапивалися, чи що? Прошу покликати!

Хтось із членів (виходить, кличе): — Пане професоре, пане професоре!

Професор (з буфету): — Агов! Що там таке?

Голос: — Вас голова кличе.

Професор (виставив голову): — Скажіть, будь ласка, що за хвилину прийду, хай...

(Входять обидва, як попередньо).

Професор: — Ви кликали мене, пане голово?

Голова: — Вас, пане професоре, запропонували збори

на голову товариства. Чи ви погоджуєтесь з пропозицією?

Професор: — Спасибі, але я ніяк не можу.

Голова: — Чи можуть збори знати, чому не можете?

Професор: — З родинно-фамілійних причин, пане голово. Як вам відомо, у мене є троє малих діток, і я мушу помагати моїй дружині їх виховувати. Тому в мене просто немає часу на громадську роботу. Хай хтось інший буде... (Сідає, вбік): — Краще піти до інженера Федеративного пограти в карти, ніж по цих дурних засіданнях тягатись.

Голова: — В такому разі лишається останній кандидат — це пан Петро Критикайло.

Критикайло: — Прошу слова.

Голова: — Прошу.

Критикайло: — Я не приймаю кандидатури.

Голова (вже нервоно): — А леж, мої панове, до чого воно йде? Всі зрікаються, всі резигнують, всі відмовляються... Що ж це таке? Хтось, нарешті, мусить дати себе вибрати. Хтось мусить узяти на себе обов'язок послужити громаді... Та ж ми, прошу панства, якась політична еміграція!

Критикайло: — Я, прошу шановні збори, ніяк не можу.

Голова: — Чому ж це ви не можете?

Критикайло: — Я, себто моя особа, така скромна, що аж ніяк не надаюся до проводу, значить, до командного складу. Від простої роботи я, значить, не відмовляюся, робитиму все, що треба буде, але за головування, значить, дякую. Хай хтось інший буде...

(Сідає, вбік): — Краще інших критикувати, як самому працювати...

Голова (розводить руками): — В такому разі прошу подати нових кандидатів на голову...

1-ший голос: — Я пропоную Луку Пустохвала.

Пустохвал: — Дякую, не приймаю.

2-гий голос: — Микола Язикомел.

Язикомел: — Дякую, я зрікаюся!

3-тій голос: — Микита Незадоволений!

Незадоволений: — Не приймаю!

4-тий голос: — Прохор Самогонник.

Самогонник: — Спасибі, резигную.

Голова (за кожним разом, як чує відмову, знижує плечима й киває головою та дивиться на свого ручного годинника): — Шановні збори! Тому, що вже пізня година, десять по другій, а ми ще досі не вибрали голови, й завтра рано треба всім нам іти до праці, я пропоную перервати сьогодні збори з тим, що продовжуватимемо їх другої неділі. Хто є за цю пропозицію, прошу піднести руки вгору.

Всі присутні: — Всі, всі, всі!..

(Завіса падає, всі актори збираються на сцені, співають):

А ми в Америці

Добре ся філюєм, добре ся філюєм...

Купуємо гавзи й кари

Вкраїною ся та й не бадеруєм,

та й не бадеруєм!..

З М І С Т :

Слово до читача	5 ст.
Як я став гумористом?	9 "
Еміграція в поході	13 "
Про один козацький звичай	17 "
Чому Петро Іванович... ..	23 "
Працюємо	26 "
Мій знайомий	29 "
Дискусія	31 "
Новоприбулі в Америці	35 "
Модернізовані імпрези	40 "
Наша еміграційна політика	44 "
Чи ми народ політичний?	48 "
Баянс патріотичних зборів	52 "
Війна буде	57 "
Народний Дім	61 "
Порада Миколі Понеділкові	66 "
Китайська маніфестація	72 "
Еміграційні свекрухи	76 "
Скандал на прийнятті	80 "
Казка для політиків	85 "
Морока з національним датком	90 "
Розчасописена еміграція	94 "
Партійне летунство	99 "

Еміграційний кримінал	104 ст.
Закуповуймо Америку	109 "
Сітізенські благодаті	114 "
Як дійти до порозуміння з поляками?	120 "
Дума про Листопадову Академію	125 "
Як досягнути консолідації?	130 "
Наша емігрантська солідарність	135 "
Де шукати загублену українську людину?	138 "
Казка про прапор	142 "
Америка — країна великих можливостей	146 "
Репатріація	151 "
Сповідь еміграційного патріота	157 "
Гав ду ю лайк, Америка?	161 "
Еміграційні загальні збори	165 "

Se terminó la impresión de este libro
el día 6 de Agosto de 1958
en los Talleres Gráficos "Champion"
c. Mercedes 2165, Buenos Aires.

Queda hecho el depósito que previene la ley.

IMPRESO EN LA ARGENTINA
PRINTED IN ARGENTINA

